

HAJDÚ-BIHARI

XL. ÉVFOLYAM
149. SZÁM

ÁRA: 1,80 FORINT

1983. VI. 25.,
SZOMBAT

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT HAJDÚ-BIHAR MEGYEI BIZOTTSÁGÁNAK LAPJA

NAPLÓ

MAI SZÁMUNK TARTALMÁBÓL:

MIT TEHET EGY EMBER?	3. oldal
VIZSGA A MEDIKUSOKNÁL	4. oldal
RÖVIDZÁRLAT	5. oldal
ÚJRA A NAGYSZÍNHÁZBAN	7. oldal
KIÉ A HORTOBÁGY?	10. oldal

Elfogadták a kormány beszámolóját és a költségvetést

az országgyűlés nyári ülésszakának második napján

Pénteken a Parlamentben folytatódott az országgyűlés nyári ülésszaka. Legfelső népképviseleti testületünk fórumán megjelent Losonczi Pál, az Elnöki Tanács elnöke, Kádár János, az MSZMP KB első titkára, Lázár György, a Minisztertanács elnöke.

Péter Jánosnak, az országgyűlés alelnökének megnyitóját követően folytatódott a vita a Minisztertanács elnökének csütörtöki beszámolója felett.

Elsőként Puja Frigyes külügyminiszter emelkedett szószékére.

PUJA FRIGYES:

Megbecsülés és tekintély a nemzetek családjában

A külügyminiszter bevezetőjében rámutatott: mind több tény utal arra, hogy a béke és a biztonság, a nemzetközi együttműködés veszélybe került. Belső és külső feladataink, egész életünk, jövőnk szempontjából meghatározó jelentőségű: sikerül-e megőrizni és továbbfejleszteni a már kibontakozott és a gyakorlatban jól bevált európai együttműködést. A NATO 1979. évi úgynevezett kettős határozatának elfogadása után a szocialista országok rendszeresen és nagy nyomatékkal mutattak rá arra a veszélyre, amelyet az 572 amerikai közép-hatótávolságú nukleáris rakéta jelent Európára és az egész világra.

A Szovjetunió számára az egyenlőség és az egyenlő biztonság elve alapján nyugvó megállapodás elérése. A nukleáris töltetek egyenlő számúra vonatkozó javaslata újabb bizonyítja ezt. Ugyanakkor szovjet részről hangsúlyozták: a Szovjetunió, a Varsói Szerződés tagállamai nem engedhetik meg, hogy felboruljon a jelenlegi katonai erőegyensúly. A nyugati rakétatelepítések megfelelő választintézkedésekre készítik a Szovjetuniót, a Varsói Szerződés országait.

Kormányunk helyes és támogatja az észak-európai, a közép-európai és a balkáni atomfegyvermentes övezetek létrehozására irányuló javaslatokat. Üdvözöljük Jurij Andropov elvtársnak, a

Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottsága főtitkárnak, a Szovjetunió Legfelső Tanácsa elnökének nyilatkozatát arról, hogy a Balti-tenger térsége is legyen mentes a nukleáris fegyverektől.

A Magyar Népköztársaság küldöttsége következetesen sikraszállt azért, hogy a madridi találkozó tartalmas, kiegyensúlyozott záródokumentummal fejeződjék be, s hogy Európa a helsinki záradékban megjelölt úton és szellemben haladjon tovább. Ezt az elvi álláspontunkat erősítette meg Kádár János elvtárs a hat európai semleges és el nem kötelezett ország vezetőinek felhívására adott válaszában.

Puja Frigyes az európai helyzet elemzése után szót a különböző tartós konfliktusokról, a válságokokról. Szemléletes példaként említette Izrael agresszióját Libanon ellen, háborús készülődéseit Szíria megtámadására.

— Ismert álláspontunk — mondotta —, hogy a közkeletű válság átfogó, igazságos és tartós rendezésének elengedhetetlen feltétele az izraeli csapatok teljes kivonása valamennyi megszállt arab területről, a palesztinai arab nép önrendelkezési és önálló állampolitikai jogának elismerése. Támogatjuk olyan nemzetközi konferenciát, amelyen valamennyi érdekelt fél részt venne, köztük a Palesztinai Felszabadítási Szervezet is. Megítélésünk szerint az arab államok fezi csúcstervezetén elfogadott terv és az ezzel összhangban álló szovjet rendezési javaslat reális kiutat mutat a válságból.

Az elmúlt másfél esztendőben elmeresedtek a Közép-Amerikában és a Karib-tenger térségében kialakult konfliktusok. Az imperializmus és szövetségesei gyakorlatilag hadüzenet nélküli háborút folytatnak Nicaragua ellen, s mindent megtesznek, hogy letérjék Salvador népeinek a függetlenségért, a társadalmi haladásért folytatott harcát. Külpolitikánk alapelveinek megfelelően kormányunk és népünk szolidaritása a Kuba, Nicaragua,

Grenada és Salvador népeinek igazságos harca mellett áll. Hazánk szolidáris a dél-afrikai agresszió által sújtott országokkal is, s követeljük, hogy a pretorai kormány hagyjon fel az Angola és Mozambik elleni nyílt fegyveres támadásokkal, és követeljük Namibia függetlenségének haladéktalan biztosítását.

Szocialista építőmunkánkban és nemzetközi tevékenységünkben egyaránt meghatározó szerepet játszik a magyar és a szovjet nép testvéri barátsága. A Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió kapcsolatai sokrétűek, együttműködésük kiterjed a politika, a gazdaság, az ideológia, a kulturális és a tudományos élet minden területére, mint nemzetközi tevékenységünkre, békénk, biztonságunk, szocialista építőmunkánk védelmére. Rendszeresen tartunk és kormányunk vezetőinek véleményesere az előtűnk álló feladatokról. Ezt a jól bevált gyakorlatot demonstrálják Kádár János elvtárs találkozó Jurij Andropov elvtársal, az SZKP KB főtitkárával.

Pártunk és kormányunk nagy gondot fordít hazánk és a szomszédos szocialista országok kapcsolatainak fejlesztésére. Itt különösen fontosnak tartjuk a nyílt és őszinte párbeszédet, a felmerülő problémák közös leküzdését. A múltnak a haladó hagyományok mellett saját visszaható maradványai is vannak, amelyeknek az eltávolítása szocializmus építő nepeink közös érdeke.

A külügyminiszter szót fejlődő kapcsolatainkról a Varsói Szerződés és a Kölcsony Gazdasági Segítség Tanácsa többi országaival. A többi között megállapította: a Magyar Népköztársaság és a Lengyel Népköztársaság kapcsolatai normálisan fejlődnek. Pártunk, kormányunk, a magyar nép ösztönösen szolidáris a lengyel testvértársakkal, a lengyel kormányunknak, a lengyel hazafiainak a válság mielőbbi leküzdésére, a szocialista építőmunka meggyorsítására irányuló erőfeszítéseivel. Az utóbbi időben bizonyos élénkülés tapasztalható a Kínai Népköztársaság és több szocialista ország, köztük hazánk kapcsolataiban. A magunk részéről a kölcsönös előnyök és érdekek szem előtt tartásával változatlanul készek vagyunk a kétoldalú államközi kapcsolatok fejlesztésére Kínával. A normális államközi kapcsolatok helyreállítására és fejlesztésére törekszünk az Albán Népköztársasággal is.

Puja Frigyes részletesen szót a fejlődő világ országaival kialakult kapcsolatokról, valamint arról a tevékenységünkről, hogy a békés egymás mellett élés elve alapján megőrizzük és bővítsük kétoldalú kapcsolatainkat.

(Folytatás a 2. oldalon)

„Legyenek a marxizmus-leninizmus élenjáró propagandistái”

Tanévzáró ünnepség az egyéves pártiskolán

Ünnepi külsőségek között fejeződött be a tanév június 24-én délután Debreceben az egyéves pártiskolán. A végzett hallgatókat és meghívott családtagjaikat, az oktatókat s az ünnepség elnökségének tagjait — köztük dr. Onosi Lászlót, a megyei pártbizottság titkárát és dr. Szórádi Sándort, a megyei KISZ-bizottság első titkárát — Horváth Sándor tanszékvezető köszöntötte.

Dr. Onosi László mondott tanévzáró beszédet. Ebben érintette az oktatási év legfontosabb feladatait, eredményeit, és szót az egyéves pártiskolán négy osztályban végzett hallgatók előtt álló feladatokról. Ismeretük továbbá gyarapítására és a párt előtt álló feladatok végrehajtásában való aktív közreműködésre biztatta őket, valamint arra, hogy le-

gyenek maguk is a marxizmus-leninizmus élenjáró propagandistái a gyakorlati életben.

A tanévzáró beszéd után Fülöp János, a megyei pártoktatási igazgatóság mb. igazgatója adta át a sikeresen végzett ötvenhat hallgatónak a bizonyítványokat, könyvjutalomban is részesítve a tanulásban, sportban, közösségi életben élenjárókat.

Az egyéves pártiskolán ez évben a következő hallgatók fejezték be tanulmányaikat: Antal Gábor, Balla Illés, Balla Lajosné, Bartók Imre, Bogdán Elek, Dóka Sándor, Dudák József, Fábrián Károly, Farkas József, Fekete Imre, Fekete László, Gali István, Gyenge Zsigmond, Hankó Gyula, Hegedűs Erzsébet, Kelemen Imre, Kerek József,

Kerek László, Kiss Lajos, Kocsis János, Korondán György, Kovács Árpád, Kovács Sándor, Kuik Mihály, Kuthy Sándorné, Magyar Irén, Makrai Imre, Mátyás Lajosné, Moldován Lászlóné, Molnár Sándor, Nagy Tamás, Nyakóné Kéki Julianna, Orosz István, Ozsváth Erzsébet, Papp Imre, Pistai János, Rohony Katalin, Sipos József, Siposné Tóth Eszter, Soós Istvánné, Stébel Imre, Szabados István, Szabó János, Szabó Julianna, Szabó Mihály, Szabó Zsigmond, Szabó Zsolt, Szakács Ernő, Szarka Sándor, Szikszai Gábor, Sojzók Imre, Szűcs Sándor, Tóth János, Trendcsényi Csaba, Vass Sándor, Vass Sándorné.

A végzős hallgatók nevében Fekete Imre főbizalmi mondott köszönetet.

A Szocialista Magyarországért Csirkés István nyugalmazott tsz-elnök kitüntetése

Csirkés István Sikula Györgytől átveszi a Szocialista Magyarországiért kitüntetést

Csirkés István tiszteletére, a hatvanéves, áprilistól nyugdíjas tsz-elnök ünneplésére hívták össze a tiszteletdíjas Béké Tervezőszövetkezet küldöttgyűlését péntek délelőttre. Bár a küldöttgyűlés első napirendi pontjaként File Ferenc, a közös gazdaság új elnöke tájékoztatta a résztvevőket 1983 első felének munkájáról, a most soron következő feladatokról, s az esztendő végéig várható eredményekről; ezen a napon a fő esemény mégis Csirkés István köszöntése, kitüntetése volt.

1960-ban engedett a hívó szónak, s a Búzakalász tagjainak sorába lépett. 1963-ban a tagság elnökének választotta, s ezt a funkciót viselte egészen nyugdíjba

(Folytatás a 2. oldalon)

Katonai eskü

(Tudósítás a 2. oldalon)

„Egy embernek ennyi fantáziája”

Alig morog, a tompa bűgös csak halk cégjele a darálóknak. A pincér a Márka presszóból egy udvarias karnyújtással indexelt ide: „Ugy van, Ancsán László az a felkapott, ügyes kezű ember, talán még ács is.” En a nánsi Izzó műszerészre gondolok, de a föllebbezésem jóváhagyta. Ez is — az is Ancsán László. Legutóbb a gyárban akartam vele találkozni, de akkor annyira el volt foglalta a Thosiba szállító automata megreformálásával, hogy haborgattam volna.

Az udvaron a szín alatt újabb gépek. Nem nehéz földelni az összefüggést, a legtöbb egymás „keze alá” dolgozik. A szalagfűrészek, amely erős, stabil kivitelű, az az ötletessége, hogy a szalag a védőburkolat megmozgatása nélkül is cserélhető. A maró pedig nemcsak „V” alakú sarkokat mar a lécből, domborúakat is. Közös művük most legutóbb az előzőbe fenyőlécből burkolata. A TÚZEP-i negyed-ötösztályú gömbfa alóluk került ki meghornoyolt, no meg az Ancsán László keze alól. Az ide járó darálókat megfuttatják a szemüket a halálpontos illesztéseken, elismerően bólogtatnak, a beszegeles alig látszik. Sok utazója lesz ennek Dorogon.

Ancsán László büszkesége rangrejtve marad, csak annyit mond: — Nem kell többé meszelni, nem idegesítő többé a festő. Keremem a kákán a csomót. — Nagyon görcsös volt az a fenyő, tele van pettyel a léc. Megkapom: — Az a díszük.

— Hogyan nem vitte tovább? Furcsa, de hiába a szép nagy ház, a kocsi, a műhely, a daráló, mégis ezt kérdelem. Nagy teljesítménye ez, ugyancsak, de az alkotó mérnököt, a tervezőt látom elsikadni egy kisparos célszerűségében. Vagy tévedek? A célszerűségben aligha. Ancsán László a felgyűlő fűrészporthoz is olyan dobalkálhat gondolt ki, ami „kísérleti alanyként” birkózott a szobákkal. A fűhőtelenség. Ancsán László a kérdést nem üti el, nem sértődékeny fajta: — Egyszerű az oka annak, hogy nem tanultam. Szüleimet a földhöz ragasztotta a paraszti sors. Amikor a katonaságtól leszereltem (52-ben), az egy karéj kenyeret is meg kellett fogni, nem úgy mint ma, amikor az utcán a kiflit is arrább rugják. Jobban mindig a mechanika érdekelt, magam elé tudtam kép-

zelni. A gépalomás adott megelhetést koptató Hofferivel. A K-25-ösök már prima jószágok voltak, hát még a Fordzonok, abból hetet kapott a gépalomás Nánáson. Hogy el ne felejtsem, harmincegy éve ott vagyok, egyhelyben. Csepélskor — ezt a történetet már csak elmondom — zörgött mint egy rossz csoroszló az én traktorom. Hívom a körzeti felelőst: „hallgasd már meg”. Nyugtató: Hagyd csak, ami nem fér bele, az majd kibújjik. Rá se bagoztam, hogy én azzal a traktorral a kenyérem akarom megkeresni. Amúgy az Izzóban is mindig töröm a fejem. „Főznek”, többet kapok ezért? Nem, de azt se várom, hogy jaj, mikor lesz már delután két óra. Engem mindig is oda tesznek, ahol baj van, ha gépes vagyok, járjon a gép. Rajzról is dolgozom, de sokszor a rajzot is én karcolom meg. Van most egy csévélő a gyárban Nánáson, igen precíz. A cernagurítást maga elé tudja képzélni. A szál, a volfrám szála viszont olyan finomsággal csévélhető, amit már alig lehet elképzelni. Egy milliméter szélességére, hogy a legtöbbet mondjam, 52 (!) szál tekeredhet, de egymás alá nem bukhatnak, egymásba nem érhetnek. Olyanná fabrikáltam a villanymotort, amely szinte a gumi rugalmasságával húz. Csévélni vele csak ilyen precizitással szabad.

— Gondolom, akadt már egy-két összeszállható újítása? — Özön. En örökké lesem, hogy hol, mi a feladvány. És abból a gyárban van elég. Az előbb mit is kérdezett? Ja, hogy a nagykalapáccstól lendültem el ideig. Ezt csak így szokták mondani. A gép az gép. Annak lelke van és érzelmel kell hozzá, és én azt mondom, hogy aki sok mindenhez ért, az semmihez sem ért. A televíziómat például sohasem szedném szét. Munkát is csak annyit vállalkoztam, ami időhöz és erőhöz képest elég. Szégyen az, ha az ember nyakán sárnak. Kész van már? Nincs kész? Hogy ki az, aki a legjobban értékeli a munkáimat? Hajdúdorogon a villanyzárlás.

A daráló újból felbűg. A gumikereken futó, villanyhajtotta kukoricamorzsolót éppen visszatolták. Berekelt. Teljesítményét óra méri. „10 percenként vált egy számat”. Morzsolási buzgósa attól függ, hogy hány é megenni.

— Népszerű? — A molnár, az asztalos, a villanyserelő, a műszerész és a ki tudja még milyen mester nem félti az elrozsdásodástól.

— Hétfőig kötve van. Ma csütörtök. Elszokott már az emberek tenyere a felhőválogató morzsolótól, bezeg amikor meg a szerelő, a lábukat is nyírta a tengeritáblában...!

— Szalai Csaba

EMBER ÉS HAZA

Mit tehet egy ember?

Reflexiók egy induló mozgalom elé

Egy héttel ezelőtt ugyanezen a helyen jelent meg a Hazafias Népfront Hajdú-Bihar megyei Bizottságának és a Hajdú-bihari Napló szerkesztőségének felhívása a megye lakosságához. A felhívás arra szólít mindenkit, csatlakozzon egy mozgalomhoz, amelynek célja aktivizálni a gondolkodást, minden erőt, szándékot, akaratot a közösség, a haza, a szocialista társadalom érdekében.

A vállalat tartalma

Néhányan a felhívás megjelenése óta aggródó jószándékkal figyelemmel bírtunk: túlságosan parttalannak tűnik ez az egész, nincs világos tartalmi váza. Ezt válaszolnánk: ennek a mozgalomnak éppen a nagyfokú társadalmi nyitottság a tartalmi váza. Az, hogy most nem iskolákat, öregeket, rokkantakat akarunk megsegíteni, nem konkrétan járdát vagy tornatermet akarunk építeni, hanem mindezt együtt. Abban a szellemben, hogy a Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusán nyugodt szívvel jelenthessük: Hajdú-Bihar megye lakossága mindennapi munkája becsületes elvégzése mellett ezzel meg ezel a többletmunkával is bizonyítja, hogy egyetért a politikával, támogatja, segíti azt, cselekvő részese a szocialista nemzeti egység alakításának. Tegyük hozzá: abban a szellemben, ahogyan ezt a Központi Bizottság áprilisi határozata feladatult tűzte mindannyiunk számára. És a Hazafias Népfront VIII. kongresszusán pedig arról adhasunk számot, hogy a Népfront mozgalmi jellegéből eredően képes volt ennek az aktív nemzeti egységnek szervezőjévé gyűjtőjévé, buzdítójá válni.

Van mire alapozni

A közösség érdekében végzett önzetlen tevékenységnek meggyőzően már eddig is sok-sok példája van. Ezek általában egy-egy mozgalomhoz, kampányhoz, nemzetközi évhez kötődnek, vagy azokhoz az akciókhoz, amelyek a lakóhelyi gazdagítást, szépítést, az egészségügy, a közoktatás fejlesztését szolgálják. A megye lakossága számtalanszor bizonyította már, hogy jó ügy szolgálataiban szívesen cselekszik, örömmel vállalja a többlet, ha segíthet.

Ezt a meglévő közösségi aktivitást, jó szándékot szeretnénk ebben az új akcióban kiteljesíteni. Azt szeretnénk, ha minden egyes ember végiggondolná, hogy munkahelyén, lakóterületén, az élet bármely pontján mennyivel és miben tehet többet, mint amennyi és ami amúgy is munkahelyi kötelessége, s ezzel a többletrel hogyan járulhatna hozzá ahhoz, amit a haza és népe boldogulásának nevezhetünk.

Természetesen kinek-kinek arra kell törekednie, hogy a társadalmi munkamegosztásban elfoglalt helyén — a munkahelyén — közvetlen feladatait a lehető legjobb elárással, nem sok értéke és értelme van az olyan többletvállalásnak, amely a munkahelyen végzendő munkát helyettesíti. Mi azt a többletet szeretnénk hasznosítani, ami kiben-kiben benne van, csak gyakran megfelelő közösségi célok hiányában nehezen bontakozik ki.

Gondoljunk két dologra. Igen sok például társadalmunkban a magányos, elesett, idős, beteg ember. Ugyanakkor ők olyan társadalmi tapasztalattal és emlékezettel rendelkeznek, amit szívesen bocsátanak a közösség rendelkezésére önzetlenül is, de különösen ha cserébe jó szót, kis segítséget kapnak. És mennyi sok a szabad idejét lödörgéssel, szemmel láthatóan céltalanul eltöltő fiatal! Hátha ők is vállalnának közösségi célokat, többek között éppen azt, hogy megmentik a jövővándorok az öregek emlékezetét?

Mozgalmunk célja lenne az is, hogy segítse és gazdagítsa a társadalomban együtt élő nemzedékek kapcsolatát, érzelmileg is, cselekvésben is. Eppen ez a generációk összekapcsolása teljesítené ki azt a célt, amit a felhívásunk, amely a jelen szolgálata mellett, a múlt jobb megismerését, a jövő tartalmasabb előkészítését, megtervezését, megalapozását tartalmazza. Az egyén jelenét és jövőjét, de nemcsak a magunkét, hanem a családét, a lakosságát, az egész hazáét, nemzetét.

S ha az egyén gondolkodik, feladatát keres, akkor a feladat vállalásához, megvalósításához társakra is szüksége van. Ezért lehet ez a mozgalom nemcsak az egyének, hanem a közösségek közéleti cselekvésének kerete is. Lehet valakinek kiváló ötlete, elgondolása, s lehet, hogy azt ő maga meg is tudja valósítani. Lehet viszont, hogy a megvalósításhoz partnerre van szükség. Hátha segíthetünk abban, hogy szándék és ötlet, javaslat és kivitelezés összetalálkozzon? Így és ezért válhat ez a mozgalom az egyes emberek mellett minden kisebb vagy nagyobb közösség mozgalmává is.

Mi legyen tehát a részvétel formája? Erre nincs receptünk. Mindenki személy szerint is és minden egyes közösség is tudja azt — legjobban tudja —, mit tud és mit kell tennie a szocialista haza jelenéért és jövőjéért. Megbízást, javaslatot, feladatvállalást, észrevételt, javaslatot vagy szellemi termék, mindegyik segíthet valahol, valakinek. Ha a cél ugyanaz: A társadalom, a közösség, a haza szolgálat.

Azokat hívjuk, akik akarnak és tudnak is többet vállalni. S bizakodunk benne, hogy példájuk nyomán szélesedik, bővül a kör, egyre többen lesznek, s végül mindenki boldogon törölni meg homlokát az elvégzett munka után: adott valami újat, másat az embereknek. Egymásnak adjuk és egymástól kapjuk mindazt, amire a haza jelenéért és jövőjéért akaratot az evik közösségtől a másikhoz, az egyik közösségtől a másikhoz. Kopogtatunk minden ajtón. Hátha bebocsátanak.

Bényei József

SEGÍT

A VILÁGBANK?

Nagyberuházás a Műanyaggyárban

Evente hárommilliárd forint értékű műanyag terméket állít elő a Hungária Műanyag-feldolgozó Vállalat. A nagy mennyiségű hazai pvc alapanyaggyártás koncepciójának elfogadása óta a HMV gyártás-és gyártmányfejlesztési tevékenysége döntően a polivinil-klorid feldolgozására irányul. Az 1970. évi 12,5 ezer tonnás kapacitás 1982-re 37 ezer tonnára növekedett. Ennek közel fele a HMV debreceni gyárában található.

1978-ban még 7,5 ezer tonna műanyag csövet állítottak elő a debreceni műanyaggyárban. Az akkor indított beruházásoknak köszönhetően dinamikusan növekedett a pvc csőgyártás s feleslegessé vált — népgazdasági szinten — a polivinil-klorid csövek importja. A növekedés ellenére még mindig csak 28 százalékos a műanyag csövek felhasználási aránya hazánkban. Az iparilag fejlett országokban már a felhasználott csövek 55-60 százaléka műanyagból van, s csak a kisebb részt képviselik az acélsövek.

Ott már felismerték, hogy a kemény a pvc csövek alkalmazása műszakilag, gazdaságilag is előnyösebb. A műanyag cső ára általában alacsonyabb. Például a három — leginkább elterjedt — vízvezeték méretben a horganyzott cső árának húsz százalékát sem éri el. A pvc cső összesített energiataralma — olaj egyenértékben kifejezve — kevesebb mint egyharmada a horganyzott acélsövényé. Kiseb a műanyag fajsúlya, s az egyszerűbb kötés miatt a cső gyorsabban szerelhető. A kisebb fajsúly miatt a szállítási, rakodási költségek is kedvezőbbek, s az se mellékes előny, hogy a 6 méteres csőhossz miatt kevesebb kötés szükséges. A nagymértékben korrózióálló, alacsony súrlódási ellenállású csövek

versenyképes stratégiai termékei a Műanyag-feldolgozó Vállalatnak.

7 MILLIÓ DOLLÁR HELYETT

A kapacitás növelése tehát egyrészt az energiatakarékosság miatt lenne indokolt. Az acélsövény importálása helyett is lehetne több műanyag csövet gyártani, hiszen a fémcsövek termelésének növelése sokkal többé kerül. A METALIMPEX 1981-ben közel 7 millió dollár értékű horganyzott és hosszú varratú fekete acélsövet, csököket idomott importált. Ehelyett 2000 tonna kemény pvc cső és 250 tonna csököző idom elegendő. A HMV piacutajásai alapján realitás esély van a csököző idomok gazdaságos exportjára, ami kb. 1,3 millió dollár árbevételt hozhat.

A Hungária Műanyag-feldolgozó Vállalat ezért 5000 tonna kapacitásbővítő, importkiváltó, tőkés exportot növelő hitelkérelmet nyújtott be a Magyar Nemzeti Bankhoz. Az előző fejlesztésekhez csatlakozó beruházás összes költsége több mint 440 millió forint. A HMV szabad fejlesztési alapjait az előző beruházások olyannyira leköttették, hogy mintegy 420 millió forint hitelt igényelt a Magyar Nemzeti Banktól.

Az elkészített tervjavaslat szerint a beruházás közvetlen költsége 353 millió forint. A forgóeszközök feltöltéséhez mintegy 29 millió forint hitelt kér a HMV, s a húsz százalékos beruházási kölöntartályt is hitelből fedeznék.

A beruházás előkészítettséget mutatja, hogy a csőgyártó gépek elhelyezéséhez a debreceni gyár-egység cső- és segédüzemének átrendezése után a szükséges terület

kialakítható. (Egyébként is az összes költségek csak 10 százaléka az építési jellegű beruházás.) A fröcsüzembe is telepíthető az új fröcsöntő gépek. Az anyag-előkészítő rendszert már a korábbi beruházás során az 1985-re tervezett — évi 22500 tonnás — kapacitásra állították be, ezért a bővítés itt csak gépeket, illetve műszereket igényel.

3% IMPORT ELEGENDŐ

A kivitelezőkkel előzetes megálapodást kötöttek. Az elektromos létesítményeket a Hajdú megyei Állami Építőipari Vállalat, valamint a Közmű- és Mélyépítő Vállalat hozza tető alá. A technológiai szerelésekre a CSÓSZER, a Hajdú-Bihar megyei Vegyipari Vállalat és a Villanyserelő-ipari Vállalat vállalkozott.

A termelési feltételek közül az alapanyagok döntő része hazai gyártmányú. Mindössze 1,2 százaléka a szocialista, és 1,8 százaléka a tőkés import aránya. Az energiafelék közül többletgező nem szükséges. A hűtővíz és sürített levegő a meglévő hálózatra kisebb kiegészítéssel alkalmas. Az energia-számla legnagyobb költsége az elektromos hálózat bővítése. A teljes termelésnövekedés után 1600 kW a többletenergia-igény, ezért 20 kilovoltos távvezeték építése szükséges.

Az üzemeltetéshez szükséges 42 fizikai, 4 műszaki és 10 adminisztratív dolgozó belső forrásból rendelkezésre áll. A gyártó üzeme átstrukturálásával és egyéb szervezési, intézkedésekkel érik el, hogy ne kelljen újabb dolgozókat alkalmazni.

Hajdú István

Karnyújtásnyira a puszta nevezetességeitől

Barátságosan, hideg időben indultunk Hortobágyra június utolsó előtti hetében. A gépkocsis vezetőjének bizony fognia kellett a kormányt az erős szélben. A puszta menni ilyen időben nemigen szokás, a turisták közül is csak azok teszik meg, akiknek kötött programjukat nem lehet megváltoztatni. Amikor a híd előtt megfordultunk, láttunk jó néhány külföldi buszt és fázosan, sietősen jövő-menő idegent, akik inkább a múzeumokba és a csárdába vették útjukat.

A Hortobágy esős, szeles arcát mutatta, bár szintén szólva nem ez érdekelt bennünket. A községbe jöttünk körülnézni, oda, ahová az idegen nem jut el, pedig karnyújtásnyira van tőle. Igaz, számára nem sok látványt akad a faluban, számunkra viszont hallanivaló annál több. Hortobágy ugyanis egyik legdinamikusabb fejlődő községünk, s kétezzer-kétezerégerszáz lakosának 90 százaléka egy munkahelyen, a Hortobágyi Állami Gazdaságban dolgozik. Egy kissé mostohán bántunk a községgel, hiszen róla és az itt élő emberekről, gondolj, örömeiről eddig nem sokat írtunk, inkább mi is az eseményekkel sórdórtunk. Mentünk községünkbe a csorbát most, ebben a hűvös, június végi időben.

Városi szinten

Varga Gyulát, a községi tanács elnökét a „fehér ház” főépületében találom. (Fehér háznak nevezik egymás között az embereket az állami gazdaság szépen ívelő, hosszú, emeletes épületét.)

Egy asszonnyal éppen vitás ügyet beszél meg, aminek a vége az, hogy megkéri, fáradjon el a tanácsra, ott pontot tessenek az ügy végére. A tanács nincs messze, az épület túlsó oldalán néhány szobában dolgoznak. A helyiségeket a gazdaságtól bérelik.

— Az elmúlt években mi okozta a legtöbb örömet Hortobágy tanácselnökének — kérdezem indítóként Varga Gyulát, arra számítva, hogy most röviden elmondja a község fejlesztését. Számításomban nem csalódom, alig tudom jegyezni felsorolását.

— Minek örültem? A kommunális fejlődésnek — víz-, gáz- és csatorna-rendszerek építésének, utak, járdák megvalósításának — és természetesen azoknak a beruházásoknak, melyek a megyei idegenforgalmi bizottság, a Nemzeti Park, az Idegenforgalmi Hivatal segítségével megvalósultak. Hiszen ezek itt maradtak, a mi községünket gazdagítják.

— Először elmondanám, hogy a közművesítés terén elértük a városi szintet. Az idén bővítettük a gázvezeték-hálózatot a gazdaság jelentős anyagi támogatásával. Ezzel beköthető lesz a gáz az iskolába, az óvodába, a fogadóba, a csárdába és a gyógyszerháza, valamint 10-12 lakóházba. Most tervezetjük a község komplett

gázkiviteli tervét, ezzel hosszú évekre meglesz a vezetékek építés és bekötés sorrendje utcánként. De azok a lakosok, akik a tervezettnél hamarabb szeretnék gázt, saját erejükből bevezethetik.

Fogorvosi felszerelést vettek

Jelentős anyagiakkal támogatták a hortobágyiak a víz-hálózat-építést is. Jelenleg mindössze négy ház kivételével minden telket érint a hálózat. Ugyanez vonatkozik a villanyhálózatra, mert az 1984-ig bérbe adandó házhelyek mindegyikéhez tudják biztosítani a villanyt.

— A lakosság társadalmi munkában nagyon sokat segít elképzeléseink megvalósításában — folytatta Varga Gyula. Nemcsak anyagilag járulnak hozzá az építésekhez, hanem minden olyanért szívesen dolgoznak, aminek hasznát látják. Járdalapok elhelyezése szinte kivétel nélkül a lakosság feladata Hortobágyon kívüli a hat nagyobb településünkön is. Kőnyán és Halaston is így csináltak járdát.

A lakosság átlagéletkora a faluban 35—40 év. A tanácson arra számítottak, hogy jövőre már kevés lesz a 75 személyes óvoda. Ezért egy foglalkoztatóval bővíteni kellene, s mellé építeni egy 25 helyes bölcsődét. Pénz hiányában ez a terv egyelőre csak elképzelés. A most szeptemberben kezdődő tanévben az általános iskola egy tanulócsoporthal bővül, s az elkövetkező években újra egyet. A pluszlétszám elhelyezését a kollégium padlásterének kihasználásával akarják megoldani.

— Szeretnék még beszélni arról is, hogy az idén nagy fába vágtuk a fejszénket — szűz a tanácselnök. Megvettünk egy komplett fogorvosi-rendelő-felszerelést. Július 1-én megkezdődik a rendelés, az egykori orvos félkörzeti állásban látja majd el a betegeket. A további tervekről még sokat beszélhetünk, most csak annyit mondok, hogy pénz hiánya miatt nem tudjuk a szennyvízhálózatot bővíteni. Június végén nyílik meg a 75 személyes kemping, a vízszintpad háta mögött, s figyelmükbe szeretnénk ajánlani az illetékeseknek azt a nőforrást adó kutat, amely vizét most nem tudjuk megfelelően kihasználni.

Mindenért utazgatni kell

— Eddig az örömről beszélünk. Mi volt az, ami a leginkább szomorította az elnököt?

— A szolgáltatások helyzete szomorít el. Sajnos nincs olyan partnerünk, akivel le lehetne ülni és megbeszélni a község ellátásának javítását. Messze van tőlünk a megyei élelmiszer-kiskereskedelmi vállalat, a megyei vendéglátó vállalat, a bal-mazujvárosi ÁFESZ és a megyei ruházati kiskereskedelmi vállalat is. A ruházati kiskereskedelmi nagy kis alapterületű

letű boltja van itt, csak az alapvető dolgokat tudja a lakosságunk nyújtani. Ugyanez a helyzet a műszaki cikkek-nél is. Vajdúik a Patyolat helyzete, és mióta átszervezték a Gelkát, az emberek nem tudják hol megjavíttatni elromlott készülékeiket. Mindenténregetget kell utazni, az utolsó szegert is. Ez nem jól van így.

— Ugyanekkor az élelmiszer-ellátásban nem tudnak felkészülni az idegenforgalomra, illetve nem tudják kiszámítani a hatását. Egy boltban ki kell szolgálni azt is, aki nem oda való, ám emiatt az ótlakóknak nem kellene hátrányt szenvedniük! Előfordult, hogy a kenyér vagy a tej lett kevés, másnap többet rendeltek, de akkor meg a boltos nyakán maradt az áru. Lehetetlen, hogy ne lenne megoldás. Közösben kell megtalálnunk.

Anányszor erre jártam, mindig feltűnt a község házainak egyformasága. Vajon itt nem szeretik az embereket a változatosságot? Mi oka lehet ennek a „másolásnak”? Búcsúzól ezt is megkérdeztem Varga Gyulától, aki 74 óta első számú gazdája a községnek.

— Nagyon egyszerű oka van ennek! Hortobágyt 1975-ben fogadtuk el a rendezési tervét, melyben kikötötték, csak nyeretgetős, piros cserepes házakat lehet építeni a 800—900 négyzetméteres portákon. A kerítés nem lehet magasabb 150 centiméternél és nem lehet zárt. Ezeket a szigorú normákat a lakosság, ha nem is örömmel, de megértéssel fogadta. Ez a magyarázata az egyformaságnak. Azóta kissé változott a helyzet, s az újabb építkezéseknél ez már megmutatkozik: lehet nyeretgetős az épület és a padlást be lehet építeni.

Hortobágy jelenleg fokozatosan fejlődik, egészen a 3500-as lélekszámig. Erre terveztek a kommunális létesítményeket, s eddig a létszámig szeretnék fejleszteni az ellátást, a szolgáltatást is. Ennél több lakosra nem számítanak, már csak azért sem, mert a kenyeret adó gazdaság ennyi embert tud foglalkoztatni a jövőben.

Balogh Júlia

RÖVIDZÁRLAT Tippek

Világéletében szeretett fogadni, s váltig irigyelte az angolokat, akik az egyvilágon szinte mindenre tippelhetnek, s ráadásul kémiény angol fontban kapták a nyereményt. Maga viszont — nem lévén londoni lakos — kénytelen volt beérni a totóval, meg a lottóval, pedig annyi hasznosítható ötlet fordult meg az agyában, amit hivatalosan és szívesen játszott volna.

Elképzelte például, hogy legalább minden harmadik évben (esetleg gyakrabban) rendkívüli totó lehetne szervezni, amelyben arra kellene tippelniük a vállalkozó kedvű sportbarátoknak, hogy ki lesz a soron következő szövetségi kapitány. Ugyanezt szerényebb kivitelben meg lehetne csinálni élvonalbeli és NB II-es csapatokkal is. Ha már az együttételek — az ismert okok miatt — újabb nem engedik a totó közelébe, legalább arra jó lenne fogadni, hányadik forduló után meneszti az edzőt. Persze kigondolt sokkal érdekesebb és szélesebb körben játszható szerencsejátékokat is, hisz a futball ma már egyre

Az ital sok bajt okoz

Körzeti megbízotti iroda a lakótelepen

Maci jól megtermett fiatalember. Különös ismertetőjele, hogy kisebb fiúkhöz-lányokhoz lépett a lakótelepi utcán, bemutatkozott: „Maci vagyok, adj egy belást!” S a két forint mihamar Maci zsebébe vándorolt. Amikor hírhető vált, már lerövidítette a mondatát. Elég volt annyit mondania: Maci vagyok, s máris kapta a „belást”. Mindez azonban már a múlté. Maci ma már nem nyugtalanítja a gyerekeket, nem lejmol. Akkoriban hagyta abba, amikor a körzeti megbízott rendőr a helyszínre települt, s a korábban többször keresztelkedte Maci, az újkerti jómádár útját.

Vass Géza zászlós, az újkerti körzeti megbízott csoport vezetője. Zubbonyának jobb oldalán kerek jelvény, amelynek uralkodó motívuma egy csillag. A körzeti megbízotti jelvény ez, amely olyan kézenfekvően adja a képzettségszintet a vadnyugati kolléga foglalkozásához, hogy nem csoda, ha a körzeti megbízottat csak seriffnek nevezi a körzet népe.

Közelebb a lakossághoz

Néhány hónapja született az elhatározás, a lakótelepek közbiztonságának javítása érdekében, hogy a körzeti megbízottak kerüljenek a lehető legközelebb a lakossághoz, a védelmükre bizott területhez. Így jött létre a Hámán Kató út 45/B alatti ház földszintjén az újkerti körzeti megbízotti iroda, amely bázisul szolgál Vass Géza zászlós, Hudák Gyula és Hajdú Zoltán főtörzsröndesterek számára. Illetékességi területük sorrendben: Újkert, DOTE, KLTE környéke, Nyulakertváros, Kismacs, Nagymacs, Bószörményi út, Végh Dezső, Thomas Mann, Bolyai, Nagyerdei körút, Simonyi út, Hámán Kató út által bezárt terület.

A ház földszintjén levő irodában Vass Géza zászlóst kerestük:

— Örül annak, hogy közelebb került valódi munkaterületéhez?

— Nagyon jó intézkedés volt ez. Legalább másfél-két óra többlet időm van, amit munkámra fordíthatok. Nem kell bemennem a Ságvári Endre utcába, majd onnan kijönni ide — Hudák Gyulának és Hajdú Zoltánnak szintén közelebb jött a munkahely, egyikük a kabai térszolgálat mellett, másikuk a Jerikó utcán lakik.

Séta az Újkertben

— Van olyan munka is, amit itt kell végzem az irodában — folytatja Vass Géza. Ha belefáradok, naponta hét-háromszor is sétálok az Újkertben, keresztül-kasul. Aki már ismer, mondja ilyenkor: Itt jön a seriff. Nem valami szabályszerű megszólítás. az biztos, de szerintem a lényeg az, hogy mindenki tudja, a rendőrség képviselve van a lakótelepen. A tisztességes embereket ez a tény megnyugtatta, a többieket meg hadd nyugtalanítsa.

— Gondolom, ez egy csöppet sem baj. Hiszen az Újkert nem örvendett valami jó közbiztonságnak. Volt olyan, garázdákrol szóló újságbeszámoló, amelyben két Jerikó utcai tettes is előfordult, s nem merő véletlenségéből.

— Magam is restelkedtem emiatt, de örömmel mondhatom, hogy az utóbbi négy-öt hónapban szinte semmi különös esemény nem történt. Akkor volt, hogy két butikot feltörték. Le kellett fülelnünk néhány mutogatós embert, le kellett állítanunk a gyerekek fosztogatóit, s bíróság elé kerültek az autófeltörők is. Azon leszünk, hogy ne legyen visszaesés.

Még mielőtt a fejedelmi többsre gondolna az olvasó, tájékoztassuk, hogy nemcsak a három hivatásos rendőrt jelenti ez a valódi többlet szám első személy. A körzeti megbízottakat 42 önkéntes rendőr, közöttük tizenkét nő segíti munkájukban. Azt mondja Vass Géza, különösen az utóbbiaknak van nagy szerepük abban, hogy például a Lublin étteremben és presszóban kívül tagasabb lett az izgága, más embereket molesztáló lumpeneknek. („Látta volna, hogy lerendeztek egy-két részeg embert.”)

Egyikük éppen itt is van. Gulyás Mária „civilben” házfelügyelő. Most a kis körzeti megbízotti iroda gépélesi és adminisztrációs munkáiban segít.

— Szerencsére csak ez az egy nagyobb vendéglátó üzlet van ezen a területen. Meggyőztük a vendéglátókat, lehet hogy az ellenőrzéseink és intézkedéseink következtében elmege néhány garázda, de ha a becsületes emberek látják, eltűntek a szórakozásukat zavarázó elemek, többen mernek majd idejönni.

„Géza bácsi” és a lakosság

Egyszer kimentek ellenőrizni a körzeti megbízottak kapcsolatát a lakossággal. Megkérdezték az embereket, ismerik-e a megbízottat? „Dehogyan ismerjük, sohasem láttuk” — volt a válasz. Mondták is a zászlós, aki kiigazította őket: „Rosszul kérdeztek. Úgy érdeklődjünk: ismerik-e Géza bácsit?” Géza bácsit mindenki ismeri. Mosolygunk a történetre, de más is mutatja a jó kapcsolatokat.

— Amikor ideköltözött az iroda, sokan bejöttek a ház lakói közül. Mindenki azt mondta: végre itt vannak. De nemcsak beszéltek. Volt, aki virágot hozott, volt, aki ezt a szép poszter tapétát ide a falra. Mások segítettek, kisebb-nagyobb szakipari munkát végeztek. Megható volt az igyekezetük. Egy itt lakó 84 éves néni még egy párnacihát is hozott. Sok embert ismerek már a lakótelepen. A jókat is, a rosszakat is. Tudom, hol várható családi botrány, ha fizetés után felöntenek a garatra. Ismerem az alkoholistákat, D-eket, akiknek egyik fia most szabadult a börtönből, s jött ide, hogy nem engedik be a lakásba, pedig azt ő nem hagyhatja el estétől reggelig. Intézkedtem. Sajnos, az ital sok bajt okoz.

Az iskolásokkal is jól megértjük egymást. Néha egy egész órs is meglátogat. Na, mi van, partizánok? — kérdezem őket. Ők meg azt kérdik, miben segíthetnek.

Mi hiányzik? Talán egy telefon. Ha lenne, könnyebben elérhetnének az emberek. Még jobb lenne az összeköttetés a lakóteleppel.

G. J.

Budapest. A Telefongyárban az idén 400 darab személyi számítógép készül (MTI-fotó — Balaton József)

Évike

Évike az utó hosszú időn át zott. Tanulmányon volt. Hogy immár az utolsó let erő — sike drukkolt a család munkatársai és ből kívánta neber. Az ó kivárparányi önzés dett, hiányolták mások nem mint magát az különben cse magányos hajlé Fucsko György gondozón. Az a feladata, magát ellátni bereket naponta fiatalok és egés mára jelentémkukra viszont lyokon. Mosta ehhez a munkásan igazolt szvan, munka szerezte az szakiskolában apolónói képes hiszem, amire e lakóiban a szükség van, tudta. Pontosa a tulajdonságok géből fakadóan. Fiatal, a nyá engedi, hogy e pedig arról hogy szereti az bereket, akiknél fogva lárdött.

Tej, kenőhús

Arra kértem, mivel telik egy — Bevásárlás. Előző nap mi kell, már van gammal. Tu csak három háző gondozottaim életárisi viszona. Felül vannak éven, mindkett korlátozottak, nyugdíja van, ciális segélyt veszek nekik, nek cigarettát, kétszer egy hét végére húst közbén kapnak, hozzájuk az gyógyszer is közgyógyellátásb.

Színhele

Orvostudomán körbonctani intétár az első emel lyiség, az ablak talmas fa vigyáz sugár ne hatoljába, lévén így ge a vizsgázóna zölddel borított, székekkel övezve könyvekkel sűr polcok karéjában hoz közel eső inkább mocomog éves medika. Elrabok, metszet szelén mikroszkó kényelmes fotelj fessor szíjva n illatú pipáját.

„Az egereknek, venszer rövidbe embernél, sokka sokkal lassabban a lipofuscin. Fe a szivizomnál meg”. „Miről? H meg, hogy a szív a lipofuscin? ... szöveteleg hogy ki, hogy a szívi lipofuscin? ... barna pigmentet lyik a legfontos pigmentünk? ... lanin.” „Jó regg...”. Hogy bizo melanin vagy l. Melyek azok a vizsgálatok, egyik is, másik t? ... Pedig tiz kérdés. Mitől szja? ... Ez má kérdés, meg is v. dás. A vizsga ve. Csak egy kérdés ra ...

„Na, jól van. Nem volt ez ros korlat hogy men Simon Gizell nyebbülten áll túl van. Nem

Évike naponta bevásárol

Évike az utóbbi hetekben hosszú időn át nem dolgozott. Tanulmányi szabadságon volt. Hogy vizsgálja — immár az utolsó, az oklevelet érő — sikerüljön, azért drukkolt a családjá, izgultak munkatársai és őszinte szívből kívánta négy idős ember. Az ő kívánságukba egy parányi önzés is keveredett, hiányolták Éviket. Aki máskor nem kevesebbet, mint magát az életet viszi el különben csendes, nagyon magányos hajlékukba.

Fucskó Györgyné szociális gondozónő Nyírábrányban. Az a feladata, hogy elesett, magát ellátni nem tudó embereket naponta átségitse a fiatalok és egészségesegek számára jelentéktelen, számukra viszont óriási akadályokon. Mostantól kezdve ehhez a munkához hivatalosan igazolt szakértelme is van, munka mellett megszerezte az egészségügyi szakiskolában a szociális ápolónői képesítést, ám azt hiszem, amire ebben a munkakörben a legnagyobb szükség van, azt eddig is tudta. Pontosabban azokkal a tulajdonságokkal egyéniségéből fakadóan rendelkezik.

Fiatal, a nyári ruha látni engedi, hogy erős, a szavai pedig arról győznek meg, hogy szereti azokat az embereket, akiknek munkakörénél fogva lányukul szegődött.

Tej, kenyér, hús

Arra kértem, mesélje el, mivel telik egy napja.
— Bevásárlással kezdem. Előző nap mindig felírom, mi kell, már vízsem is magammal. Tulajdonképpen csak három házhoz járok, a gondozottaim közül ketten ételtársi viszonyban élnek. Felül vannak a nyolcvan éven, mindketten mozgáskorlátozottak, egyiküknek nyugdíja van, másikuk szociális segélyt kap. Naponta veszek nekik tejet, a bácsinak cigarettát, hetenként kétszer egy egész kenyeret, hét végére húst. Ebédet hét közben kapnak. Sokszor jár hozzájuk az orvos, sok gyógyszer is kell, egyikük közgyógyellátásban részesül.

Italt, kávéét ők sohasem kérnek. Nyíradonyban — és a társ-község Fülöpön — a lakosság 19 százaléka nyugdíjas körül. Ez nagyjából megfelel az országos átlagnak. A döntő többségnek nyugdíja van, általában nem túlságosan magas. 129-en tsz-járadékosok, 17-nek van eltartási szerződése, az öregek közül 25–30 az, akinek semmiféle anyagi forrása nincs. Csak a rendszeres és rendkívüli szociális segély, amit a tanácstól kap. Ez havonta 1700 forint, akinek a járadéka nem tesz ki ennyit, annak kiegészítik.

Jelenleg huszonötön kapnak szociális étkeztést. Aki segélyből él, az ingyen, akiknek van némi jövedelme, az 1,20 forintot fizet az ebédért. A tanács 14,70-et ad az AFESZ-vendéglőnek (illetve Fülöpön az óvoda konyhája fő, az öregeknek is). Aki tud járni, az elmeget az ebédért, aki nem, annak a gondozónő házhoz viszi.

Évike valamennyi gondozottjának viszi az ebédet, illetve egyikük csak most

fogja megkapni. S bármilyen furcsának tűnhet is, az esetek jelentős részében a szociális étkezést nem megkapni, hanem elfogadtatni a nehezebb. Szégyen „köcsöggel járni” az étterembe — többen vallják ezt azok közül, akik pedig nagyon rászorulnának a naponta egyszerű változtatás meleg ételre. (Mert hogy jó az ebéd, azt többen is állították, de magam is beugrottam az étterembe, s személyes tapasztalat alapján állíthatom, hogy nagyon ízletesen főznek.)

Néha azonban nemcsak az ebédet, hanem a segélyt is nehezen akarják elfogadni. Van olyan idős asszony, aki a postást nem engedte be, mikor a pénzt vitte — nincs ő ínségkenyérre rászorulva! — s a megvásárolt meleg ruhát is alig tudta rátküldeni a gondozónő.

Röviden szólva, a szociális gondozónő azt a munkát végzi, ami másutt az életrős gazdaszónyára vár. Otthon persze órá is, hiszen két fia van, a család is adhat munkát eleget.

Gondozó nincs — örökös van

— Ennek a néinek a lakásában villany sincs. Irni sem tud, pedig vannak gyerekei, de messze laknak, és sajnos maguk is betegek. Hiába szeretnék magukhoz venni a néit, nem tudják ellátni. A leveleit is én szoktam megírni. A másik magányos néni többet ad magára. Nekj veszek kávé, bolti süteményt, citromlevet, tejfölt. Újságot is járat, olvasgatni szokott. De a többieknek csak a rádió jelenti a világot. Úlnék és hallgatják. Szinte műsorkezdéstől estig.

Aki évek óta ezt a munkát végzi, az sokféle történetet tudna elmesélni. Éviket nem is annyira a kötelező diszkreció, mint a gondozottai iránti szeretet tartja vissza a sztorik sorolásától. Pedig akad sok. Volt olyan gondozottja, akit hetek múlva tudott csak rávenni, hogy engedje megmosdatni magát, hiszen még a nyakáig is alig tudja a karját felemelni. De akik megismerik, megszeretik, azok valóban szívesen tekintik lányuknak.

mernek kérni tőle. Csak kérem, hiszen az ő szemükben szíveség az, amit a gondozónő hivatali kötelességéből tesz.

Nyírábrányban egy főállású és két tiszteletdíjas gondozónő látja el a rászoruló öregeket. Főállásban sem lehet négy-öt öregnél többet vállalni, ha azok valóban annyira elesettek. A tiszteletdíjasok egyet-kettőt gondoznak, tőlük nehezebb is a munkát megkövetelni. Bár a jelenlegiek ellen nincs senkinek kifogása. Ezt a tanácsnál nyugodtan állítják, a biztos mérce, hogy panaszok nincsenek az idős emberektől.

A nagy baj az — magyarázza dr. Orbánné Wundel Magdolna igazgatási csoportvezető —, hogy a tiszteletdíjas állás nem munkaviszony. Így aztán, akik el is vállalják, csak addig végzik, amíg más nem akad. Jó lenne, ha legalább rész munkaidős foglalkoztatásnak számítana, hogy nyugdíjat kaphassanak utána. Sok asszonynak megérné így az

ezer forintért is, a többit előteremtene a kertből, háztájából.

Van ebben a két községben másik nagy gond is. Sokan élnek tanyákon, a közigazgatási terület átmérője 25 kilométer. A tanácsnak nincs járműve, közönségek gépkocsival nem is igen boldogulnának, terepjáró kellek, hogy rendszeresen gondozhassák a tanyákon élő öregeket. Így csak a szociális otthon marad lehetőséggel, de ettől éppen azok idegenkednek a legjobban, akik egész életüket a tanyai magányban, csendben éltek le.

A másik hiányról Kupecz Józsefné szociálpolitikai előadó beszél:

— Ha egyszer nálunk sikerül öregek napközi otthonát létesíteni! Ahol eltölthetnék az üres napokat az emberek. Társaságban, hogy ne érezzék annyira a magányt. Helyiség lenne, itt van a hajdani ifjúsági ház, meg hamarosan kész lesz az új iskola, akkor szabadul fel a kolostorútel is. Négyszáz ezer forint kellene, de hát jelenleg nincs.

Öregek lenni önmagában is nehéz dolog. Különösen az, ha a magas életkor gyenge egészséggel és magaráhagyottsággal párosul. A hivatalos szervek, a tanács a lehetőségek korlátain belül igyekszik mindent megtenni, a hajlott életkor napjainak könnyebbé tételéért. Néha falakba ütköznek az igyekezetek. A társadalmi szervek közreműködésével elég megbízható képe van a tanács apparátusnak Nyírábrányban az öregek helyzetéről. Így aztán tudnak olyanokról is, akik papírra írt szerződésben családjuk körében élnek, a valószínűleg mégis elhagyottakban — sőt gondozatlanokban —, mint a hivatalosan egyedülállóak. Ilyen esetben keveset lehet tenni.

S akkor is inkább csak magában mondja, ami a szája kívánkozza az igazgatási csoportvezetőnek, ha meghal egy kis öreg, akivel éven-földön senki sem törődött a hivatalos szervekkel: kívül — s másnap már jelentkezik az örökösök. Kötelességük nem ismerték a loogokat viszont annál jobban.

Nagy Zsuzsa

Azt akarom mondani...

1. Az oklevél rangja

Hiszek abban, hogy a társadalomban értéke, rangja van az erkölcsi megbecsülésnek. Tudom, hogy sokan várják és szívesen fogadják az anyagi juttatással nem járó jó szót, kézfofogást: az oklevelet is, nemcsak a vastag borítékot. Azt is tudom viszont, hogy még nem mindenki gondolkozik így.

Eppen ezért tartanám szükségesnek, hogy mindenféle erkölcsi elismerés rangját, értékét növeljük. Keresnünk kell a módszereket és formákat, ahogyan a társadalmi megítélést alakíthatjuk az erkölcsi megbecsülés elismerése érdekében. S ha nincsenek ilyen formák, meg kell teremtenünk őket. Nagyon jó dolognak tartom például azt, hogy a Hazafias Népfront különböző szervei megtalálták az erkölcsi elismerés jó formáit. Örülök annak, hogy egyre több városunk, nagyközségünk teremt meg az oklevéllel, hogy a városért, községért végzett kiemelkedő munkát valamilyen formában erkölcsileg elismerjük. Egy plakettel, egy oklevéllel, valamivel, ami a kétoldalú kötődést kifejezi és erősíti.

Eppen ezért tartom bosszantónak, sőt bántónak azokat az apró mulasztásokat, felületességeket, amelyek néha még előfordulnak az erkölcsi elismerés odaítélésének gyakorlatában, vagy annak visszhangjában. Mert sajnos, ilyen apróbb mulasztások akadnak.

2. Elmulasztott szavak

Nagyon szép családi ünnepség keretében kapott kitüntetést egy édesanya. Azért kapta, mert több fiút felnevelt a hazának, akik katonai szolgálatuk ideje alatt becsülettel helytálltak, eredményesen dolgoztak. Ezt az idős asszonyt katonák keresték meg, köszöntötték, ünnepelték. Ezt az erkölcsi elismerést, ezt a módszert és formát én a legszebbek közé sorolom azok közül, amelyek jelen vannak társadalmi gyakorlatunkban. Mert emberi, mert őszinte, érzelmmel teli és mert a család szerepének fontosságára figyelmeztet.

Igaz, az édesanya szülte a fiúkat, de vajon csak egyedül nevelte? Csak ő törődött velük? Az az édesanya nem, aki az ünnepség során hátrahúzódt a sarokba, kicsit megbántva, kicsit rezignáltan. Ő is törte magát, hogy legyen számukra étel, legyen nekik ruha. Nem plecsnit várt, nem kitüntetés. Csak egy meleg szót, egy kézfofogást, hogy ő is odaüljön az asztal fölé, és hogy ne csak a felesége nevével emlegessék, hanem az övét is. Hiszen az ő fiáról van szó.

Nem történt semmi. Csak nem hangzott el egy mondat.

Rendkívül örültem annak, amikor tavaly ifjúsági szervezetünk megünnepelte megalakulásának 25. évfordulóját. Az ünnepség alkalmából különböző erkölcsi elismerésben részesültek az alapító tagok, a szervezet későbbi vezetői. Öröm volt együtt látni a régi KISZ-eseket, öröm volt látni, hogy örülnek a megemlékezésnek. És jólesett látni, hogy valamennyien megtalálták és megtalálták a helyüket az életben.

Csak éppen azokban maradt valami keserű szájjá, akik nem hozták esztendeje kezdték alapító tagként az ifjúsági mozgalomban való munkát, hanem már a DISZ-ben, sőt a MADISZ-ban vagy éppen a SZIT-ben, az EPOSZ-ban dolgoztak becsülettel és dolgoznak azóta is, végzik a feladataikat, szolgálva a közösséget és a társadalmat. Nem plecsnit vártak. Csak egy mondatot talán, amely róluk, az elődökről, a becsületesebb dolgozó régiekről is megemlékezik, s a hívó szót, amely őket is odaülteti az ünnepség első soraiba. Plecsni nélkül, oklevél nélkül, egy kézfofogással köszönéssel megelégedtek volna.

Nem történt semmi. Egy mondat nem hangzott el.

3. Figyelünk egymásra?

Egy idősebb, jól dolgozó asszonyt felterjesztettek miniszteri kitüntetésre. A felterjesztés, köztudott, hónapokkal az átadási ünnepségek előtt történt. Most is így volt. Közben azonban történt valami: az az idős asszony meghalt. Elkopott. Abban a munkában, amiért a kitüntetést kapta.

Aztán eljött az ünnepség. Az ünnepségről megjelent két lapban is a híradás. És az újságírókat, tudósítókat senki sem figyelmeztette, hogy az után a név után írják oda, hogy posztumusz kitüntetés, vagy jelöljék másként, külön kiemelve, hogy egy kitüntetett már nincs az élők sorában.

Nem történt semmi. Csak fájdalomt okoztak az asszony családtagjainak, csak emberek elmulasztottak valamit. Egy mondat nem hangzott el.

Egy másik idős ember nyugdíjazásakor ugyancsak kapott egy szép kitüntetésfelét, oklevéllel. Örült neki. Szívből. A minisztertől kapta. Aztán odahaza jobban megnézte és kiderült, hogy az oklevélen egy esztendővel korábbi dátum szerepelt, és annak a miniszternek a neve, aki helyett egy esztendeje már más tölti be ezt a tisztséget.

Mit tehetett? Keserűvé vált. Hiszen őt vagy egy évvel korábban nyugdíjba akarták küldeni, vagy olyasmit kapott, amit futószalagon előre gyártanak és mindegy, mikor adják át. Így értéke is lényegesen kisebb.

Nagy dolog? Dehogy az. Csak egy ember megkeseredett, csak egy ember nem tud igazán örülni már az erkölcsi elismerésnek.

4. Az öröm rangja

Tudnunk kell: az emberek túlnyomó többsége nem kap minden esztendőben kitüntetés. Vannak, akik egész életük jó munkájával egyetlen szerény oklevelet szereztek. Ők erre büszkék. És nem mindegy éppen ezért, hogy akár egy oklevelet is, ki, mikor, milyen körülmények között, milyen emberi tartalommal ad vagy veszt át.

Az erkölcsi elismerés rangját legjobban az növelheti meg társadalmunkban, ha átadását megpróbáljuk megtölteni az emberi öröm melegével. Mert akkor nem magának a kitüntetésnek, az elismerésnek lesz rangja, hanem az együttes örömnél. S ha velem örülnek mások, nagyobb lesz az én örömöm is.

Nagy dologra gondolok? Dehogy az. Csak egy szóra, egy mondatra néha. Annak viszont soha sehonnan nem szabad hiányoznia. Hogy teljes lehelessen az ember és a közösség öröme.

Bényei György

Haraszin Gitta

Színhely | Vizsga a medikusoknál

Orvostudományi egyetem. Körbonctani intézet, könyvtár az első emeleten. Hűs helyiség, az ablak előtt két hatalmas fa vigyázta, hogy napsgár ne hatoljon be a szobába, lévén így is nagy melege a vizsgázónak. Hosszú, zölddel borított asztal sárga székekkel öveze, üvegezett, könyvekkel sűrűn borított polkok karéjában. Egy ablakhoz közel eső széken ül vagy inkább mocorog a harmadéves medika. Előtte papíradarabok, metszetek, az asztal szélén mikroszkóp. Szemben kényelmes foteljában a professzor szívja nyugodtan jó illatú pipáját.

„Az egereknél, melyek negyven évvel rövidebb életűek az embernél, sokkal később és sokkal lassabban szaporodik a lipofuscin. Felszaporodását a szívizomnál figyelhetjük meg.” „Miről? Honnan ismeri meg, hogy a szívizomban sok a lipofuscin?” „No, mondja, szöveget, hogyan mutatja ki, hogy a szívizomban sok a lipofuscin? ... Ismer más barna pigmentet is? ... Melyik a legfontosabb barna pigmentünk? ... „Ja, a melanin.” „Jó reggelt kívánok? ... Hogy bizonyítja, hogy melanin vagy lipofuscin? ... Melyek azok a diagnosztikai vizsgálatok, amelyekkel egyik is, másik is kimutatható? ... Pedig tipikusan női kérdés. Mitől szöke a nők haja? ... Ez már rávezető kérdés, meg is van a megoldás. A vizsga vége felé jár. Csak egy kérdés maradt hátra ...

„Na, jó van, gyerekem. Nem volt ez rossz. A gyakorlat hogy ment?”

Simon Gizella megkönnyebbülten áll fel, ezen is túl van. Nem volt könnyű

vizsga. Nagy az anyag. 900 oldal Endes Pongrác Pathologia című könyvének I–II. köteté. S bár dr. Gomba Szabolcs professzor nem tartozik az „emberevő” vizsgáztatók közé, tudni mindenkinek kell.

A vizsgázó kimegy, s amíg a vizsgabizottság tagjai összegyűlnek, a professzor a vizsgamódszeréről, a körbonctan tantárgy jelentőségéről beszél.

— En nem szoktam kérni a vizsgán az előadásaim anyagát. Van egy jó tankönyv, megelégszem, ha a hallgatók azt tudják. Az előadásaimmal tulajdonképpen a könyv megértését szeretném elősegíteni. A vizsga gyakorlati része maga is összetett. Egyik feladat: van százöt metszet, amit fel kell ismerniük. Ezek leírása, diagnózisa stencilezett formában megvan a hallgatóknak. Nem kérünk semmi olyat, ami leírva, sokszorosítva nem áll a hallgatók rendelkezésére.

— Mi a jelentősége e vizsgának az orvosképzésben?

— Abszolút alapvető. A beteg szervezetben nemcsak működési, hanem alakai elváltozások is keletkeznek. Ahogyan az anatómia az egészséges szervezet szerkezetét ismerteti, úgy a körbonctan a beteg szervezetét. Az anatómiára épül, a normális szervek makro- és mikrobiológiájának pontos ismerete elengedhetetlen alap hozzá.

— Meg van a ma vizsgázókkal elégedve?

— Tudni kell, hogy én nem buktatok könnyen, de nehezen adok jelest is. Próbálok ennek a jegynek a nimbuszát őrizni. Ma viszonylag jól szerepeltek a vizsgázók, nem volt elégtelen. De általában

el lehet mondani, hogy azelőtt ritkaságszámba ment a „c” vizsga, azaz a kétszeri bukás. Mostanában pedig egyre gyakoribb. Hogy mi az oka? Szerencsére nem túlzottan, de emelkedik az orvos-tanhallgatók között azoknak a száma, akik közömbösebb érdeklődéssel a szakma iránt, nem járnak el rendszeresen a gyakorlatokra, ennek következménye pedig, hogy nem tudnak jól megfelelni a gyakorlati követelményeknek.

Dr. Molnár Péter egyike a gyakorlati vizsgáztatóknak körbonctanból.

— Ma nem bukkott meg senki gyakorlatból, és ez nagy dolog. Időnként megdöbbentek, hogy alapvető ismeretekkel nincsenek tisztában a hallgatók, olyasmivel, ami vizsgadrukkal sem lehet magyarázni. Az előző időkhoz viszonyítva fejlebb emeltük a gyakorlati vizsga színvonalát, magasabbra került a mérce, ezt nem is veszik jó néven. S aki gyakorlatból megbukott, nem vizsgázhat elméletből sem.

Megérkezik a bizottság többi tagja is: dr. Mikó Tivadar és dr. Nagy Attila. Sorba veszik a vizsgákat, elhangzanak a vélemények: mi a hallgató feleletének gyengéje, mi ment jól. Nem hamarkodják el a megbeszélést, igazságosan kell lenni, osztályozni sem könnyű.

Délután egy óra. Az öt medikus — Lengyel Judit, Simon Gizella, Dézsi Zoltán, Singlár Zoltán, Horváth Gábor — felszabadultabban várokozik a folyosón, mint reggel fél nyolc előtt.

— Hogy felkészüljünk erre a vizsgára, két hét állt rendelkezésünkre. Ahhoz, hogy jól menjen, év közben is kel-

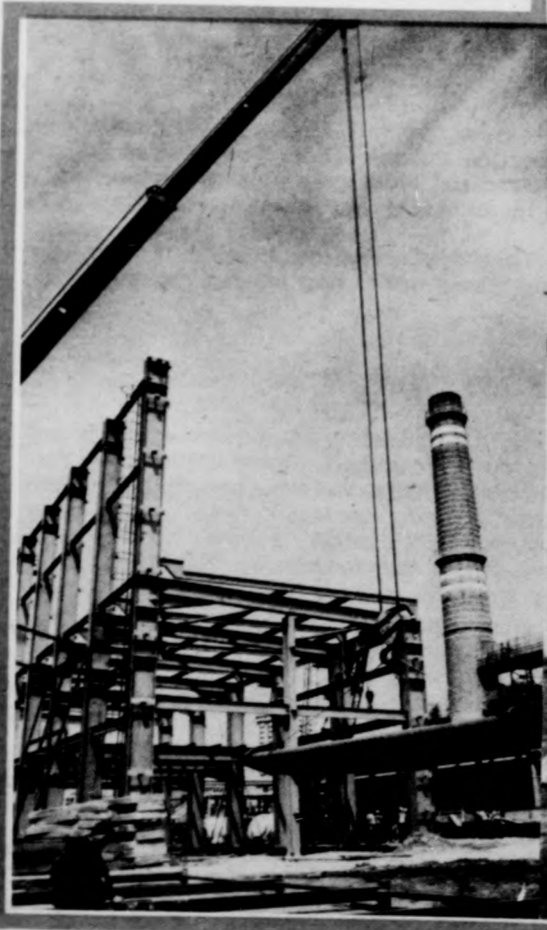
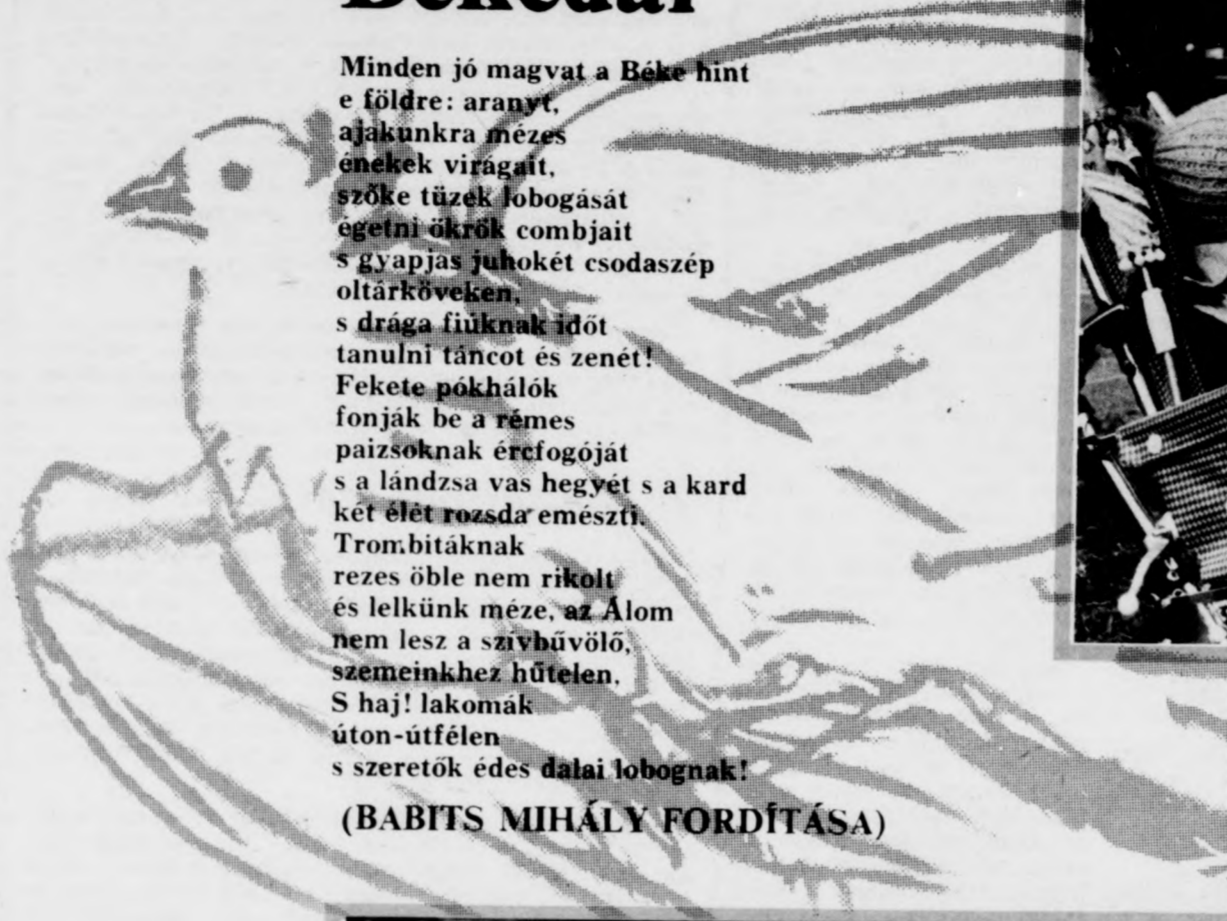
BÉKE

Bakküldész:

Békedal

Minden jó magvat a Béke hint
 e földre: aranyt,
 ajakunkra mézes
 énekek virágait,
 szőke tüzek lobogását
 egetni ökrök combjait
 s gyapjas juhokét csodaszép
 oltárköveken,
 s drága fiúknak időt
 tanulni táncot és zenét!
 Fekete pókhálók
 fonják be a rémes
 paizsoknak ércfogóját
 s a lándzsa vas hegyét s a kard
 két élet rozsdá' emészti.
 Trombitáknak
 rezes öble nem rikolt
 és lelkünk méze, az Álom
 nem lesz a szívűvölő,
 szemekhez hűtelen.
 S haj! lakomák
 úton-útfélen
 s szeretők édes dalai lobognak!

(BABITS MIHÁLY FORDÍTÁSA)

Go
 irán
 75 éve
 Iskola

Debrecenbe
 való törődés,
 századforduló
 1908 őszén a
 sarkán levő
 kisegítő osztály
 gyermek rész
 gényes indul
 ségesebb bú
 nitókat a kö
 iskola felszer
 1909 nyarán
 tes átképzése
 tek ki azok,
 bővülő iskola
 pedagógiai m
 ban már 6 o
 val. 1918 szept
 ri Szent Ann
 nári és gyerm
 kiterjesztetté
 mi fogyatéko
 senki nem fo
 mények meg
 iskolák karba
 következett,
 voltak mellő
 történő csop
 kosság súlyos
 választották
 A tanulók
 vevő szelekci
 elején került
 meg a kisegítő
 vizsgálat ered
 fejlődését tük
 össze, amely
 mellett az ért
 lők munkához
 A II. világh
 Dimitrov utcá
 batalát érte
 először is az
 hozzáfogni. A
 indult meg a
 berében új é
 iskola. 1949-b
 otthonos intéz
 az ország mi
 kat fogadni tu
 gondozottat.
 Szervezetile
 változást: sze
 működni a ki
 szító, a kisegítő
 foglalkoztató
 mény a megy
 iskolák illetve
 sában is segé

Sz
Hogy
 Valahog
 túlszaladu
 Nádudvari
 szoboszló
 számít táv
 a célt.
 Pedig E
 tével igen
 hogy az ut
 ság, rende
 tapintható
 a harminc
 a lüktető é
 Szépen sz
 búzaszeme
 nye van a
 nél nyugta
 dat.
 A kultúr
 nyomokból
 len van a
 nyezetben.
 tiszta isko
 cikkboltba
 zán. Jártan
 dozott, em
 nem. Mint
 szembe ne
 nőköt. Ó p
 ján annyit
 igényesség
 Nem cso
 halad tová
 valóan. A
 gató volt, s
 szent tanács
 litania a k
 ideit, s mi
 társadalmi
 amelyek a
 lesztését, a
 Meg kell b
 művelődést
 csak a m

Gondosabb pedagógiai irányítás mellett

75 éves a Kisegítő Foglalkoztató Iskola és Nevelőotthon

Debrecenben az értelmi fogyatékosokkal való törődés, szervezett foglalkozás már a századforduló első évtizedeiben megindult. 1908 őszén a Csapó és a Burgundia utca sarkán levő épületben nyitlak meg az első kisegítő osztályok: 11 első és 12 másodikos gyermek részvételével. Természetesen szegényes indulás volt ez, csupán a legszükségesebb bútorokat tudták beszerezni, a tanítókat a központi keretből datálták, az iskola felszerelésének gondja a városé volt. 1909 nyarán több debreceni tanító határozottan átköltözött, s közülük kerültek ki azok, akik a továbbiakban az egyre bővülő iskolában szervezték és végezték a pedagógiai munkát. 1913–14-ben az iskolában már 8 osztály működött, 80–90 tanulóval. 1918 szeptemberében az iskola az akkor Szent Anna utcára költözött: kibővült tanári és gyermeklétszámmal. Bár 1921-ben kiterjesztették a tankötelezettséget az értelmi fogyatékos gyermekekre is, valójában senki nem foglalkozott a szükséges intézmények megszervezésével, a már meglévő iskolák karbantartásával, bővítésével. Ebből következően, hogy az iskolák kénytelenek voltak mellőzni a nevelési szempontból történő csoportosítás elvét, és a fogyatékosok súlyosságát figyelmen kívül hagyva választották meg az osztályokat.

A tanulók értelmi állapotát tekintve vevő szelekcióra csak a harmincas évek elején került sor. Egy bizottság vizsgálta meg a kisegítő iskolába kerülő tanulókat, a vizsgálat eredményét rögzítették, a gyermek fejlődését tükröző dokumentumot állítottak össze, amely a magatartásforma alakulása mellett az értelmi fejlődés ütemére, a tanuló munkához való viszonyára is kitért.

A II. világháborúban az akkor már a mai Dimitrov utcán otthont kapott iskolát bombatalálat érte, tehát a felszabadulás után először is az iskola felépítéséhez kellett hozzáfogni. A tanítás 1945. március 1-én indult meg az épületben, és 1947 novemberében új épületszéket is kapott az iskola. 1949-ben a bejárásos iskola nevelőotthonos intézménnyé szerveződött át, s már az ország minden részéből érkező tanulókat fogadni tudta: közöttük igen sok állami gondozottat.

Szervezetileg az 1951-es év jelentett új változást: szervezeti keretek között kezdtek működni a kísérleti, az átmeneti az előkészítő, a kisegítő, a munkára előkészítő, és a foglalkoztató tagozatok. Ekkortájt az intézmény a megye területén szerveződő kisegítő iskolák illetve kisegítő osztályok létrehozásában is segédkezett. A továbbiakat csak

dátumokban: 1953-ban már 300 tanulója van az iskolának, 1956-ban az intézményben bentlakásos óvoda nyílik, 1958-tól a Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola hallgatói számára lehetőség nyílik itt a szakmai gyakorlatra. 1963-ban kezdetét veszi az értelmileg károsodott gyermekek differenciált foglalkoztatása, 1965-ben újabb három tanulócsoporthelyezésére nyílik lehetőség. 1968-ban megindul a tantárgy-csoportos oktatás.

Az iskola vezetői, pedagógusai munkájuk során pontosan érzékelték, hogy az ilyen jellegű intézmények korábbi zárt-ságát mindenképpen fel kell oldani. Az iskolának bele kell kapcsolódnia az öt körülvívő társadalmi folyamatokba, hiszen végső soron ez a világ várja majd az iskolából kikerült tanulókat is. A nevelési tényezők egyik legfontosabbikának a családi nevelést tekintették. Attól függetlenül, hogy az értelmileg károsodott gyermekek szüleinek mintegy fele nem tekinthető e munkában megfelelő partnernek. Az iskolán kívüli tevékenység egyik fontos eleme, az üzemekkel való kapcsolat. Ez az évek során egyre inkább bővült: a tanulók erejük-höz mérten részt vesznek például a választott üzem környékének parkosításában, az iskolai rendezvényekre meghívják a brigádtagokat stb. Az intézményen belüli, tanórák kívüli nevelési lehetőségek legjobbjai az úttörőközösség.

A nevelhetőség szempontjából rendkívül fontosnak tartják, hogy a tanulók ma már többségükben ideális életkorban kerülnek az iskolába, s ez reményt és lehetőséget nyújt arra, hogy a beiskolázott tanuló az iskolai életkorhatáron belül végezzék el az iskolatípus valamennyi fokozatát. A tanévvesztések száma elenyésző, felmentésre csupán végszükségben kerül sor, a lemorzsolódás ismeretlen: hisz ennek az iskolatípusnak épp a nagyfokú nevelési tolerancia, a fokozatosság a rendező elve. Azok a gyerekek, akiket az átheiyező bizottságok kisegítő, illetve a foglalkoztatói iskolai elhelyezésre javasolnak képesek teljesíteni a számunkra előírt feladatokat: a normál általános iskolába járó társaikhoz képest csupán lassabban, gondosabb pedagógiai irányítás mellett. Az értelmi fogyatékos, az értelmileg sérült, kisebb vagy nagyobb mértékben károsodott gyerekek száma sajnos nem csökken: de a nevelhetők épp ezen iskolatípus jóvoltából mégsem lesznek a társadalom elveszett, kirekesztett emberei.

(cs. n. i.)

Újra a nagyszínházban

A Csokonai Színház 1982/83-as évadjáról

Fokozott várakozással tekintünk a Csokonai Színház 1982/83-as évadjá elé. Évekkel ezelőtti nehéz körülmények között dolgozott a debreceni társulat. Hiányzott az igazi színházi épület, a színpad. A műhelyek, egységek szétszórtsága akadályozta, megnehezítette az alkotó munkát. Most viszont hazánk egyik színpadtechnikailag „legtöbbet tudó” kívül-belül megújult, megszépült színháza adott otthont a társulatnak.

Amikor visszatértünk a színházi évadra, felvetődik a kérdés: a jobb körülmények jobb produkciókat, művészi értékben gazdagabb színházi előadásokat eredményeztek-e? A Kossuth utcai színházépület műszaki átadása késett, az első két bemutatót (*Egy, kettő, három, Ösbemutató*) — egyébként a műsortervnek megfelelően — a Kőlcsey Művelődési Központ színháztermében tartották meg. December közepén volt az első premier a nagyszínházban (*Lear király*), amelyet még a hónap végén a *Viktória* követte. A második félévben négy prózái és két operabemutatót láttunk. A két opera mellett Csehov *Ványa* bácsiját játszották a Kossuth utcai színházban, míg a *Vén Európa Hotel* és a *Black Comedy* a Kőlcsey Művelődési Központban, két egyfelvonásos pedig a Hungaria Kamaraszínházban került színre. A fentiekből egyértelműen következik, hogy a régóta várt kedvezőbb színházi színpadtechnikai, szcenikai lehetőségekkel nem élt a színház, műsortervét nem a nagyszínházra programozta. Az ok nyilván sokrétű, a tény azonban ez.

és Max Frisch: *Ha egyszer Hotz úr dühbe gurul.*

Ha a kedvezőbb színpadi lehetőségekkel — mint azt már fentebb említettük — nem élt a színház művészeti vezetése, vajon a bemutatott művek alkalmasak voltak-e arra, hogy most tartalmassanak, színesnek, művészi értékben gazdagnak minősítsük az évadot? (Az operatársulat munkájának értékelésére külön cikkben térünk vissza.)

A három magyar és a két klasszikus, valamint a két szorakoztató jellegű mű alapján vélekedhetünk úgy is, hogy a műsorra került drámák megfelelnek annak a koncepciónak, amelyet Gali László felvállalt, s amelyet örömmel fogad a debreceni közönség s mi magunk is. Mégis úgy látjuk, hogy a program kissé eklektikus és esetleges. Szinte bármelyik mű elhagyható és mással helyettesíthető lett volna. Nem beszélve arról, hogy Karinthi Ösbemutatója az író alighanem leggyengébb drámai műve. Úgy érezzük, hiányzott a műsortervből a valóban jelentős mai és a klasszikus magyar dráma. A színház új honfoglalásának éveiben nem kezdte meg törleszteni a debreceni színjátszás Sütő Andrással, Illyés Gyulával, Örkény Istvánnal, Székely Jánossal s másokkal szemben fennálló régi adósságát, ugyanis nem a bemutatott kortárs és magyar drámák száma, hanem azok irodalmi, művészi értéke dönti el, mennyire van jelen a magyar dráma egy-egy színház színpadán.

Hullámzó színvonal

A színház műsortervének hiányosságait talán feledtetthette volna, ha a színpadi megvalósításban a társulat és a rendezői gárda képes megújulni. Ha az előadásokat számba vesszük, azt állapíthatjuk meg, hogy több korrekciót, jó színvonalú előadást láttunk, de olykor közepes, sőt két esetben (Ösbemutató, *Viktória*) kifejezetten gyenge bemutatókat. Elementáris erejű, sodró, magával ragadó színházi élményt nyújtó produkciója nem volt az elmúlt évadban a Csokonai Színházban.

A teljesség igénye nélkül néhány példával szolgálunk. Molnár bravúrdarabja Debrecenben igazi színházi siker lehetett volna. Jól ki lehetett osztani a szerepeket. Azonban az előadás egyensúlya megbillent a rendező téves értelmezése következtében. A Léner Péter rendezte *Ványa* bácsi emlékeztetésen szép második felvonását egy szürke, már-már unalmas első előzte meg. Gali László figyelemre méltó és invenciózus *Lear király* rendezését riasztóan naturális elemek és a színészi játék következtelenségei árnyékolták be. A *Vén Európa Hotel* bővelkedett jó színészi teljesítményekben, de nem éreztük a produkcióban a mához szóló rendezői mondanót. Az *Ösbemutató* esetében az írott mű gyengeségei előrevetették a bukás árnyékát. A *Viktória* a színház színvonalához méltatlan előadás volt. Az operettnek megvannak a maga műfaji szabályai, azok szerint lehet és kell eljátszani. Fokozottan érvényes ez a *Viktória* esetében, amikor az operettirodalom gyengécske darabjáról van szó.

A fentiek ellenére nem tekinthetjük az évadot értéktelennek, hiszen az előadásokban néhány színész olyan teljesítményre volt képes, amely jelentős állomása pályájának, meghatározó eleme a Csokonai Színház művészi tevékenységének. Simon Ottó Norrison, Wellmann György titkár (Molnár: *Egy, kettő, három*); Sziki Károly bolond, Fésüs Tamás Edgar, Csoma Judit Goneril, Sárosdy Rezső *Lear* (*Lear király*); Kóti Árpád *Ványa* bácsi, Csikos Sándor *Astrov*, Korcsmáros Jenő *Szerebjakov* (*Ványa* bácsi); Agárdi

Ilona Helen, Lipcsei Tibor Albert, Korcsmáros Jenő Horst, Sárközy Zoltán Don Carlos, Rosta Sándor Kesselstadt (Vén Európa Hotel); Rosta Sándor Miller (Black Comedy); a *Viktória*-ban pedig O. Szabó István, Böröndi Tamás és Kállay Bori alakítását dicsérhetjük. A két egyfelvonásosban pedig Sziki Károly, Borbély Sándor és Lipcsei Tibor bizonyította tehetségét.

Értékrend és koncepció

A színházi szakma és a fővárosi művészeti kritika változatlanul csekély érdeklődést tanúsít a Csokonai Színház iránt. Nem látunk a bemutatásokon fővárosi kritikussokat, rendezőket, színészeket, aránylag kevés elemző írás jelenik meg a sajtóban a Csokonai Színházról. Oka lehet ennek az is, hogy nem éreztük a bemutatásokon az alkotás látát, mintha nem lenne megfelelő közhözérő a társulatban. Talán ez a magyarázata annak is, hogy az utóbbi két évben — a korábbi esztendőktől eltérően — tehetséges, nehezen pótolható művészek távoztak el Debrecenből. Meg kell jelezni azt is, hogy hiányzott a színművészetről azonosan, vagy hasonlóan gondolkodó rendezői gárda, olyan, amely képes lett volna igazi színházi revelációval szolgálni.

Meggyőződésünk, hogy egy művészeti alkotóközösségek elengedhetetlen, a produkciókban nyújtott művészi teljesítményen alapuló értékrend. Úgy tűnik, ez nem erőssége a Csokonai Színházban. Gali László igazgató-főrendező évadértékelő nyilatkozataiban valamenyi produkciót jónak, egyiket-másikat kiválóan minősített, hasonlóan vélekedett a színészi alakításokról is. Azt hiszem, egy ilyen értékrend az ország egyetlen színháza esetében sem lehet igaz. Ha gyöngébb előadások, alakítások az értékrendben egymás mellé kerülnek a jó és kiváló értékekkel, akkor ez az értékrend megkérdőjelezhető, mert szubjektív. Az értékrendhez kapcsolódva meg kell jegyeznünk azt is, hogy túlzottnak tartjuk az ideai nívódíjak magas számát. Kapjanak pénzjutalmat a színészek, legyen közönségdíj, de véleményünk szerint csak annyi nívódíjat szabad adni, ahány valóban kiemelkedő alakítás és produkció született.

Szólunk kell a színház és a közönség kapcsolatáról, mint olyanról, amely meghatározó eleme a színházi létnek. Gali László helyes eszményképe a közönségcentrikus színház. Egyik nyilatkozatában meg is fogalmazta: egy lépéssel a közönség felé előtt, eggyel pedig a sajátja mögött járó színházat kell csinálni. Tisztelesség válla-lás, okos kompromisszum. De több ízben voltam a premierek utáni előadásokon, s láttam foghíjas széksorokat, amelyek olykor-olykor riasztóak voltak. Figyelmeztető jel ez mindenképpen, a kijelölt határvonalak ezek szerinti további pontosítandók.

Az elmúlt évadot értékelve természetesen nem foglalkozhatunk részletesen az előadásokkal, hiszen a Naplóban korábban megjelentek a bemutatások után a kritikák és más lapokban is olvashattunk írásokat az előadásokról a színjátszókról. Összegeznünk igyekeztünk azokat a gondolatokat, amelyek bennünk az évad során kialakultak. Az ösztönésért igyekeztünk a színház és a közönség érdekében. Tiszteljük a színház művészetpolitikai koncepcióját, amely ismert a város nyilvánosságára előtt, és egyet értünk azzal, de örülni annak tudnánk szívből és igazán, ha az teljes egészében meg is valósulna. Vonatkozik ez a műsorpolitikára, a műhelymunkára, a társulatépítésre s mindezek szintéziséként a színpadon megszülető produkciókra.

Filep Tibor

Szándék az összhangra

Hogyan értelmezik Ebesen a kultúrát?

Valahogy úgy vagyunk ezzel, hogy Ebesen mindig túlszaladunk. Ha útnak indulunk, meg sem állunk Nádudvarig, Püspökkladányig, vagy legalábbis Hajdúszoboszlóig. Ez a tizenkét kilométer úgy látszik, nem számít távolságnak, hogy ezen belül határozzuk meg a célt.

Pedig Ebes a nyári esőtől dúsan zöldellő növényzetével igen kellemes benyomást tesz az emberre. Lehet, hogy az utcák geometriai rendje miatt is, de az ápoltság, rendezettség hatását kelti elsődlegesen; szinte kikapcsolódást érdeklő rajta a gondos kezek nyomára. Ez a harminc évvel ezelőtti telepített, 4500 lakosú község a lüktető élet jeleit viseli ma magán; no és a jómódot. Szépen szolgálj errefelé a föld: ahogy mondják, ha két búzaszemet elvetnek, kikel mind a kettő. Itt eredmény van a munkának, s ember számára alig lehet ennél nyugtatóbb, biztonságos, megelégedettséget adó tudat.

A kultúra iránt érdeklődnek Ebesen, de már a külső nyomokból ítélve is látszik, hogy ebben a faluban jelen van a kultúra — persze tágabb értelemben. A környezetben. A nyírtól fűben, a rendezett parkokban, a tiszta iskolában, művelődési házban, étteremben, iparcikkboltban. És a meghökkenően otthonos tanácskázán. Jártam már néhány községében, de ennyire gondozott, emberszabású és mégis szolid épületben még nem. Mintha lakásba lépnék. Nem is állom meg, hogy szembe ne dicsérjem miatta Portóré János tanácselnököt. Ő persze szabadkozni, s a maga csendes módján annyit jegyez meg, hogy igyekszik megőrizni igényességüket, kerülve a luxusnak még a látszatát is.

Nem csoda hát, hogy beszélgetésünk ezen a nyomon halad tovább, Portóré Jánosnak ugyancsak kedvére valóan. A hatvanas években maga is kultúrház-igazgató volt, s azóta sem szakadt el a közművelődéstől, hiszen tanácselnökként neki kell minden évben összeállítania a község közművelődési tervét. El is kérem az ideit, s mindjárt az elején ezt olvasom: „Községünk társadalmi életében fellelhetők azok a tendenciák, amelyek a közösségi élet, az általános műveltség fejlesztését, a kulturált életmód kibontakoztatását segítik. Meg kell birkoznunk azzal a nézőponttal, amely a közművelődést csak holmi magasztos eszmék hirdetésével, csak a művészetekkel látja megvalósíthatónak...

Az igényekhez való igazodással lehet csak az emberek kulturális felemelkedését szolgálani.”

Ez bizony határozott elképzelés, hogy ne mondjuk koncepciót. S ezt csak még jobban megerősíti a tanácselnök szavai. Ő ugyanis a kultúra elsődleges funkciójának azt tartja, hogy jó közérzetet teremtsen, alakítsa az életmódot és segítse az információáramlást. Szemben ez egy szépen gondozott kertészkedés ugyanúgy megtestesülhet, mint egy sikeres ismeretterjesztő előadásban. Mert mind a kettő az irányultságot jelzi, még ha egymás mellé állításuk kissé bizarrnak tűnik is. Vagy ugyanígy említhetünk a kultúrházban, terített asztalok mellett családi körben megtartott nótáestet, és a lovasnapot, ami több száz ember találkozási pontja, érintkezésének fóruma is. A lényeg az igényesség: a már megkezdett igények kielégítése, újak felkeltése. S ez nem mehet direktívákkal, nem mehet csak plakátokon hirdetett programokkal. Egyféléképpen lehetséges csak: ha kontaktust teremtenek az emberekkel, ha nem nekik, hanem velük együtt terveznek.

S ebben a kérdésben azonos elvi állásponton vannak az ebesi intézmények, gazdasági szervek vezetői. Így ebben a szélesebb összefüggésben válik elfogadhatóvá annak a nézetnek az igazsága, amely szerint kulturálódás minden olyan cselekvés, ami a mindennapi munkánál valamivel többet ad. S a feltételek megteremtésében egyként lehet inspiráló szerepe a művelődési háznak, a termelőszövetkezetnek, a könyvtárnak, az ÁFOR-telepnek, az iskolának, a tanácsnak, a mozinak. A szándék az összhangra megvan, még ha a gyakorlatban nem is valósul meg maradéktalanul. A művelődési háznak például aktívabban kellene kezdeményeznie a koordinálásban. De már a szándék is ér annyit, mint másutt tiz, szépen adminisztrált akció. Mert kifejez valami többletet: az én-tudatom túl község-, közösségtudatot is. S ez olyan kincs, aminek mostanában egyre inkább csak a hiányát érezzük.

Ha nem hallanám, akkor is sejténném: Ebesen dolgoznak emberek laknak. Kemény munkával jó megelégedést, tisztességes körülményeket teremtenek maguknak. Többségük annak idején máshonnan költözött a faluba — ezért is erősebb bennük a vágy, hogy gyökeret eresszenek új lakóhelyükön. S talán ezért kivételesen, ahogyan ma a kultúrát értelmezik Ebesen.

T. G.

A józan ész trónfosztása?

A modern művészet és magyarázata

Hová tettük a józan eszünket?

Újabb már nem is hivatkozhatunk a józan észre? Lehetséges, hogy a józan ész szerepe, rangja, tekintélye lealudóban?

Ami a világ zűrzavarái közepette ezredévekig megbízható tájékoztató pontnak, ítéletalkotó képességre, amely hazai szóhasználatnál közönségesen józan paraszti észjárásnak szokás nevezni. Talán így jellemezhetjük: ítéletalkotás, következtetés az ismert tények, törvényszerűségek és a mindennapos tapasztalatok alapján.

Parasztok, nem parasztek, mindnyájan használjuk ezt a természetszerű józan eszünket, de mintha lecsengőben volna ez a használata, mind bizonytalanságból, mind szűkebb és szűkebb térre korlátozzuk; egyre-másra megrónak, leszólnak, megszegényítenek miatta.

Okkal vajon? Vagy oktanul? Olyan kérdés ez, amelyre aligha lehet egyszerű választ adni.

Mert nezzük csak: józan esz — az úgynevezett józan paraszti esz — meddig juthatunk el egyik-másik tárlaton, képzőművészeti kiállításon? Egyik-másik hangversenyen, koncerten? Egyik-másik kísérleti film, animációs film, egyik-másik modern vers, dráma vagy regény értelmezésében?

Vagy nézzük akár a tudomány felségterületét, ahol is éppenséggel a ráció, az ész a legfőbb rendező elv, a legfőbb hatalom. Józan esz — tehát az úgynevezett józan paraszti esz — felfogható-e a maga bonnyolultságában a relativitáselmélet? A Heisenberg-féle határozatlansági reláció? A kvantumfizika, az atomfizika ilyen-olyan törvénye?

Úgy tetszik, a józan esz napjainkban válságba sodródott. Ennek idején, még diákkoromban, belém égette magát Arany János ritka versfordításából egy négysoros szakasz: „Ha a költő a végtelenbe vész, / Könyvét, tanácsom, tedd le hirtelen, / Mit meg nem ért a józan emberész, / Hiányzik abban egy: az értelem.”

Ha ezt a szigorú tanácsot megfogadnám, bizony, sok mai könyvet le kellene tennem, nagyon hirtelen. Nyilván volna közöttük szép számmal olyan, amelyet valóban nem érdemes elolvasni, és nyilván volna közöttük olyan is, amelyet érdemes, noha a költő a végtelenbe vész, s értelemmel-értelemmel alig követhető. Csak példaképpen négy kedves sorom, ahol kár volna becsukni a könyvet: „A semmi ágán ül szívem, / Kis teste hangtalan vacog. / Köréje gyűlnek szeleiden, / s nézik, nézik a csillagok.”

Józan eszsel alig követhető, ahogyan itt József Attila a végtelenbe vész, de ezt nagyon szépen csinálja. Igaz, ő azt írja az Ars poeiticájában: „A mindenséggel mérd magad!” És azt írja: „En túllépek e mai kocsmán / az értelemig — és tovább.”

Tehát: tovább. Túl az értelem — ezért nehéz pusztán értelemmel követni, talán lehetetlen is, messze az értelem túl, a költészet birodalmába.

Hiszen még az értelem mai áttekinthetetlen birodalmában is könnyen eltéved az úgynevezett józan paraszti esz. El-eltévedt bizony a tegnapi napban meg a tegnapielőtti is.

„Már hogy lenne a Föld gömbölyű, amikor látnivaló, hogy lapos?”

„Már hogy keringene a Föld a Nap körül, amikor szemmel látható, hogy a Nap kerüli meg a Földet?”

„Már hogy repülhetne egy fémből készült nehéz alkalmi, amikor a fém sokkal nehezebb, mint a levegő?”

Folytatható a példázat a fény görbületéig, az ikerparadoxonig, a mezonok, a lézersugarak viselkedéséig, az antitestekig — bizony, a józan paraszti esz határain messze túlterjed az értelem felségterülete. Csak hogy a tudományokban ez nem okoz különösebb gondot. Minden új, első pillanatra képtelennek látszó gondolat, fölfedezés, amely kísérletileg igazolható, amelynek a törvényszerűsége földeríthető, sorra-rendre beépül a józan esz világába.

Nem mondhatnám persze hogy késelelem nélkül. De józan eszsel ma már senki sem állíthatná, hogy a Föld lapos, s hogy a soktonnás repülőgépekkel nem lehet fölrepülni, noha kétségkívül súlyosabbak, mint a levegő. Kiegészültek a hiányos ismeretek, a hiányos tapasztalatok, kitágult a józan esz hatóköre.

Csak hogy ez a menetre nem érvényes az irodalom, a művészetek terepén.

Itt a kísérleti igazolása a műnek, ha egyáltalán lehetséges is, korántsem naprakész, és még nagy időtávlatban sem egyértelmű. Igaz, igaz, az ősi eposzoktól, s a görögöktől napjainkig a rekonstrukciók javarésze nem is volt szükségük efféle igazolásra, minthogy ilyen-olyan megközelítéssel a tömegek számára is felfoghatók, közelelérhetőek, vagy legalábbis: közelelérhetőek. De hány olyan nagy mű született a történelemben, amelyet visszautasított, nemcsak a korabeli józan paraszti esz, de a korabeli esztétika is. Akár évtizedekig, évszázadokig elutasított, s meglehet, részben még ma is elutasít.

kifejti — szigorúan négy-szemközt —, hogy a szőrejtvenybe csomagolt semmitmondás, a kimódolt meghökentés, a blöff hogyan hódít, s hogyan minősül át a kritikai rovatokban formai bravúrrá, és a — természetesen bonyolult, összetett — korunk modern ábrázolatává.

Érdemes művész barátom így minősíti egy reklámozott énekszámot: „szintelen kappanhang”. Egy másikra: „Ki mészelné nyíltan bevallani, hogy ebben a röfögésben, harakólásban nem talál semmi szöveget. Inkább azt hazudja — magamagának is —, hogy megőrülte. Mert ez a sikk.”

Ha ők, a vájtfülűek, így vélekednek, mit tehetne ehhez hozzá a nem beavatottak kakasulóján a csak olvasó, csak néző, csak hallgató szerepében a józan esz?

Meglehet csonkán idéztem az előbb József Attilát. Mert ő ezt is mondja: „Más költők — mi gondom ezekkel! — / mocskolván magukat szegyig, / koholt képekkel és szeszekkel / mímeljen mámort mindgyök. / En túllépek e mai kocsmán / az értelemig — és tovább!”

Mármost könnyen lehetséges, hogy az úgynevezett józan paraszti esz nem képes kiválasztani az irodalmi-művészeti tisztá búbából az irodalmi-művészeti ocsút, nem képes biztonsággal fölismerni a „koholt képekkel és szeszekkel” mímelte mámorokat — tehát bízza magát teljes odaadással a magyarázatra?

És ha vak vezet világtalant — a legteljesebb bizonytalanságba?

Úgy tetszik, még akkor sem mondhat le a józan esz az önálló ítéletalkotásról, ha a tévedésre megnőttek az eszéi. Csak ne legyen olyan biztos abban az ítéletben, hogy belegörcsölve akkor se igazítsa helyre, ha — józan eszsel — be kell látnia, hogy tévedett.

Fekete Gyula

Viharos ez a nyár. Most is csapok a villám, a Napszámos utca környékén a leghevesebben. Két lakatlan vísköt kerülnek a villámok, de egyik se találja el. De hát, ott lakik a Vasorrú Bába.

A tanító szobájában ablakból, verset ír. Villámfényben nem könnyű. A vers nem biztos, hogy jó, de a költő a szíve egész melegeivel írja. Maga is száll, nemcsak a gondolatai. Egy másik költőhöz.

A sötétben a tévészelnök érkezik valahonnan. A fején vizhatlan vászoncsuklya, a gumicsizmája csupa sár. Megzörög a tanácselnök ablakát. Mi lehet olyan sürgős, ami nem várhatott reggelig?

A vendéglőben nagy eseményről beszélnek: egész nap a televíziók fogtattak a faluban, de még a vihar beállta előtt hazamentek. Tegnap érkeztek, s a légkör, amit magukkal hoztak, azonnal betöltötte a falut. Mindenhova benéztek, mindent megfogtak, mindenre megjegyzést tettek. Az öltözködésük alapján idevalósiak is lehetnek volna, de a mozgásuk, a hanghordozásuk, a fejtartásuk, vagyis az egész viselkedésük elárulta, hogy nem egyszerűen idegenek, hanem annak tekintik magukat. A kíváncsiak óvatosságból figyelték, hogy két gyanútlan, fekete bő öltözött öregasszonyt kezdnek filmezni, mire azok megrémültek és elrebbentek. Oly hirtelen, hogy az operatőr föl se fogta: hova tűntek? A másik operatőr egy lovakocsit vett szemügyre. Mindenáron úgy szeretne volna beállítani, hogy a bakon türelmesen üldögélő öregember a két ló feje között legyen.

— Mit szólsz hozzá, csodálatos így, nem? — Wunderbár — bólintott a rendező.

Tolongság támadt a vasúlet mellett, egy félig lebontott ház körül. A ház teteje hiányzott, de a vályogfalak még álltak, és a zsalu ablakok. Az operatőr a fal tetejéről a ledőlő kövöket filmezte látható élvezettel, majd segédjét kiküldte az utcára, aki legugorva ki-s becsapokta az ablak zsaluszárnyait. Az operatőr valamiféle modern sugallattal vezérelte a látványt.

A bankrevizor az ágyban fekszik, kissé kótyagosan. Már egy hete kutat a téves könyvekben, az elnök — talán ezért — őt is meghívatta a lakodalomba. A kultúrház ajtajában egy kövér, borszagú fiatalember tartóztatja fel, kirántotta a kabátja gomblyukából a díszcsokrot, és a meglepett bankrevizor kezébe nyomta.

— Okvetlenül vegyék bele a tévébe, hogy itt négyszáz embernek főztek!

ÉRTSÜNK SZÓT!

Hallás és beszédelsajátítás

Genetika, audiológia, logopédia, fonetika — ne riaszson el senkit e sok műszó. A fenti szakasz-láncolat ugyanis egymásra épülő, szoros összefüggő fogalmakat takar. A fogalmak pedig a felsorolt területeken dolgozó szakemberek számára tennivalókat sürgetnek együttműködésük továbbfejlesztésében.

A nyelvész és az anyanyelvet oktató pedagógusok leg-többje egészséges gyermekekkel, tanulókkal foglalkozik, amikor a fonetikát, azaz a hangtant igyekszik elsajátítani velük. Igen gyakran csak a középiskolai, illetve az egyetemi, főiskolai szinten derül ki a hallgatóról, hogy valami rendellenesség van a hangképzésében, hangszülőzásaiban, kiejtésében. Valóban jellemző szó a „hallgató” megnevezés, hiszen a tanulók az órákon többnyire némán ülnek. De nincs módjuk a szóbeli megnyilatkozásra otthon sem, többnyire partnernél hiányában. Ezek a jelenségek bonyolult társadalmi kérdéseket vetnek föl, amelyek elsősorban a szociológusokra, pszichológusokra és a gazdasági szakemberekre tartoznak. A nyelvész csak sajnálkozhatsz a henyé hangképzésen, a megformálatlan mondat szerkesztésen, a szegényes szóhasználaton, a helyesírási hibákon, leírhatja ezeket a jelenségeket, elteendő példákat sorakoztathat fel, de a megoldás gyökere mélyebben van. A továbbiakban dr. Szabó Elemér, osztályvezető főorvos cikkéből idézek adatokat (Hallássérültek XXXIV. évf. májusi szám).

A cikk megdöbbentő megállapítással kezdődik: „A siketség és a csökkenő hallás népbetegség, mely minden tízedik állampolgárt taszít a fogyatékosok hátrányos helyzetébe.”

Az egészségesekek talán nem is tudják, milyen magas ez a szám, hányan élnek közöttünk olyanok, akiknek a gyermekei már közéjük fognak tartozni. Mert a csökkenő hallás nem pusztán genetikusan meghatározott és örökölhető betegség, hanem az élet folyamán is kialakulhat. Magyarországon észrevehetően nőtt a károsodott, kis súlyú újszülöttek száma, akiknek érzékszerveik sem eléggé fejlettek. A halláscsökkenés pedig megkésett beszédfejlődést, beszédhibát okozhat, sőt szellemi vissza-

maradást. Bár hazánkban és különösen megyénkben a csecsemők és kisgyermek fülészeti ellátása jól szervezett, még így is gyakori a visszatérő középfülgyulladások okozta halláscsökkenés.

A hallás vizsgálatát 0—18 éves korig új jogszabálytervezet írja elő. A feltételek hiánya miatt azonban a végrehajtás nem egységes színvonalú az egész ország területén. A számszerű adatok arra figyelmeztetnek, hogy az egységes szűrővizsgálat megszervezése igen sürgető feladat.

„Magyarországon az 1980. évi census szerint a 0—18 éves lakosok száma: 2 759 611.” Ebből több mint 140 000 volt az újszülött, sűrűsűket kötelezően elvégzik a szűrlőothonokban.

„Általános iskolába 1 125 000 gyerek jár, akiknek több mint egynyolcadát kell szűrni, mind az iskolába lépés előtt, mind a pályaválasztás előkészítéskor.”

A középiskolákban tanuló 196 000 diák egynegyedét, a szakmunkástanulókat 138 000 körülű létszámának a harmadát szükséges audiológiai szűrésben részesíteni.

A hallásfogyatékoság rendszerint beszédhibát is okoz, ezért a korai logopédiai (beszédjavító) foglalkozásokat meg kell kezdeni.

Csak ilyen szervezett, összetett munka eredményezhet magas szintű anyanyelvi oktatást az iskolákban is. Az a tanuló, akinek nehézséget jelent még az egyes hangok tudatos és pontos képzése is, hogyan tudná elsajátítani, megérteni és átítani a hangok rendszerét, jellemzőit, változatait?

Annak a tanárjelöltnek, aki a jövő iskoláit fogja tanítani az anyanyelvre, meg kell ismerkednie a hangtanulmányok és oktatás új szemléletével, amely a fonetikán és a fonológián kívül beletartozik a kommunikáció egész körfolyamata, sőt fíziológiájá is. A Bolla Kálmán által szerkesztett, 1982-ben megjelent „Fejezetek a magyar leír hangtanból” című tanulmánykötet már ezt a célt tűzte ki maga elé, s az egyetemi oktatásba be is került. A szakemberek összefogását célozza a június 28-tól 30-ig Debrecenben megrendezendő országos fonetikai, foniatériai és logopédiai kongresszus is.

Kovács Éva

THIERY ÁRPÁD:

A NAP VÉGE

A revizor megpróbálta elhárítani a díszcsokrot. Hogyan magyarázza meg ennek a lelkes, kövér fiatalembernek: semmi köze ehhez a förtelmes felforduláshoz.

— Hello! — kiáltott le a tévériporter a színpadról. A lakodalmások ott teritettek a pesti vendégeknek és a zenekarnak. — Hello, bankárok gyöngye!

A revizor elpirult. Fogalma se volt, hogy az elnök mindent megszervezett, a tévériporter hellózását is.

Helye szorítottak a revizornak a kecskelábú asztalnál. Odébb a zenészek asztala. A trombiták a színpalhoz támasztva pihentek. A terem hosszát betöltő asztalok roskadoztak a főt husok és a sülték illatos tornyaitól, a töltött káposztával teli tálaiktól. Zsongott, zúgott, csörögött a hatalmas terem.

A revizor lehunyta a szemét, s így tűnődött magában: — Mikor ehettek ezek utoljára? —

Az ő asztaluk is roskadozott az ételtől s italtól. — Csodálatos, mi? — kacintott rá az operatőr.

— Lakmároz velünk! — biztatta a rendező.

A revizornak sehogyan se jött a szájára, hogy visszategye amazokat.

— Már ebédeltél — tért ki.

— De ilyen finomakat? — Legalább kapj be egy pofa sört! — Egyenesen wonderbár — lelkesedett a rendező.

A revizor utólag nem tudott elszámolni magának, hogy mennyi volt a hiányzó idő. Ki tudja? Mire alaposabban körülnézett, egyedül volt a színpadon. Mintha rossz álomból ébredt volna fel. — Elaludtam? Vagy elájultam? — tűnődött.

Sováry, igénytelen külsejű öregember telepedett melléje a lócára. Ünneplős ruhája gyűrött és pecsétes volt, erős szag áradt róla. — Istállószag? — töprengött a revizor.

— Maguk sokkal jobban muzsikálnak, mint ezek az itteliek — mondta az öregember elismerően.

A kastély, amelyben ma a Beethoven-múzeum működik

Huszonöt éves a ma Beethoven-gyűjtemény

1799 májusában díszes hintó állt meg Bécsben a St. Peter Platzon. A nyalka lóvak vontatta járműből egy idősebb és két ifjabb hölgy lépett ki: az előkelő öltözötű anya és a szintén drága kelmékbe burkolózott kisasszony lányai. Nem kéredezőködés után megálltak az Ezüst Madárháznak nevezett épület előtt, majd nekivágtak, hogy fölkapassanak az egyáltalán nem ezüstös tisztasági épület harmadik emeletére. Becsöngették az egyik vedlett festésű ajtót. Bozontos üstökű férfiú jelent meg, aki zavartan invitálta be rendetlen szobájába a hivatalnokokat.

Az anya, gróf Brunsvik Antal özvegye, és Teréz, valamint Jozefin nevű leányai azért tették tiszteletüket az Ezüst Madárház alkalmi lakójánál, Ludwig van Beethoven úrnál, hogy vállalja el a két grófkisasszony zenei oktatását. Az akkor már híres zeneköltő és zongoramester némi szabódat után igent mondott. A látogatás napjától kezdve majd három héten át rendszeresen átsétált az Arany Griff fogadóba, Brunsvikék bécsi szálláshelyére, ott két délutánonként órákon át mutogatta, hogyan kell banni a billentyűkkel.

Nos, így szól ez a kétségkívül anekdotikus ízű, de minden mozzanatában igaz história arról, hogyan került ismeretségbe a marionvásári Brunsvik család a világ zenetörténetének egyik legnagyobb alakjával. A kapcsolat aztán barátsággá, sőt Teréz és Beethoven között ennél több, titokzatos szerelemmé mélyült.

De tartsunk sort, s ott folytatott meg a remekül kiépített

tassuk a történetet, hogy amikor Mária Terézia egykor udvarhölgye, mármint az övégy úgy döntött, hogy elvált a bécsi időöltésből, búcsúzáskor azzal vált el leányainak zentanártól, hogy martonvásári kastélyuk kapuja nyitva állt előtte.

Úgy látszik, Beethovenben mélyebb nyomokat hagytak zongorázással s persze mindenféle kedves csevegekkel eltöltött órák, mert már a rákövetkező évben, 1800-ban megjelent Brunsvikéknál. Aztán jött, amikor csak tudott. Első sorban egy csodálatos szépségű olasz leány, Giulietta Guicciardi kedvéért, akiből Beethoven beleszeretett. Giulietta rokona volt Brunsvikéknak, s náruk vendégeskedett. Hogy a komponista szeremnyire lángolt ezért a jőfőrmán még kamaszkorú leánykaért — alig tizenhat éves volt a hölgy, amikor összeismerkedtek —, azt mi sem bizonyítja jobban, mint hogy neki ajánlotta a Holdfénysonátát. De hiába, mert a csalfa leány már akkoriban is kacérkodott azzal a dilettáns balettkomponistával, nevezetesen Gallenberg gróffal, akinek aztán hamarosan a felesége lett.

A mélyen lesújtott zeneköltő kapcsolata azonban nem szakadt meg a Brunsvik családdal. Mind a kedves háziak, mind pedig barátja, Brunsvik Ferenc — az elhalálozott Brunsvik Antal öccse — kedvvel újult és újult elköszönt Martonvására, ahol az angolos stílusú kastély egyik torony-szobájában lakott.

Hogy összesen hányszor fordult meg a remekül kiépített

— Nem is tudom —
— Az öreg egy csomag —
— Huszonegy? — kacintott —
— Nem bánom.

A revizor most ismerdeglőben hátul szokott anyu bódulat fogta el. — gondolata elégedetten. — Elengedett három húsz. — A kis öreg nekibátorogottak. Elsőre leosztotta.

— Az egész, ami a bá három darab húszforint pott, de az arcizma sem elég!

A kis öreg egymás utána detileg csak hármát akasztott le, és ez megzavarta. — Lecsapta az asztalra.

— Sok. Az bizony — bóbolygott meg? —
— Mára elég.

A kis öreg nagyot nyerte a három darab húszforint szelget. Az öregbű éppgában igazat ad neki, csaszás közben feldönti a franyósát szűjda.

— Mért tűröd?
— Jámbor legyint.

— Délután ötór otthagy, hogy odaérjen a litániára ilyen szentfázék anyóssal. Súlyos ökle vádlni züh.

A revizornak a nőknél, akiktől pillanatnyilag kény, kövezett előzoba vter lánya hosszú, barmacósszatt a verandán üldögél rándós nő. Az értesítést re. — Ha nem vesznek fe mosolygott tegnap a revizor.

Ma a Beethoven-múzeum működik

Höt éves a martonvásári Brunszi-gyűjtemény

... hirtől...
... Peter...
... dősebb...
... ki: az...
... és a...
... bur...
... a meg...
... háznak...
... ajd ne...
... ssanak...
... tisz...
... eme...
... egyik...
... szont...
... eg, aki...
... detlen...
... dége...
... szvik...
... vala...
...ányai...
... et az...
... lakó...
... hoven...
... a két...
... atását...
... zkolító...
... zabó...
... A lá...
... majd...
... resen...
... gado...
... állás...
... ként...
... gyan...
... l...
... egki...
... nden...
... a ar...
... ség...
... szvik...
... ének...
... l. A...
... véért...
... söt...
... em...
... toly...
... Hogyan...
... nek: sem...
... ol. A lako...
... a zenekar...
... k mindent...
... sztalnál...
... támaszt...
... adoztak a...
... aposztával...
... has terem...
... an: — Mi...
... sszatege...
... ző...
... ak, hogy...
... bban kö...
... álomból...
... — tűnő...
... melléje...
... erős szag...
... az itte...

tassuk a történetet, hogy ami...
kor Mária Terézia egykori...
udvarhölgye, mármint az öz...
vegy ügy döntött, hogy elég...
volt a bécsi időtöltésből, búcsú...
zások azzal vált el leányainak...
zenetanárától, hogy martonvá...
sári kastélyuk kapuja nyitva...
áll előtte.

Úgy látszik, Beethovenben...
mélyebb nyomokat hagytak a...
zongorázással s persze minden...
kedves csevegésekkel eltöl...
tött órák, mert már a rákövet...
kező évben, 1800-ban megje...
lent Brunszvikéknál. Aztán...
jött, amikor csak tudott. Első...
sorban egy csodálatos szépsé...
gű olasz leány, Giulietta...
Guicciardi kedvéért, akibe...
Beethoven beleszeretett. Giu...
lietta rokona volt Brunszviké...
knak, s náluk vendégeskedett...
Hogy a komponista zseni...
mennyire lángolt ezért a jófor...
mán még kamaszkorú leány...
káért — alig tizenhat éves volt...
a hölgy, amikor összeismerked...
tek — azt mi sem bizonyítja...
jobban, mint hogy neki ajánl...
otta a Holdfénysonátát. De...
hiába, mert a család leány már...
akkoriban is kacérodott azzal...
a dilettáns balettkomponistá...
val, nevezetesen Gallenberg...
gróffal, akinek aztán hamaros...
an a felesége lett.

A mélyen lesújtott zeneköltő...
kapcsolata azonban nem szak...
dadt meg a Brunszvik csalá...
dal. Mind a kedves háziak...
mind pedig barátja, Brunszvik...
Ferenc — az elhalálozott...
Brunszi Antal öccse — ked...
véért újból és újból elköszont...
Martonvásárra, ahol az angol...
stílusú kastély egyik torony...
szobájában lakott.

Hogy összesen hányszor for...
dult meg a remekül kiépített

OLVASÓNAPLÓ Egy álom következményei

Egyre-másra tapasztaljuk —
szinte irodalmi kortünetnek lát...
va —, hogy a költők szívesen vál...
lalkoznak más műnemek gyakorlá...
sára is. A valóság ezerfeleége, ne...
hezen kifejezhetősége megkívánja...
az alkotók lázas formakeresését...
Agh István prózáira is nagyrészt...
a más kifejezési formákat keres...
tető általános kényszerből fakad.

Az Egy álom következményei...
nem az első könyve már ebben a...
műfajban. 1973-ban A madár...
visszajár címmel jelent meg köte...
te, amelyben naplójegyzeteket, ri...
portokat olvashattunk. Agh István...
láthatóan nem szenved a divatos...
költőbetegségekben: a természetlenség...
szikkasztó kórjában, 1965 óta —...
akkor jelent meg első versesköny...
ve — ez a mostani a tizedik köte...
te. Hogy egy-egy időre felretesz...
a költészet „szent fáját”, azt rész...
ben zsurnaliszta múltja, publicis...
ta hajlandósága magyarázza. A...
költő így fogalmaz az Alföldy Je...
nőnek adott interjújában: „A vers...
szublimált, s nem lehet mindent...
szublimálni, sok minden megmar...
rad az értekező próza szintjén...
Szeretek szociográfiát, tárcát, kri...
tikát írni, fordítani. Így vált az...
irodalom életemben egyé és kizá...
róságossá.”

Az Egy álom következményei...
önéletrajzi és irodalmi jegyzete...
ket tartalmaz. Három fejezetre...
oszlík: a Hazám, hazám, az Albér...
letem története és a Hová repült...
a nikkelszamovár? címűekre. Az...
első két fejezet történeti, emléke...
zése a világra rácsodálkozó gyer...
mek sorsába engednek betekintést...
míg az Albéletem története a...
„vénesszonnyagú” szobákkal az...
ifjúkor néhány jelenetét idézi fel...
Ekkor nemcsak szobát kénytelen...
gyakran váltani a „testben és lé...
leiben egyaránt lassan érő fiatal...
ember”, a szerelmi kilakoltatások...
miatt nőiszív-albéletet is sürűn...
kell keresnie. Megelenednek a...
gyerekkor szereplői s hiteles tab...
lót kapunk a szeretett szülőfalu...
ról, ahonnan oly nehéz volt elsza...
kadnia. Am meg kellett válnia tő...
le, hogy Kamondy László hatásá...
ra-biztatására írni kezdjen, szé...
írásstudó ember legyen belőle. Ön...
megvalósítási programjához sok...
kal megfelelőbb színhelynek bizo...
nyult a metropolis, mint a falu...
Mert: „Minek kellene nekik az...
író: különöncnek, ingyenélőnek, fa...
lubolondjának?”

A kötet írásai, „mozaikjai” lazán...
kapcsolódnak egymáshoz, mégis —...
mint a fülszövegben is olvashat...
juk — lírai énrégénnyé állnak...
össze. Valóban önmegvalósításá...
nak dokumentumai ezek, adalékok...
költői „lételetek”. A könyv...
másik felét azok az emlékezőse...
jegyzetek, olvasónapló-részletek...
teszik ki, amelyeket a kedvenc...
előző és kortárs lírikusok köte...
inek forgatása közben vetett papí...
ra. Abban az értelemben, hogy...
sorsát az is megszabta: milyen

költők, milyen stílusok nyügzö...
le, gyakoroltak rá örök érvényű ha...
tást, ez a rész is önéletrajzi. Ezek...
az írók korántsem kritikák, a...
költőt a megértés szándéka vezeti...
az olvasásban, sokkal inkább mélt...
tatások, mintsem kritikus gyomlá...
lások, mert „Nagyra becsülök min...
den kritikust, aki... nem a század...
kapujából lövődöz mozsárgyúval...
a század utolsó harmadára”. Azaz...
csak a modern ízlésű kritikát haj...
landó elismerni, amely fogékony...
a lírát gazdagító irodalmi folya...
matokra, jelenségekre. Elemzése...
megállapításai nem törekszenek az...
objektivitás látszatát kelteni, vál...
lalja a szubjektivitást. Véleménye...
találatai, meglátásai mindannyi...
szor a szuggesztivitás erejével hat...
nak. Külön öröm felfedezni: men...
nyire tisztán látja líránk fejlő...
désének, változásainak irányát...
Korántsem tartozik a kortársakat...
nem olvasó, magánköltészetükbe...
visszahúzó lírikusok közé: részt...
vesz az irodalmi közélet esemé...
nyeiben, s ennél fogva jól látja a...
körös kinövéseket, a májfoltokat.

Líraeszménye — a névsorból is...
kirajzolódón (Juhász Ferenc...
Csóori Sándor, Utassy József, Kiss...
Anna, Kalász László, stb.) — alig...
hanem az erkölcsi gyökérzetű, törté...
neti érzékenységű, a nemzet...
nagyságú gondokat vállaló költő...
i igény, de türelmes más „sze...
kértáborok” értelmes harcaival is...
minden értékmentő s értékeremtő...
próbálkozását magasztal. Naplójá...
ban szinte regényesen izgalmas...
minden líraolvasat.

Nyilvánvaló, hogy Agh István...
nemcsak az élet költője, hanem...
kicsit az irodalomé is. Mert ez...
maga is élet. S Agh szerint nem is...
akármilyen. Az irodalmat mentül...
életmelegebbé tenni — ez lehet...
költői programjának egyik legje...
lentőbb törekvése. Am jó isme...
rője az irodalmon kívül a való...
ságnak is, hiába mondja: „Csak a...
költészet érdekelt, s úgy a világ...
ahogy a versben megnyilvánulhat...
Szociografikus jellegű írásaiban...
valóságvizsgálatokat végez, hogy...
megállapíthassa a sohasem végte...
tesen pesszimista diagnózist. Esz...
méltató írása a „Megnézem a...
tievit” című, amelyben a falvak...
ba is „begyűrűző” kommunikáció...
hiány veszélyeiről ad híradást...
Szól a pedagógusok irodalmi ízlé...
sének „megfenekléséről” is: „Öreg...
magyartanárok, ismerőseim...
megálltak Aranyánál és Móránál, a...
további irodalomtörténet szá...
mukra csupán kötelesség, a szív...
alig dobog, de hadar a száj.”

Ezek a jegyzetek, esszék mel...
léktermék-jellegűek, Agh megszól...
alásainak fő műfaja minden bi...
zonnal továbbra is a líra marad...
Azonban ahhoz, hogy a korszak...
lelkiismerete lehessen, elenged...
hetetlen a gondolkodói teljesítme...
nyek papírra vetése. (Magvető...
1983.)

Boda István:

Törmelék Korom

A régi felvételek 25...
éve készültek, most hívom elő...
Kora hajnal volt, szivárgott a köd...
kesőbb felszállt s a fényes őszelő...
úgy ömlött szét, mint dörrenés a cső...
hegyén. A foszló hárs-ágak között...
fakó égdarab, torony, háztető...
tüntetett, majd villamos dőcögött...
ki az erdőre gázlánggal szegett...
tereket át, az első képzelt...
próbálta szárnyait, repülni tán?
Repülni? S akkor? Mintha ómenem...
lebegett rajtam fakó lódenem...
a kordivat. (Korom a ház falán.)

Romhalmaz

Szavak, szavak, mint szegfű fénye még...
az első napok tüntető színe...
az első alkonyok derűje, kék...
habzása. Nem ismert még senkise...
s a lélek elszántsága, hogy mire...
vállalkoztunk... A cél, a tett, a hév...
feszítő gőze, száz fokos vize...
utólag történelmi adalék...
ahhoz, meg arról, amit az a kor...
egyes-egyedül mi bennünk tipor...
felneve álmunk bálványaira.

Remény

1950 ősze még...
hadd tündököljön egy percre, ha csak...
elibém bódul az a pillanat...
máris mutatja édes rejtjelét...
a fű, fa, táj és leginkább az ég...
a kéklő dér, az első pirkadat...
az erdőben az utak ringanak...
s egy réten még a késő margarét...
fogytán s növényben, mintha horgonon...
ökörnyál dísz és hátul a torony...
kettős szigonya. Nekünk mit jelent?

Csillag

Tapogatózva, mint tengerallat...
járó, csak periszkópját vetve ki...
lassan megszoktuk, mi remegteti...
a mélységet, a hullámhosszakat...
felfogtuk tudván, majd megfejteni...
személyes kód kell. Álom-hallgatag...
szokásaink helyett az indulat...
s az elfogódottság, a kezdeti...
lehámlott rólunk. Semmi sem maradt...
csak a lélek, a mindig védtelen...
hinni, hogy amit mondanak nekünk...
az az igaz. (Később a sir alatt...
a csend, az árvaság, mint fénytelen...
csillag, csak néz, csak néz a két szemünk...)

Ördögsekér

A torz napok...
Leng még keserűen...
ocsu maradéka...
cigány-barna havával...
Szirom törmelék...
jégverés gyjesen...
szítal a szél...
a szűz dohánylevél...
Ragyavert tájon...
Gyöngye zöld babon...
elejtett patkó...
Wilkinson éll...
Félhold-babonából...
vercsikot rajzol...
mint a denevér...
az ördögsekér...

Árnyék

Az uton megnőtt árnyékok...
elárvult kepe-keresztek...
Tombol a zápor...
egy sorozatot odaeresztett...
Habingványokon által...
pallók katicabogárból...
Rajtuk: szirom hullák...
menetelnek a nyárból...
Azsia szélén csendben...
mintha kötényen lógn...
lebeg bokrára kötve...
a vén Európa.

Pernye

Elveszett titkainkat...
kereshetjük már végleg...
kijűlnék s később, mint a...
kivágott fák elégnék...
Pernyeként, füstje nélkül...
l t beg a bánat benne...
s utolsó havát hozza...
fejünkre estelente...
Nézni már szemünk sincsen...
csak az üresség ásit...
s hallgatjuk, néma csendben...
Jerikó harsonáit.

(1970—1975)

Fizikus a napkitörésről

Hatvanezer kilométeres kiterjedésű napkitörést észlelt egy budapesti megfigyelő június 12-én délelőtt. A tömegközönség számára ritka gyorsasággal a rádió már aznap délután megkérdezte egy szakember véleményét, majd a lapokban is megjelent a közlemény a kitörésről. A Magyar Tudományos Akadémia debreceni napfizikai obszervatóriumának vezetőjét, dr. Kálmán Belát kérdeztük meg arról, milyen is volt ez a napkitörés.

Június 12-ét megelőző héten két nagy napfoltosportot figyeltünk meg, az egyik már túl volt a Nap peremén, valószínűleg ebben történt a napkitörés, amelyet a Földről nem láttunk. Viszont a belőle kibömbölt gázfelhő (protuberancia) elég magasra emelkedett ahhoz, hogy a Földről is látható legyen. Ezt észlelték a megfigyelők.

Milyen nagyok számít az hatvanezer kilométeres napkitörés?

Átlagosnak nevezhető a mérete, amelyből évente több is megfigyelhető. Nem

szabad elfelejteni, hogy a Nap átmérője egymillió 400 ezer kilométer, s ehhez kell viszonyítani a hatvanezeret. Sajnos, a sajtóban megjelent rajz erősen torzított, rajta aránylag túl nagy volt a kitörés mérete. Ez a tény, s a szenzációs találás növelte meg ennek a napkitörésnek a (vélt) jelentőségét.

Milyen hatása lehet a protuberanciának a Földre?

A napfoltosportban lezajló kitörések (flerek) igen magas, több millió fokos hőmérsékletük miatt nagymértékű ibolyántúli és röntgensugárzást bocsátanak ki, amely a földi légkörre észrevehető hatással van (pl. zavarok a rádióvetésben). Az adott esetben — hiszen a Nap tőlünk elfordult oldalán volt — a flet magát nem láthattuk, tehát a sugárzás sem erre irányult. A flerből származó protuberancia viszont ilyen sugárzásokat nem bocsát ki. Ha a flerből származó részecskék elérték a Földet, kisebb zavarokat okozhattak 14-én a Föld mágneses terében.

Sokakban felmerült, milyen hatással lehet ez a napkitörés az időjárásra. Egyik nap hírből olvastam, hogy utána esősre fordult az időjárás. Ez — mint láthatuk — be is következett. Valóban a napkitöréstől?

A napkitörések hatása az időjárásra csak statisztikusan érvényesül és a Föld különböző helyein különböző lehet. Évek hosszú sorát figyelembe véve mutatható ki helyenként csapadékhiány vagy -többlet. Ha már a téma szóba került, hadd mondjam el, hogy közösen vizsgáljuk az Országos Meteorológiai Szolgálat központi előrejelző intézetének meteorológusai, nincs-e kimutatható, ezért használható összefüggés a naptevékenység változásai és az időjárási prognózisok beválása között. Tudjuk, vannak olyan napok, amelyeken az előrejelzéssel éppen ellentétben alakul az időjárás. Előfordulhat, hogy az ilyen jelenségek összefüggenek a napkitörésekkel.

G. J.

A hangrögzítés II.

Krómozid és Dolby

A jelhordozók alapjainak csökkentése — a mikrobarázdas lemezekhez kifejlesztett finom szemcsés műanyag alapú, következtetés-képp kis alapjajú hordozó elterjedését követően — a magnetofonoknál jelentkezett sürgősen megoldandó feladatokat. A probléma mielőbbi megoldását nagymértékben indokolta az a tény is, hogy (eltekintve néhány ún. közvetlen vágású hanglemeztől) a lemezerre kerülő műsort először magnetofonnal rögzítik, és később a „készre vágott” hangszalagról visszajátssza kerül a felvétel a hangmezőbe berendezésre. Ezzel magyarázható, hogy egy időben jelentek meg olyan hangmezegek, amelyeken hallható volt a hangszalag alapja, amiről a lemez készült.

A szalagaj csökkentésére számos megoldás született. Az egyik ilyen, hogy a szalagok mágneszhető rétegét a korábban alkalmazott vörös, illetve fekete vasoxid helyett króm-dioxidból (CrO₂) képezik ki. Ez a hordozó a jeltörzítés tekintetében is kedvezőbb tulajdonságokkal rendelkezik előidéinél. Azonkívül az átviteli sávviszességére is nagyobb a magasabb frekvenciák jelentkező káros öndemagnetizálódás jelentéktelen volta miatt.

Az alapzajok további csökkentésére, a felvételek dinamikatarományának szélesítésére dolgozta ki egy amerikai mérnök, Dolby, a róla elnevezett zajcsökkentő eljárás. Az eljárás lényege, hogy a felvétel készítésekor egy, (a frekvenciától és kivezérléstől függő), dinamika-kompresszió, visszajátsszók pedig az előbbivel ellentétes dinamikamódosítás, dinamikaexpánzió történik. Az említett eljárást egyaránt használják stúdió-, és kereskedelmi készülékekben. A sikeres zajcsökkentő megoldásoknak is köszönhető, hogy az alacsony (4,76 cm/s) szalagssebességgel működő, és ebből következően szerényebb hangminőséget nyújtó kazettás magnetofonok megtalálhatják helyüket a szalagos magnetofonok mellett. Hozzá kell azonban tennünk, hogy az elmúlt néhány évben jelentős mértékben javult a kazettás magnetofonok hangminősége. Ez részben a jobb minőségű szalagoknak, ötletes elektronikának, részben a precízebb, kimunkáltabb szalagotváltó mechanizmusnak tulajdonítható.

Csúcsan a hangrögzítés

Itt most szándékosan nem szólnok bővebben a készülékek kényelmi szolgáltatásai tekintetében végbement fejlődéséről, ami javarészt a digitális technika átvételét jelenti az elektroakusztikai berendezések területére. Attól ugyanis egy magnetofon, mint magnetofon, semmivel sem lesz jobb minőségű, hogy pl. egy előre beprogramozott időpillanatban automatikusan bekapcsol, esetleg meghatározott időtartamig felvétel készíti, majd kikapcsol, hogy kívánságra kijelzi hány méter szalag fogyott el a tele orsóról, illetve hány percnyi műsoridő (vagy hány méter szalag) van még hátra. Ezek és a hasonló jellegű „többletek”, kétségtelenül nagyon praktikusak, de csak a kényelmet és nem a jobb hangminőséget szolgálják. Ugyanakkor vannak készülékek, amelyek a hangminőség érdekében az előbb említett szolgáltatásokon kívül, egy parányi beépített számítógép (mikroprocesszor) segítségével tesztelik az éppen beléjük helyezett szalagot és optimális előmágneszést és kivezérlési szintet állítanak be (Nakamichi 1000 ZXL, Sony TC-FX7, Teac V-95RX stb.).

Úgy tűnt, hogy a hagyományos módon történő hangrögzítés elérkezett a csúcra: további lényeges hangminőség-javulás csak aránytalanul magas költségek árán valósítható meg.

A nagy elektronikai gyárak laboratóriumiban viszont megszületett egy új hangrögzítési eljárás, amely a digitális jelfeldolgozás alapján alapul. A felvételre szánt hangokat PCM (impulzus-kódmodulált) jelekké (impulzusokká) alakítják és digitális formában tárolják, akár hanglemezen, akár mágneszalagon. Visszajátsszók a PCM-jeleket visszaalakítják analog jelekké, amelyek erősítőrendszerre, majd a hangszórókra kerülve az emberi fül számára élvezhető hangként szólnak meg. A PCM-jelek rögzítése és visszajátsszása a hagyományos elven működő magnetofonokkal, illetve lemezejátsszókkal nem oldható meg. Erre a célra — a képrögzítésnél, -visszajátsszánál már jól bevált elveket alkalmazva — speciális készülékeket fejlesztettek ki. Ezek a magnetofonok, lemezejátsszók hangminőség tekintetében már felülmúlják a hagyományos technika hi-fi készülékeit: stúdióminőséget szolgáltatnak. Az egyik ilyen az 1980-as düsseldorfi hi-fi kiállításon bemutatott és szenzációt keltett digitális magnetofon. A japán Matsushita cég gyártmánya 2 Hz—20 kHz-ig terjedő átvétellel, 86 dB-es (majd 20 000-szeres) dinamikával és 0,03 százalékos torzítású ténylezővel emelkedik ki magasan a jelenleg forgalomban levő hi-fi mágneses hangrögzítők népes táborából.

Hasonló sikert aratott a Philips cég azzal a Compact Disc-kompakt lemezzel, illetve a lejátszására alkalmas digitális lemezejátsszóval, amit a tavaly Párizsban megrendezett Festival du Son et de l'Image elnevezésű bemutatón ismertetett meg a nagyközönség.

A kompakt lemez

A lemezejátsszó készülék lézer pick-up segítségével tapogtatja le a lemez felületén helikális elhelyezkedő apró lyukcsorokat, amelyek valójában az eredetileg felvett hanganyag „lemezbe vésett” és digitálisan kódolt PCM-jelei. A kódolt jelekből — amelyek 4,3 millió bit/s sebességgel kerülnek kiolvasásra — elmes elektronika rekonstruálja a felvételkor kódolásra került hangfrekvenciás jelalakot. A kompakt lemez mindössze 12 cm átmérőjű és csak az egyik oldalán van felvétel. Ennek ellenére egyórás sztereó műsor tárolására alkalmas. A lemez felületén levő apró porcszemcsék vagy karcok nem befolyásolják a visszajátsszott hang minőségét. Lejátszások alkalmával nem kopik sem a letapogató rendszer, sem a lemez, mivel nem érintkeznek egymással.

Hogy mennyivel jobb minőségű sztereó-műsor tárolható a kompakt lemezen, mint egy hagyományos 30 cm átmérőjű LP-n, annak szemléltetésére csak néhány fontos paramétert hasonlítsunk össze. Zárójelben tüntetjük fel a hagyományos hanglemezre jellemző adatokat. Az átvitt frekvenciatartomány 20 Hz-től 20 kHz-ig (30 Hz—20 kHz) terjed. A dinamikatartomány nagyobb, mint 90 dB (55 dB). A jobb és bal csatorna szétválasztása jobb, mint 90 dB (25—35 dB) és a jel/zaj viszony is kiváló, nagyobb, mint 90 dB (60 dB).

Az áttekintés végére érve fontos, hogy megjegyezzük: a szüntelen fáradások a jobb minőségű jellemző elérésére nem öncélúak. Az eddig már megvalósult készülékek műszaki szempontból is komoly elismerést érdemelnek. De elsődleges érdekünk mégis abban áll, hogy általuk egyre több otthonba és egyre jobb minőségben jut el az ember gazdag érzésvilágának egyik olyan jelentős művészi kifejezője, mint a zene.

—kilo

KIÉ A HORTOBÁGY?

Kockáztatott jövő

A Napló hasábjain néhány hete elhangzott: Kié a Hortobágy? A kibontakozott vitát véleményem szerint Aradi Csabának a kérdésre adott egyértelmű válaszával le lehetett volna zárni. Azóta azonban újabb cikkek jelennek meg, így a vita tovább folyik. Ezért úgy vélem, a probléma végleges megoldása céljából néhány olyan tényezőre kellene felhívni a figyelmet, melyekkel az eddigi cikkek nem foglalkoztak.

Állatok, növények

Először újra feltenném a kérdést: Kié a Hortobágy? A válaszok elég egyöntetűek voltak: mindannyiunké. Azonban vannak akik ezt megkérdőjelelhetők a mezőgazdaságra vagy az idegenforgalomra értelmezik. Én azokkal értenék egyet, akik a „mindenki” kategóriájába a magyar népet, az egész emberiséget, sőt utódainkat is belevesszük, hiszen az ENSZ környezetvédelmi programjának jelmondatához: „Földünket nem szüleinél örököltük, hanem gyermekeinkért kölcsönöztük”.

Sőt én még tovább bővíteném a kört. A Hortobágy a Föld bioszférájának része, nemcsak az embereké, hanem az itt élő növényeké, állatoké is, melyek 3,5 milliárd éves törzsejűek során jöttek létre, s melyek soha nem pótolható értékű képeznek. A Hortobágy sok növény- és állatfajnak ad utolsó menedéket, s van olyan faj is, ami csak itt él. Néhány kiragadott példa a Hortobágy különböző helyein élő, ritka fajok közül, pl.: a gólyatöcs, gulipán, halászsas, bakcsó, sziki pacsirta, magyar zergevirág, réti ősziróza, macskahere és még sorolhatnám tovább.

Azt, hogy ne pusztítsuk el ezeket a növény- és állatfajokat előhelyük felszámolásával, etikai érvekkel is alátámaszthatnánk. Azonban az előzőeknél sokkal súlyosabb érveket is találhatunk. Melyek talán azokat is meggyőzik, akik számára a gazdasági érdek a legfontosabb.

A természetvédelmi területek ugyanis mint az állat- és növényvilág „Noé-bárkái”, rendkívül fontosak a Föld genállományának megerősítésében. Hogy miért? Nos, új, életképebb, nagyobb hozamú, betegségeknek job-

ban ellenálló növénykultúrák létrehozásához, bevezetéséhez, állatok, növények nemesítéséhez elengedhetetlen a természetes genállomány megléte, variabilitása. Másrészt sok olyan növény él a földön, mely a jövőben mint gyógyszeralapanyag emberek életét mentheti meg, vagy az ipari termelést szolgálhatja. Ez a kérdés napjainkban azért különösen figyelemreméltó, mert az ember fokozott beavatkozása miatt ma már naponta egy faj tűnik el a Földről, s várható, hogy az ezredfordulig egymillió fajjal leszünk szegényebbek.

A gazdálkodás veszélyei

Több cikkben helyet kapott a gazdálkodás és a természetvédelem problémája, az az óhaj, hogy a kettőt összeegyeztessék. Nos, a jelenleg alkalmazott mezőgazdasági módszerek és a természetvédelem érdekei nem egyeztetethetők össze. Az OKTH lapja, a Búvár ez év márciusi száma foglalkozik az intenzív gyepgazdálkodásnak a természetes növényvilágra tett hatásával. A cikk írója, Keszthelyi István megállapítja, hogy védett növényeink közül 182 faj gyepet tenyészik. Ezek a gyeppek különösen a szikes legelők, olyan védett madárfajoknak fészkelőhelyei, mint a sziki pacsirta, sziki csér, sziki lile. A cikk egyértelműen megfogalmazza, hogy a műtrágyázás, öntözés stb. a természetes növényvilágot súlyosan károsítja, és ezt az itt élő állatvilág is meg szenved. Ugyanakkor az állatlegeltetés is veszélyeket rejt magában: vigyázni kell, mert a túlzott taposás, letelegetés a védett növényeket károsítja. (Bár bizonyos mértékű legeltetés egyenesen kívánatos, a rövid fűvé szikes legelők fenntartása céljából.) Ugyanakkor erős károsító hatásuk miatt a házilúd, a réce, a hereford marha védett területeken nem tarthatók.

Veszélyeket hordoz a turizmus túlzott fokozása is. Ezzel a kérdéssel a Búvár már többször foglalkozott (1971.1., 1981.9., 1983.5.). A védett értékek bemutatását

szolgáló turizmus, a Kiskunsági Nemzeti Parkban folytatott vizsgálat szerint gyomosodást okozott. Eltűntek viszont a zavarásra legérzékenyebb, nagy természetvédelmi értékű állatfajok, így például Bugac és Fülöpháza turistautjait közelébből az ugartyúk.

A fenti néhány példa is bizonyítja, hogy jogosulatlanok és veszélyesek azok a felvételek, melyek a pillanatnyi gazdasági érdekért pótolhatatlan természet értékeket tesznek kockáztat. Egyébként az, hogy hazánk nemzeti parkjaiban továbbra is gazdálkodás folyik, világsszerte egyedülálló. Az a megszokott gyakorlat, hogy a nemzeti parkokban minden emberi beavatkozást megszüntetnek, illetve a minimálisra szorítanak. Az, hogy nemzeti parkjaink meglévő kompromisszumos formáját is támadások érik, igen rossz fényt vet ránk. Másrészt a vita rámutat egy világszerte éleződő problémára. A gazdasági növekedés extenzív tényező földünkön kimerülőben van. A mindenáron való növekedés máris súlyos következményeket váltott ki, és a jövőben ökológiai katasztrófához vezethet. Sürgős szemléletváltozásra van szükség, az erőltetett növekedést az egyensúlyi stratégiának kell felváltania. Ez az iparban a hulladéktelen, zárt technológiák bevezetését igényli, de a mezőgazdaság is gyökeres átalakításra szorul. A jelenleg korszerűnek nevezett, erős kemizálásra, nagy energiabefektetésre épített mezőgazdaságot a halmozódó problémák miatt várhatóan új típusú mezőgazdálkodás váltja fel, melynek biztató csírái Japánban már megszülettek. Ez az úgynevezett négydimenziós mezőgazdaság, mely melléktermékek nélkül, maximális hatékonysággal dolgozik, s a jelenleginél lényegesen nagyobb eredményeket produkál úgy, hogy közben a környezetet nem veszélyezteti.

A Hortobágytól kissé messze távolodtam. Azonban úgy hiszem, a fentiek figyelembevétele nélkül a Hortobágyról szóló vitát sem lehet lezárni.

Gyarmathy István
egyetemi hallgató
(Magyar Madártani Egyesület)

Rendhagyó idegenvezetés

Hortobágy idegenforgalmi feladatait a Hortobágyi Idegenforgalmi Kirendeltség látja el évtizedek óta. Az elmúlt három évben körülbelül 40 ezer embert fogadtunk teljes program keretében: Vendégeink a Pástor-műzeumban minden esetben tájékoztatást anyanyelvükön kapnak a pusztá természeti, néprajzi értékeiről történeti keretben. A kocsikázást és névshajtást egyetlen külföldi sem sorolja a magyarországi specifikumához, de igenis akar a múltból valamit visszalopni és átélni. A mesékben is sok irrealis elem van, de ez a transzformáció lényegében az igazsághoz vezet az embereket. Az álromantikus „puszta-tschikogulyás” idegenforgalom szervezését átengedjük a hortobágyi gyakorlatot megismerni nem akaró néprajzosoknak.

Hortobágy területén megkülönböztetünk közgazdasági struktúrákat (például gazdasági szektor) és „keret”-struktúrákat (intézmény-, szellemi struktúrák). A Hortobágyi Állami Gazdaság a közgazdasági struktúrához tartozik, a Hortobágyi Nemzeti Park pedig a szellemi, intézménystruktúrához. Az Idegenforgalmi

Hivatal „köztes” intézmény, mivel értékek feltáró és bemutató tevékenysége mellett a jövedelmező kereskedelmi tevékenység is a feladata.

A Hortobágyi Állami Gazdaság közelebb áll az élethez, mozgékony kohézióban tevékenykedik. Gazdasági fontossága miatt prioritása van, de számolnia kell a Nemzeti Park jelenlétével. Jelenlété nélkül nem is lenne már Hortobágy. A Hortobágyi Nemzeti Park modell szerint rendeződött, sémák szerint átgondolták, szabályzatokban megformulálták. Nemzetközi kényszer-

ritó erő hozta létre. Mint intézmény egy fontos emeletet alkotja a társadalmi valószínűség. Néha előtte is jár a társadalmi jelenségeknek, de lehet egyensúlyban is velük. Fennállása tíz évében bizonyította, hogy Hortobágy egyensúlyi helyzetének fenntartásában fontos szerepet játszott és játszik. Kiállítóhelyi kulturáltak, tudományos igényeket kielégítő Kutatásai eredményeit, tanácsait minden eszközzel terjesztik. A jövő érdekében ezt a hatást mindannyiunknak be kell fogadnunk.

Élő néprajz

A kutatások a társadalmi valósághoz kívántak eljutni, így előszerttel érdeklődnek a struktúrák iránt. Kutatási modelleket és típusokat állítanak fel a valóság elemzésére. A gyakorlatban élő ember ezeket a valósághoz vezető lehetőségek utakat tekinti. A teljes körű strukturális elemzés nem egyenlő a valósággal, a viszonylatokon túl is kell mutatni. Ebben a szociológiai elemzések segítettek. Számunkra a történelmi „mikror” kategória mellett a piac „hogyán” kategóriája is döntő tényező.

A gyakorlatban 13 év óta ugyanaz a kiállítás fogadja a vendégeket, amely még romantikus történelmi szemlélet tükröz. (Kiragadja a pásztort-hierarchiát) 1982. májusában a koszos tárlókban kikeltek a lárvák, így lett Hortobágyon élővé a néprajz. Azóta üresen áll a pásztortárló.

Mi magunknak tudjuk Hortobágyot, bemutatása módszereiben a tanácsokat ifogadjuk, ha jó szándékúak és megfontoltak.

Matkó László,
a Hortobágyi Idegenforgalmi Kirendeltség vezetője

Halle

— Miért lábakon?
— Hogy...

Végre meg sem!
— Hogy e...
— Egyszer...

— Ön nek...
— Hát —

— Hívó let...
— Hogyho...
— Most m...

— Doktor...
— Hogyne...
— Sherlock Ho...

— Maga e...
— Erőltette ma...
— Velőnek. —

— Ön vill...
— Magát?
— Igen, e...
— Tam.

— Jó ura...
— De hisz...
— No jó...

— Néha s...
— Akkor valak...

— Vádlott...
— Hogy po...

L. SARGO

Nem

Úgy tanultam, mint mindenki csit „nyugtalom” volt. Hol az asztem ki „vélet” ablakot vertem a gyerekek álta...
— Ki törte b...
— kérdezte sz...
— nárno.

Mindenki ha...
— uccan. Felál...
— kinyomom m...
— En...

A tanárnő m...
— rá: néz:
— Jól van, N...
— tor vagy, hogy...
— merted. Másko...
— ilyet!

Semmi több...
— Valahogy a...
— ban elejtettem...
— szeft.

— Ki törte e...
— hórighorgas fizik...
— Halálós csőr...
— cidrizik.

Felállok, és b...
— En!
— És arra gond...
— lesz.

Igor Petrovic...
— kintete megeny...
— Jól van, N...
— tor fickó vagy...
— hogy őszintén b...
— Egyszer pedé...
— remben beféré...

Aforiz

Az indiszkreé...

A köztársaság...

A közvélemén...

Ahol nagy be...

A politikuskok...

Az a tolvajok és...

A diktatúrákt...

A fecsegő em...

A kíváncsiság...

A cenzúra vé...

HUMOR

HUMOR

HUMOR

Hallottuk valahol

— Miért állnak nálatok a gyerekágyak olyan magas lábakon?
— Hogy meghalljuk, ha valamelyik gyerek kiesik!
Végre megvalósul az álmod a drága lakásról, kedvesem!
— Hogy érted ezt?
— Egyszerű — a háziúr felemelte a lakbért!
— Ön nehezen dönt?
— Hát — igen, illetve nem.
— Hívó lettem, mióta az új munkahelyemen dolgozom!
— Hogyhogy?
— Most már hiszek a pokolban!
— Doktor úr, jobban van a férjem?
— Hogyne, tegnap még azt képzelte magáról, hogy Sherlock Holmes, ma már csak azt, hogy Derrick!
— Maga az utóbbi időben úgy néz ki, mint aki túl-erőltette magát a munkában — mondja a főnök a könyvelőnek. — Csak így tovább!
— Ön villamoskalauz akar lenni. Alkalmasnak tartja magát?
— Igen, évekig egy szardínia konzervgyárban dolgoztam.
— Jó uram, adjon nekem öt márkát. Vak vagyok.
— De hiszen csak az egyik szemére vak!
— No jó, akkor adjon legalább két márka ötvenet!
— Néha szeretnék kutya lenni — tűnődik Franz. — Akkor valaki más fizetné az adómat!
— Vádolt, miért lopott éppen golyóstollat?
— Hogy pontosan tehessek a múltamra!

L. SARGORODSZKIJ:

Nem az életre neveltek

Úgy tanultam az iskolában, mint mindenki más. Egy kicsit „nyugtalan” természetem volt. Hol az asztal lábát törtem ki „véletlenül”, hol az ablakot vertem be... Mint a gyerekek általában.
— Ki törte be az ablakot?
— kérdezte szigorúan a tanár.
Mindenki hallgat, meg se moccan. Felállok, félénken kinyomom magamból: — En...
A tanár meg gyöngéden rám néz:
— Jól van, Nyikityin, bátor vagy, hogy önként beismered. Máskor ne csinálj ilyet!
Semmi több.
Valahogy a fizikaszertárban elejtettem az egyik műszert.
— Ki törte el? — kérdi a hórihorgas fizikatanárunk.
Halálos csönd. Mindenki cidrizik.
Felállok, és bátran kijelentem: — En!
Es arra gondolok, hogy mi lesz.
Igor Petrovics szigorú tekintete megenyhül:
— Jól van, Nyikityin, bátor fickó vagy. Szép dolog, hogy őszintén beismered.
Egyszer pedig a tornateremben befűrészeltem a ló-

lábát, és a gyűrűt is leszakítottam.
— Ki volt az a szemtelen anarchista?
Félelmében mindenki a sarokba húzódik a szőnyeg mögé. En pedig a kötél tetejéről bátran, sőt büszkén kiáltom:
— En voltam. Na es?
— Ez igen, Nyikityin. Nezzétek, milyen bátran be-meri vallani. Az őszinteség mindennél többet ér.
Aztán kiléptem az életbe. Első lépésem alkalmával bevertem egy kirakatot. Levonták a fizetésemből. Egy másik alkalommal akkor támadt inni kedvem, amikor már minden üzlet zárva volt. Ismét betörtém egy kirakatot.
— Ki hatolt be erőszakkal az üzletbe?
— En! — mondom büszkén a rendőrnöknek. Aztán várom, hogy elkezd dicsérni.
Azt mondja a rendőr: — Na gyereünk!
Mentünk is. Vissza csak egy hét múlva jöttem! Ilyen az élet!
En mondom: az iskola és az élet között hatalmas űr tá-
-long.

Oroszból fordította:
Salga Attila

Aforizmák

Az indiszkrécio a titok legelterjedtebb formája.
...
A köztársaságban a köztársaságpárti — király.
...
A közvélemény-kutatók az egyedüli proféták, akik a saját hazájukban is számítanak valamit.
...
Ahol nagy becsben áll az uniformis, ott a civilizációs hiánycikk.
...
A politikuskok gondoskodnak róla, hogy gondoskodniuk kelljen rólunk.
...
A tolvajok és a rablók olyan emberek, akik ürügy nélkül zsákmányolnak ki másokat.
...
A diktatúrákban az analifabétáknak is lehetőségük nyílik arra, hogy másoknak előírjanak valamit.
...
A fecsegő emberek büntetetei: folytonos vallomásaik.
...
A kíváncsiság az a szükséglet, hogy mások bajából lefó-lózzunk magunknak a hasznot.
(Wolfram Weidner gondolatai)
...
A cenzúra végső soron azzal végződik, hogy egyáltalán senki nem olvashat könyveket, azokat kivéve, amelyeket amúgysem olvas senki.
(G. B. Shaw)

BORISZ KUDRJAVCEV:

Új munkaerő

Egyetem után egy tervező-irodába kerültem.
— Tennivaló az van nyá-kig — fogadtak örömmel — szakemberszükség van.
— Új asztalhoz! Vedd elő a ceruzád! Hegyezd! Raj-zolj!
Asztalhoz ültem, elővettem a ceruzám.
— Ne erőlted magad — mondta valaki. — Gyerünk! Kimentünk.
— Ne légy hülye, mit strapá-lod magad??
Bólintottam, visszatértem, elővettem a ceruzám.
— Rágyújtunk? — kérdez-te valaki a hátamat lapogat-va.
— Hát ha nem sokáig tart...
— Mit mondott neked az előbb Vilkin?
— Hogy ne törjem annyira magam.
— A szemét! Este kéri szót az értekezleten...
Bólintottam, visszatértem a helyemre, elővettem a ce-ruzám.
— Menjünk ki egy kicsit — szolt Vilkin. — Miket mondt neked az előbb Koliskin?
— Hogy este kérjek szót ellened az értekezleten.
— Nyugalom! — kiáltott Vilkin — és beszaladt a mosdóba.
Visszatértem az asztalom-hoz, elkezdtem rajzolni.
— Elég az ücsörgésből — szolt Koliskin — gyereünk ki! De gyorsan!...
Bólintottam. Az ajtó előtt egy kis susmus, majd Koliskin és Vilkin ordibál. Aztán engem hívatnak. Az igazga-tóhoz.
— Ide figyelj — szolt a di-ri — te itt új fiú vagy, nem árt tudnod: ne keverd a kártyádat!
— Még hogy én keverem?! De hiszen ők...
Visszamentem, leültem a helyemre, rajzolni kezdtem.
— Na, ebből aztán elég! — kiáltott Vilkin.
— Velünk jössz! — paran-csolta Koliskin.
Kimentünk.
— Miről beszélt veled a di-ri? — kérdezték szinte egyszerre.
— Hogy ne avatkozzam semmibe.
— Micsoda balfácán ez a göré! Tökfej! — méltatlan-kodott Koliskin. És karrie-rista! — toldotta meg Vil-kin.
Visszamentem a helyem-re.

Csak vidáman!

A skót bemeget egy üzlet-be, hogy hallókészüléket vá-sároljon. Különböző modelle-ket ajánlanak, de valameny-nyit drágának találja. Az el-a-dó végül megjegyzi:
— Akkor válassza ezt a közönséges kartondobozt, amelyhez dróttal egy gombot hozzáerősítettek. Ezt a gomb-ot a fülébe teszi, a dobozt pedig a kabátja belső zsebé-be.
— És jobban fogok halla-ni?
— Azt nem, de amikor az emberek észreveszik a dró-tot, hangosabban fognak be-szélni!
...
A normandiai falun átha-ladó autós megszólít egy he-lyi lakost:
— Mondja, kérem, hol kap-natok itt pótkatrészeket a kocsimhoz?
— Amott, az éles kanya-ron túl, az árokban, ott egy egész halom hever!
...
A szabóműhely ajtaján papírdarab lóg, rajta ez a felírás: „Zárva. Ementem. A szabó.”
Valamivel lejjebb egy má-sik cédula van az ajtóra tűz-ve: „Tessék várni, azonnal hazahozom. A szabó felesé-ge.”

VASZIL CONEV:

Városi vendég

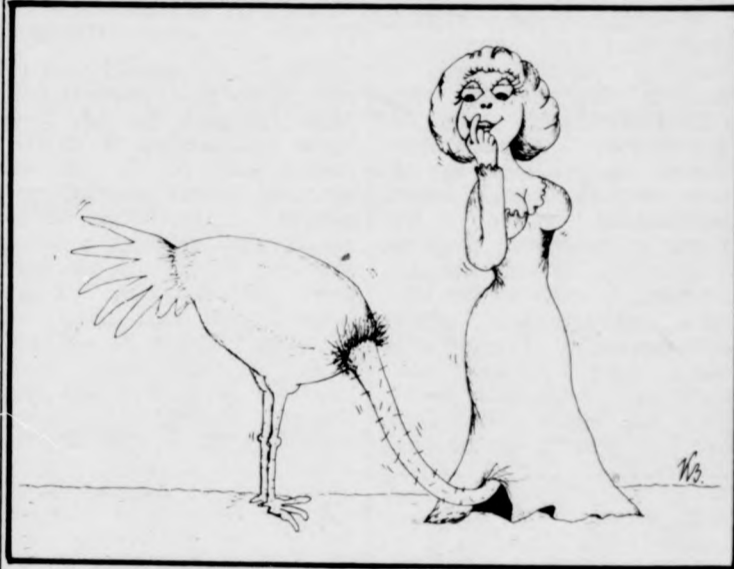
A falusi tyúkólba vendég érkezett a vá-rosból — egy vörös fajkakas.
Körülnézett, bólogatott, és ezt mondta:
— Jó itt. A levegő tiszta, a föld pedig bővelkedik vitamindús kukacokban.
A tyúkok körbeszaladozták, és titokban vörös tarja után epedeztek.
— El tudjátok képzelni, hogy tud kukorékolni? — suttogták. Valami bámulatos és csodálatos lehet.
Másnap reggel, még hajnalhasadás előtt, már mindenki a fülét hegyezte, hogy hall-ja a városi kakas hangját.
A falusi kakasok, mint nyájas házigaz-dák, várták a becses vendég kukorékolá-sát, hogy megsattogtathassák a szárnyaikat és hogy utánakukorékolhassanak.
Az idő azonban telet-múlt, de a vendég hallgatott.
A falusi kakasok zavarodottan összenéz-tek, de a végén felbátorodtak.
Kiterjesztették szárnyaikat, és harsány hangon az emberek tudomására hozták, hogy hamarosan föltűnik a hatalmas aranylő napkorong, amely elűzi a sötét éjszakát, és fényt permetez a világra.
Felébredtek az emberek, és mire a mező fölött felragyogott a nap, már munkához láttak.
Csak ekkor áradt szét a városi kakas hangja. Felugrott a legmagasabb palánk-ra, szétterjesztette a szárnyait, és minden-ki tudtára adta, hogy az imént kelt föl a

hatalmas aranylő napkorong, amely elűzte a sötét éjszakát, és fényt permetez a világra.
A tyúkok eltátották a szájukat és össze-néztek.
— Ez valami új divat — döntöttek el, és befogták a csőrüket.
De amikor másnap reggel mindez meg-ismétlődött — néhány fiatalabb jószág el-kezdett kuncogni. Harmadnapra pedig már az egész tyúkól csak úgy rázkódott a kaca-gástól.
Bármennyire is rájuk ripakodtak a falu-si kakasok, bárhol is kergették őket, és csipkedték taréjukat, a tyúkok nem hagy-ták abba a kotkodácsolást, és majd meg-pukkadtak a nevetéstől.
Ekkor a falusi kakasok fölkeresték a vá-rosi kakast, aki büszkén és rendíthetle-nül álldogált, és megkérdtezték tőle:
— Bocssás meg, bátya, de nem értünk valamit. Miért napfelkelte után kukoré-kolsz? Nem veszed észre, hogy az egész tyúkól rajtad nevet?
— Hát mikor kukorékoljak?
— Mikor? Mikor? Napfelkelte előtt!
— Hohó! — kacagott fel a városi kakas. — És ha nem kel föl a nap? Akkor ki lesz a felelős?

Fordította:
Adamecz Kálmán

Katona Bálint karikatúrái

Csíkos a divat

Vászonból, pamutból, se-lyemből, elegáns és sportos viseletnek egyaránt kedvelt a csíkos anyag.

Rajzainkon bemutatunk néhány merész megoldást.

1-2. A kosztüm kissé karcsúsított kabátkával, egyenes vonalú szoknyával, illetve felsőrészrel egybedolgozott ruha-szoknya. Elűtő színű paszpól teszi mutatósá. Színben a fehér-kék vagy piros-kék kombinációt ajánljuk.

3. Bő ing-kabátka mintás csíkosból. Rövid bevarrott ujjakkal, és elől mélyen nyitható paszpólozott nyakkal. Mindenféle szoknya vagy nadrág lehet kiegészítője. Jól összehangolt azonos színösszeállítások más-más csíkos minta felhasználásával is kivitelezhetők.

4. Ez a ruha egyaránt alkalmas molett és sovány nőknek. Különböző korosztályok is választhatják. A megköthető övvel készített blúz nemcsak önállóan, hanem kosztüm alá is igen divatos.

5. Ime, a matróz tunika. Ez a forma magas vékony nőknek előnyös, és nagyon divatos.

Nádor Vera

A keményfejű biellai

(Olasz népmese
Italo Calvino
feldolgozásában)

Egy paraszt egyszer Biellába tartott. Kutya idő volt, az utak szinte járhatatlanok voltak. De a parasztnak fontos dolga volt, és leszegett fejével szemben az esővel, viharral, folytatta útját.

Találkozott egy öregemberrel, aki azt mondta neki:

— Adjon Isten! Hova megy ilyen sietve, jóember?

— Biellába — mondta a paraszt csak úgy, félvállról.

— Mondhatná legalább: „ha Isten is akarja”.

— A paraszt megállt, az öreg szemébe nézett és visszazólt: — Ha Isten is akarja, Biellába megyek, és ha nem, akkor is oda kell mennem.

Namármost, ez az öregember az Eg Ura volt. — Akkor csak hét év múlva fog Biellába érni — mondta neki. — Addig ugorjon csak abbe a mocsárba, és hét évet töltsön ott.

Es a paraszt ebben a szempillantásban bekává változott, elrugaskodott, és a mocsárba ugrott.

Éltelt a hét év. A paraszt jött a mocsárból, emberre változott, fejébe nyomta a kalapját, és folytatta útját a vásárba.

Alig tett néhány lépést, újból találkozott az öregemberrel.

— Hova, hova, jóember?

— Biellába.

— Mondhatná: „ha Isten is akarja”.

— Igen, ha Isten is akarja, jól van, ha nem, tudom a regulát, megyek a mocsárba, most már magamtól is.

Es nem volt mit tennie mást.

(Fordította: Angyal János)

Tábor a napköziben

— Kisfiam, beírtunk egy hónapra a napközis táborba...

Erre a bejelentésre ritkán szoktak a gyerekek örömködni a szülei nyakába ugrani. Érthető is, hisz kényes megoldás ez mindenképpen. Nincsenek nagyszülők, esetleg olyan rokonok, akik vállalják nyárra a gyereket, s ellátása, felügyelete másképpen nem oldható meg. Azért is indulnak rossz szájjal lányok, fiúk a nyári napközibe, mert pajtásaik ezalatt talán külföldön járnak a szüleikkel, úttörőtáborban vagy SZOT-gyermeküdülőben nyaralnak. Itt pedig a legnagyobb jóakarát és buzgalom mellett sem lehet pótolni a Balatont, vagy magukat a szülőket, akikkel természetesen szívesebben töltené együtt a nyarat a gyerek.

Kényszerhelyzet ez a pedagógus részéről is, aki szintén nem lelkesedéssel jön a napközibe, hanem beosztásuk kötelezi rá, hogy néhány hetet eltöltjön ott nyári szabadságából szinte nevelésesen csekély napidijért. A nyári munkát vállaló 14-15 éves diákok többet kapnak egy nap, mint a napközis táborban a tanár.

A kedvszegettségnek másik lényeges oka, hogy a napközis tábor jobban hasonlít az iskolára, mint egy nyári táborra. Még manapság is ritka, hogy zöld környezetben tudják megoldani a napi foglalkozásokat. Legtöbbször marad az iskolaépület, s még szerencsés eset, ha van egy jókora udvar néhány fával, bokorral, amely némileg feléldi a szabad természet képzését.

A körülmények legtöbbször mostohák, s ezt csak egyetlen módon lehet enyhíteni, ha olyan kis közösséget alakítunk ki, ahova szívesen jönnek a gyerekek. S ha a foglalkozások olyan változatosak, romantikusak, hogy feleltetik a kevésbé vonzó tényezőket is.

Az első fontos tényező a pedagógus és a tanuló harmonikus, jó kapcsolata. Ha az együttléti kötetlenebb, rugalmasabb a megszokottnál.

A környezet kialakítása is legalább ennyire fontos. Még a kopár iskolaudvaron is felállíthatunk néhány öcska sátrat, ez kimeríthetetlen játék- és élményforrás lehet. Utolsó lehetőségként adódik, ha végre a tanyterembe szorúlnak a gyerekek pihenőre, hogy néhány gumimatracot vagy szalmazsákokat letegyünk a padlóra, s takarókból erre építenek fel sátrakat. Az ésszerűség határáig hagyjuk, hogy maguk alakítsák, rendezzék át a környezetüket.

Magá a tábori program a lehetőségekhez igazodik. hiszen nem mindenütt lehet elmenni strandra vagy barkácsoló szakköri foglalkozásokat szervezni. Am lehet olvasni, zenét hallgatni, tábori ki mit tud rendezni. kirándulni, akadály- és járóversenyt szervezni, focipingpong-, teke-, sakk-, futó-, ugró-, dobóhajóképességet beindítani. Lehet rajzolni, fényképezni, riportokat készíteni a falújságra, dalokat, játékokat tanulni stb.

A program ugyan előre készül, de jó még utólag a gyerekek kívánságait és ötleteit is figyelembe venni. Ha valamire nincs nagy kedvük, nem érdemes csak azért erőltetni, hogy a program teljes egészében megvalósuljon. A tábori tervezés csak keret, amelyet nemcsak az időjárás, de a gyerekek hangulata is nagymértékben befolyásol. Ha mondjuk szalonasúteshez vagy táncos körjátékokhoz van kedvük, akkor ne erőltessük feltétlenül a szavalóversenyt.

Sokat szenvednek a gyerekek a kánikulától. Valamilyen fürdési lehetőséget teremteni kell. Ha mást nem, egy felfüggesztett tartályt az udvaron, amelynél mosakodhatnak időnként.

Atányi László

GYEREKEK KÖNYVESPOLCA

Erdély nagysága és hanyatlása

„Erdély inkább kör alakú, mint hosszúkas terület, nem túlságosan nagy, sem szélességében, sem hosszúságában nem haladja meg a 250 mérföldet. Az a része, amelyet a székelyek laktak, erdővel, völgyeivel, hegyeivel kicsit zordabb, máshol változó a vidék. Gyönyörű árnyas ligeteti vannak, soha ki nem apadó patakok öntözik, mindenféle napsütötte és szőlőtermő dombok emelkednek, s csaknem mind egyik alatt, mindkét oldalt, széles síkság húzódik. Földje egyébként mindenhol bármire igen alkalmas, s bármely tájja össze lehet mérni, egyik mögött sem marad el, sőt a legtöbb fölülmúlja.”

Ezeket a dicsőítő szavakat Erdélyről, a „Tündérvárról” az 1550-es évek táján Verancsics Antal vetette papírra.

Barta Jánosnak, a közel-múltban megjelent A „tündérvár” romlása című könyve e kis ország nehéz időszakát mutatja be. 1630-tól 1707-ig, Bethlen Gábor-tól II. Rákóczi Ferenc uralkodásáig vezeti végig az olvasót a szerző.

Erdély 1629. november 15-én elvesztette legnagyobb fejedelmét, Bethlen Gábot. Halála után nem akadt senki, aki parancsolni tudott volna a „nagy fejedelm” gyepőlőjéről megszabadult

uraknak. Özvegét, Brandenburgi Katalint, majd öccsét, Bethlen Istvánt választották a helyére, de mindketten gyengének bizonyultak a hatalom megtartására. Velük szemben pedig nőtt Rákóczi György, észak-magyarországi nagybirtokosnak a tábor. Mind többben hittek abban, hogy ő lesz Erdély nyugalmának és belső békéjének helyreállítója.

Elérkezett az 1630-as esztendő, a fejedelmválasztás éve. Rákóczi Györgyöt Erdély fejedelmévé választották. Később fia, unokája, sőt dédunokája is követte az uralkodásban — tekinthetjük hát dinasztiaalapítónak. A család neve összekapcsolódott a hazai függetlenségi mozgalmakkal, amelyeknek súlyos terhet Erdély evre kevéssé tudta viselni. Meggyöngyült, és a Bethlen Gábor halála utáni évtizedekben az erdélyi „tündérvár” előbb lassú, majd egyre gyorsuló romlásnak indult.

A kis ország története igen érdekes, kemény harcok, nagy dicsőségek és szívszorító kudarcok sora. Mind-ezekről Barta János figyelemfelkeltően, történelmi hitelteliséggel ír. A Móra Könyvkiadó által gondozott műhöz Erdődi Zsuzsa, Kato- na Ferenc, Kőfaragó Gyula, Mihalik Tamás és Pünkösdi László készített fotókat.

Kisiskolásoknak a városról

„Költözőkdtetek már valaha? Hasonlít egy kicsit a hűsvéti vagy a karácsonyi nagytakarításhoz vagy a festéshez. De a költözőkdsnél még nagyobb a felfordulás. Mindent, de mindent be kell csomagolni ládába, a fiókok, a szekrények kiürülnek. Zsákokba kerülnek az ágyneműk, az evőeszközök, a kedvenc játékok. Eltűnnek a falakról a képek, az ablakokról a függönyök. Lassan- ketten olyan kopár és csupasz lesz a szoba, hogy rá se ismerj.”

Igy érezte ezt az óvodás Andris és a 13 esztendő Klári is, amikor egy szép napon teherautóra raktak mindenüket, hogy új lakásba költözzenek. De nemcsak hogy új lakásba, hanem egy kis faluból egy nagy városba. A kis faluban minden és mindenki ismerős volt, a városban minden ismeretlen. Nem csoda hát, ha a két testvér mindenféle kalandos históriába keveredett.

Fazekas Valéria

Fogyókúrázóknak

Az alábbi recepteket azoknak ajánljuk, akik nehezen tudnak diétázni, szeretik a hasukat, és szeretnek nasolni. A napi ötszöri könnyű étkezés megkönnyíti a diétázást.

Ez a fogyókúra elsősorban azoknak hasznos, akik munkába járnak, és nincs alkalmuk napközben vagy este főzni. Ezenkívül a napi ötszöri étkezés biztosítja a jóllakottság érzését.

HÉTFŐ

Reggeli: 2 szelet pirított kevés margarinnal megkenünk, és egy kávéskanál lekvárt eszünk hozzá. Valamint egy keménytojást. Kávé vagy teát iszunk hozzá. 250 kal.

Tízórai: Egy pohár gyümölcsjoghurt és egy alma. 160 kal.

Ebéd: 2 szelet barnakenyeret margarinnal megkenünk, és 2 szelet angolszalonnát (kóvérje nélkül) és ecetes uborkát eszünk hozzá. 170 kal.

Uzsonna: Egy pohár joghurt, kávé vagy tea édesítővel. 15 kal.

Vacsora: 7 dkg marhasülthöz salátát készítünk (4 db paradicsomból, újhagymából), összevágjuk, és 2 kávéskanál borecettel, kávéskanál olajjal, sóval és borssal ízesítjük. 255 kal.

KEDD

Reggeli: 2 szelet pirított, kevés margarinnal és lekvárral, valamint egy szelet eidámi sajt. Kávé vagy tea tejjel. 250 kal.

Tízórai: Egy csésze tej és egy közepes karalábé. 80 kal.

Ebéd: 2 szelet barnakenyer margarinnal, egy főtt tojás, snidlinggel megszórva. 205 kal.

Uzsonna: Egy körte. 85 kal.

Vacsora: Töltött uborka. 230 kal.

Egy darab kigyóuborkát meghámozzunk, és hosszában kettévágjuk. Belsejét kiszedjük, és belül megszózzuk. 10 dkg darált húst beáztatott negyed szemlével, kávéskanálnyi vagott hagymával, sóval, borssal összekeverjük, és az uborkába töltjük. Tűzálló edényt kizsírunk, az uborkákat bele tesszük, fél csésze húsvetést öntünk rá, és fedő alatt előmelegített sütőben pároljuk. Két evőkanál joghurtba kevés kaprot keverünk, és ráöntve tálaljuk.

SZERDA

Reggeli: Egy szelet pirított vajjal és lekvárral, valamint egy szelet vajjas pirított egy szelet gyulai kolbászzal. Tea vagy kávé tejjel. 250 kal.

Tízórai: Egy közepes őszibarack, egy darab sárgarépa. 80 kal.

Ebéd: 20 dkg túró és egy alma. 255 kal.

Uzsonna: 2 szelet kétszersült, egy háromszög sajt. 35 kal.

Vacsora: Konzerv gulyásleves és egy darab banán. 235 kal.

CSÜTÖRTÖK

Reggeli: Egy zsömlé, kávéskanál eperlekvár és 8 dkg sajt. 240 kal.

Tízórai: Egy pohár joghurt és 3 darab sárgarépa. 140 kal.

Ebéd: 2 szelet barnakenyer, egy háromszög sajt és egy csomag retek. 145 kal.

Uzsonna: Egy közepes alma. 55 kal.

Vacsora: Marhasült zöldbabbal. 290 kal.

13 dkg marhafilé egy kávéskanál olajban megsütünk, sózzuk, borsozzuk, és hozzá 20 dkg zöldbabot főzünk meg vízben, és kevés vajjal és petrezselyemmel tálaljuk.

PÉNTEK

Reggeli: 2 szelet pirított kevés margarinnal, 4 dkg pulykamell és egy kávéskanálnyi lekvár, tea vagy kávé tejjel. 250 kal.

Tízórai: Egy szelet görögdiós és 10 dkg reszelt sárgarépa. 75 kal.

Ebéd: 8 dkg párizsi és 15 dkg savanyú káposzta. 155 kal.

Uzsonna: Egy szelet kétszersült egy szelet sajttal. 35 kal.

Vacsora: 4 dkg sonka (sovány), egy zsömlé, kevés margarinnal, és hozzá 10 dkg vegyes saláta. 335 kal.

Hány kalóriát vegyünk magunkhoz naponta? Az ideális testsúlyunknak a harmincszorosát. Tehát ha 55 kg súlyt kívánunk tartani (illetve elérni), akkor napi 1650 kalóriamennyiségre van szükségünk.

TANÁCSOK FOGYÓKÚRÁZÓKNAK

A fogyókúrával egyidejűleg tornázzson. A mozgás elősegíti a felesleges zsíranyag eltávolítását. Erősíti az izmokat, csinosabb formát ad, és szabályozza a vérkeringést és az emésztést.

A fogyókúrát általában akkor kezdjük, amikor jó idegállapotban vagyunk. Amikor lelkileg felszabadultnak érezzük magunkat, például szabadság előtt, vagy ha szerelmesek vagyunk.

Ne tartsunk otthon olyan ételt, amit a fogyókúra nem ehét. Csokoládét és egyéb édességet ajándékozzuk el. Különböző gyengék leszünk, és megkíséreljük a nem kalóriaszegény ételket megenni.

Hosszabb autózásnál együnk egy almát. Egy közepes nagyságú alma mindössze 50 kalória értékű, és gátolja a teljesítmény- és koncentrációcsökkenést.

Minden étkezés előtt igyon egy pohár ásványvizet. Ez csökkenti az étvágyat. Saláta és lezsírozott húsvetés igen hatásos kalóriaszegény gyomortöltő.

A kolbászt, sajtot és kenyeret mindig lehetőleg kenyerszeletekre vágjuk, és kis tányérra tegyük. Így többnek látszik.

Lassan együnk, és minden falatot legalább hússzor rágjunk meg. Így az az érzésünk, hogy többet eszünk.

Csak annyit tegyünk az asztalra, amennyit megesszünk. A maradékot azonnal tegyük el, nehogy kísértésbe essünk és megegyük.

Foglalja el magát. Akkor elterelődik a figyelme az evésről és az éhségről. Az unalom és az egyedüllét fokozza az étvágyat.

Vigyázzunk az alkoholfogyasztással. Az alkohol igen kalóriadús. Egy pohár bor például 100 kalória értékű.

Már csak 1 nap

Serleg a legjobb súlylökőknek

Boda Juli felajánlása

Tizenegy éve, a debreceni VIII. úttörő-olimpián egy pufozó csapat kislány kezéből olyan messze szállt a súlygolyó, hogy a riválisok reményeit is túlszárnyalva egy csillogó aranyéremet varázsolt Boda Júlia nyakába. A versenyzőtársak, edzők, sportvezetők gratulációi halmozták el Julit, a népszerűsége egyre nőtt, különösen akkor, amikor kiderült, hogy ő tulajdonképpen nem is súlylökő, hanem gerelyes. Az ünneplést az a tény is fokozta, hogy személyében az egyetlen egyéni úttörőbajnokát köszöntötte Hajdú-Bihar megye sporttársadalma.

A jóslatok fényes jövőt, kaprázatos sportkarriert jövendöltek. Kiderült, hogy a női atlétika valamennyi dobószámában, korosztályában kiemelkedő eredményeket produkál. A sikerek a következők: az első helyet a debreceni iskolák igazolták, míg 1974 tele után Juli sokak szemében rejtélyes módon eltűnt az atlétikai versenyek porondjáról. Egy ideig még suttogták róla, neve hallatlan, majd az idő múltával a feledés fátyla borult személyére. Hűlő csillag, mondták, korán derékba tört tehetség, felelőtlenül elherdált kincs.

De hát mi is történt? Peressük vissza az emlékezt filmtekerés, kérdezzük meg magát Boda Julit, hogyan látja ő önmagát, boldogságtól sugárzó arcát az úttörő-olimpián dobogó felső fokán, s hogyan az eltelt éveket.

Nem volt könnyű megtalálni, hiszen, mint kiderült, a sporttal közvetlen kapcsolat ma már nincs. Végül sikerült a találkozás, és most némi meglepetéssel hitetlenkedéssel nevet rám, nem értem, hogyan juttott az eszembe. Kezdeti bizonytalanság után — nem is tudom tegezhetem-e még — áradni kezd belőle az emlékek, hangulatok tarkasága. Beszél, mint akinek rég szüksége van rá, hogy kiontsa lelkét. Önefelelt kagacását csendes befelé

fordulás váltja, tépelődik, vívódik, de érzem, ebben az emberben a be nem teljesült álmok hatalmas energiái izzanak még.

— A csapokerti iskolában ismerkedtem meg a sportlással, hála Papp Gyula testnevelő tanáronak. A nagyérdői stadionba is ki-ki jártunk gyakorolni, és ott láttam életemben először gerelyt. Nagyon megtetszett. Egy Góz József nevű atléta edzését nézegettem, és addig somfordáltam körülöttem, míg ideadta kipróbálni. Egyből 25 méterre hajtottam. Két hónap múlva Góz József — aki első edzőm lett — elindított az országos serdülő bajnokságon (mivel még csak 13 éves voltam, kis „csalással”), és ezüstéremet nyertem 30,74 méteres dobással. Hát így kezdődött.

— **Nemsokára jött az 1972-es esztendő, a debreceni úttörő-olimpiára országos döntője. Hogy készültél, milyen esélyeid voltak?**

— Ekkor már Ványi Aranka volt az edzőm. Nagy gondban voltunk, mert a műsoron nem szerepelt a gerelydobás, csak a súlylökés. Így hát erre készültem. Akkor az országos versenyek alapján volt mércém az esélyeimre, hiszen egy soproki és egy dorogi kislány kivételével szinte nem is volt ellenfelem. Itthon mindenki azt mondta, nekem ezt meg kell nyerni, én vagyok az esélyes. Nem érzem, mit jelent ez.

— **Hogyan zajlott a döntő?**

— Tompa, kába voltam, ültem a fűben. Csak egy dolog jutott el a tudatomig, hallottam az edzőm férje rám kiabálni: „Juli, dob már fel magad!” Ez olyan humoros volt, de jól is esett. Felálltam, mert következtem, és 11,76 méterre dobtam a golyót. Ezzel a dobással fölülményesen meg is nyertem az úttörő-olimpiát.

— **Mi történt a győzelmed után?**

— Mindenki ölelt, csókol, veregettek a vállamat. A megyei sportvezetők boldogok voltak, hogy megszűlt az első hazai aranyérem, de én akkor nem éreztem, hogy ez valóban nagy dolog lenne. Verseny után az úttörőklubban volt fogadás. At sem tudtam előtörni, bemelegítőben mentem el. Olyan gátlásos voltam, ültem összehúzódba, hogy minél kisebbnek lassanak, nem mertem felállni sem. A végén aztán a felelem áradó szeretet feloldott a szorongásomat, és már jól éreztem magam.

— **Nem nyomasztott a későbbiekben ez a gyors siker, az úttörő-olimpiai bajnoki cím?**

— Évekig nem éreztem ennek a súlyát. Ha most ezen az olimpián ismét a dobókörbe állhatnék, és győznék, mig élek, nem hagynám abba a sportolást. Micsoda lehetőségeim voltak!

— **Miért hagytad abba?**

— Nem tudom. Nem értem, mi is történt, 1974 telén egy központi edzőtáborozáson rosszul lettem, a sportkorházba szállítottak. Közeli fél évig kezeltek itt. A bethlenes osztályfőnököm, Filep Tibor tartotta bennem a lelket. Közben édesanyám is súlyosan, tartósan megbetegedett. Felépülve rengeteget edzettem, de az eredmények nem akartak jönni. Elmentem dolgozni, és a nyolcórás napi munka után jártam az edzésekre, ami így keserves volt. A gondok ki-kezdtek jó kapcsolatot az edzőmmel, és végül a sok kudarc hatására én is elengedtem magam. Az élet más területeit vonzóbbnak kezdtem látni a sportnál. Nagyon hibáztam. Eljártam az edzőkhöz, hogy mi a legjobbak között legyek. Édesapám álmait is keresztülhúztam, aki a moszkvai olimpiára várta tehetségem kibontakozását.

— **Hogyan élsz most sport, gerely nélkül?**

— Csaliós lettem, két szép gyermekem van, Vera 3 éves, Csaba 21 hónapos. A kislányom biztos dobóatléta lesz, érzem.

— **Juli, ha most egy gerelyt adnék a kezébe, mire lennél képes?**

— A világból kidobnám...

Sokszor annyira vágyom kimenni a pályára, hogy majd megbolondulok. Ha valaki lenne, aki megfogná a kezem... „Gyere Juli, próbáld meg...” Kezdd elől... Bizunk benned... Talán az első szóra ugranék. Egyedül szégyelne kimenni.

— **Úgy tudom, nagyon készülsz a mostani versenyekre, sőt felajánlottál egy serleget is?**

— A legjobb súlylökő kislánynak adom majd át az eredményhirdetésnél. Úgy érzem, adós vagyok a debreceni és magyar atlétikának és magamnak. Talán lelki megnyugtató számra is.

— **Mit üzennél a gyerekeknek, akik most ugyanolyan izgalomban égvé várnak a versenyek kezdetét, mint annak idején te magad is?**

— Sok mindent szeretnék üzeni nekik, a legfontosabbat: vegyék komolyan a sportot, és ne hagyják abba semmi áron. Hozzanak áldozatokat is, ha arra van szükség. Ne érezzék ezt a büntudatot soha, mint én, aki ilyen korán hagytam abba.

Szentgyörgyi János

VB-DÖNTŐ AZ ÁLMA

Hajdú Zoli és a motorok

Nehéz dolguk lesz Hajdú-Bihar férfisportolójának, ha el akarják hódítani Hajdú Zoltántól a megye legjobbját. A tavaly megválasztott — most 22 esztendő — salakmotorozó ugyanis egy évvel ezelőtt „csak magyar bajnokságokat mondhatott magáénak, idén pedig már két nemzetközi bravúrt is véghez vitt. Párosban, Brémában a világbajnoki elődöntőben Adorjánál az 5. helyen végzett, és így ugyan a debreceni duó nem került be a VB hetes döntőjébe, de helyezések azt mutatják: ott vannak a világ legjobb 12 kettőse között.

Az elmúlt héten pedig Hajdú egyéniben is bizonyította képességeit. A nyugat-németországi

Pockingban a 4. helyen végezve bejutott az európai zónadöntőbe.

— Olyan teljesítmény ez — mondja Perényi Pál, a D. Volán salakosainak edzője —, amelyet magyar versenyző ez ideig csak egyszer ért el: a miskolci Sziráczy hat évvel ezelőtt. Adorján és Hajdú a

miskolci versenyen kvalifikálta magát a pockingi elődöntőbe. Oreskó pedig a jugoszláviai Lendván lett harmadik, s így tartalékként jutott a csehszlovákiai Slnyban megrendezett Európa-elődöntőbe. Oreskó aztán csak két futamban indulhatott, nem is lehetett esélye, Adorjánnak és Hajdúnak viszont annál inkább.

— Hajdú aztán hozta is, amit tőle vártunk — így Perényi Pál. — Adorján szombaton, az edzésen kimagasló teljesítményt nyújtott. Aztán a versenyen olyan túlhévítt állapotba került, hogy ideigleg nem bírta... Pedig neki is lett volna reális esélye a továbbjutásra.

— Reménykedtem, hogy sikerül az első nyolc között végzem — mondja Hajdú Zoltán. — Aztán ez olyannyira teljesült, hogy a szövetség Sztarosztynnal és a lengyel Jankowskival különfutamban versengve meg a bronzéremet is megcélozhatam. Majdnem sikerült, de hát a negyedik helyen is teljesen elégedett vagyok. Kár, hogy Adorján Zolinak nem ment a motorozás.

— **Hogyan érezted magad verseny közben?**

— Jól éreztem. Az első futamban szerelem két pontot, majd a másodikot megnyertem. Ez önbizalmat adott, hiszen tudtam, hogy ha a hátralevőkben csak egy pontot „csinállok”, már az is elég a továbbjutáshoz. Tehát kockázatnak sem kell.

— **Egy ilyen elődöntőben hány pont kell a továbbjutáshoz?**

— Általában 9—10 mindenképpen elég.

— **Most miként készülsz az Európa-döntőre?**

— Versenyekkel. Június 26-án például csapatvilágbajnoki futam lesz Pardovícében. A D. Volánból rajtam kívül Adorján és Oreskó csapattag, meg ott lesz még Sziráczy és Farkas. Nehéz verseny lesz, hiszen a négy csapat (Olaszország, Csehszlovákia és a debreceni futamból továbbjutott Magyarország és Lengyelország) közül csak egy csapat juthat az NSZK-beli Abensbergen sorra kerülő Európa-zónadöntőbe.

— **Mennyit edzettek hetente?**

— Most szezonban keveset motorozunk. De edzéseken is úgy szállunk nyeregbe, mint-ha komoly verseny lenne. Ilyenkor sokat lehet tanulni. Hétfőn például kedvem volt beöltözni. Próbáltam utána páros világbajnoki futamban láttam. A szegélyen menni, a palánk tövére menni...

— **Nem veszélyes?**

— Hát persze, hogy az. Olyan mozdulatok ezek, melyeket még sohasem csináltam.

— **Nem félsz a sérüléstől, a bukástól?**

— Nem gondol arra az ember. — Milyen komoly sérülések voltak már? — Hát... sok volt. Kulcsontörés, térkalacsontörés, ez utóbbi hat helyen... de ezek után is, amilyen hamar csak lehet, már motorozok. Nem szabad kihagyni edzéseket, versenyeket. Különböző löttek az egész éven. Hiszen én idén is el szeretném érni a tavalyi pontszámokat. Nemzetközi terepen pedál felül is múlt...

— **Motorozni, motorozni... szabad időben mivel foglalkozol?**

— Nagyon szeretek autózni. Mindennem a vezetés. Régebben sokat száguldoztam. De erről már leszoktam a rendőrök. Mióta trafipax van, fizetnem vagy tízezer forintot. Bevonták a jogosítványomat is. De anélkül is vezettem. De ez már a múlt. — **Azt mondják, ma is sze-**

rets „bohóckodni”. Például egykerekű motorozni.

— Annak is van értelme. Kerülhet az ember nehéz helyzetbe motorozás közben. Nem árt, ha mindenre fel van készítve. Az egykerekűs pedig azoknál jóbb a közönségnek. És hát nekünk azt is ki kell szolgálni. — **Milyen kiegészítő sportágakat űzöl?**

— Lovagolni szoktam a fiúkkal. Csak az az egy baj van a loval, hogy nem mindig arra megy, amerre mi akarjuk.

— **Futball?**

— Egyszer voltam focimeccsen is. Mert a mestert nem akartam megsérteni.

— **Milyen szakmád van?**

— Ács és állványozó szakmunkás vagyok. De most járok autómotorszerelésre. Nem árt, ha ért az ember a motorhoz... Persze, hát a sajátomat kívül-belül ismerem. Anélkül nem is igen jönnek az eredmények.

— **Eredményed. Mit vársz magadtól az európai zónadöntőben?**

— Idén már az is siker, hogy ott lehetek. Hát persze, hogy mindent megteszek a jó szereplésért. De józanul: erre inkább jövőre lesz esélyem. Akkor egyéniben vagy párosban mindenképpen világbajnoki döntőbe akarok jutni. És még egy: Sziráczy eddig hatszor volt magyar bajnok. Szeretném utólag.

Akkor hát van miért küzdeni, hiszen Hajdú Zoli még „csak” egyszeres magyar bajnok. **Dombrovsky Ádám**

Mezei György Döntők Berettyóújfaluban

a labdarúgó szövetségi kapitány

Az új szövetségi kapitány hosszú labdarúgóműlta tekinthet vissza. Játékosként a Rákospoti AC-ben, a TFSE-ben, a Budafokban, az MTK-ban és a Bp. Spartacusban szerepelt. Fiatalon hagyta abba az aktív játékot, ugyancsak fiatalon kezdte el az edzői munkát. Először a Keszthelyi Haladásnál dolgozott, majd a BVSC-nél töltött el sikeres éveket. A BVSC után az MTK-VM-hez került. Az 1978—79-es bajnoki esztendőben újjászületett keze alatt a kétfehér együttes s a bajnokságban bronzéremet szerzett. 1980 nyarán került az MLSZ-hez, Mészöly Kálmán mellett dolgozott a válogatónál, részese volt a spanyolországi kijutás kiharcolásának. Ez év elejétől önállóan irányítja az olimpiai és az utánpótlás válogatottat.

— **A mostani döntést négyhetes tárgyalás előzte meg — mondta Mezey György megbízatása után. — Egyelőre bővebben még nem nyilatkozhatom, a következő időszakban a tájékozódást tekintem legfontosabb feladatnak, a tényleges munkát csak ezt követően, mintegy két-három hét múlva kezdem el.**

Egymást váltják a nagymezőnyeket felsorakoztató rangos versenyek a berettyóújfalui kórház tenisztelepén. A hét közepén fejeződött be az egyik legjelentősebb hazai utánpótlás viadal, a Bihar Kupa (37 együttes vettélkedett), csütörtökön pedig már a dr. Makó István-emlékverseny küzdelmeire gyülekeztek a résztvevők.

A Berettyóújfalui Kórház Sportköre hagyományos I. osztályú verseny minden esztendőben nagy mezőnyeket vonz a bihari városba — 1980 óta nem csupán a minősítéshez szükséges, pontszerzés lehetősége a csábító, hanem az is, hogy a BSK versenyre egyike a néhány hazai pénzdíjas viadalnak. A kiírás értelmében a férfi I. osztály nyertese például háromezer forint készpénzzel juttatást kap.

A csütörtökön kezdődött dr. Makó István-emlékversenyen különösen a férfi I. osztály mezőnye erős: a válogatott kerettag (egykori DEAC-játékos) Kiss Sándor mellett Lukács, ifj. Gulyás valamint az utóbbi hónapokban számos meglepő eredményt szállító, nagy skalpot begyűjtő Szikszay Attila részvétele ad különös rangot a versenynek. A női I. osztályban érződik a szabolcsi megyeszékhelyen azonos időben rendezendő Nyírfák Kupa nemzetközi viadal szívó hatása: a hazai élmezőny tagjai inkább azt a küzdelem-sorozatát választották.

A Makó-emlékverseny elődöntőit tegnap lapzártá után játszották, az I. osztályú egyéni és páros számok, valamint az ifjúágiak vetélkedésének döntőire ma, szombaton délelőtt kerül sor a berettyóújfalui kórház tenisztelepén.

Két lány, öt országos csúcs

Ritka sorozatot ért el a D. Sportiskola két, 14-ik évében levő atlétalánya. Kovács Judit a négypróba A változatában előbb 3265-ről 3410 pontra javította az 1981 óta fennálló korosztályos országos csúcsot, majd magasugrásban 171 cm-ről 172-re módosította a legjobb magyar eredményt.

Klubtársa, Csapó Katalin újabb versenyen a négypróba A változatában meg főljebb szólt a csúcsot, 3472 pontra. (Kovács Judit ugyanakkor 3462-t ért el). A DSI legújabb csúcstartója 100 m-es gátfutásban is átrírt a csúcslistára. 76,2 cm-es gátmagasságon 15,62-ről 14,7 másodpercre javította a korosztályos csúcsot, s a 84,6 cm-es gátmagasságon 16,4-ről 14,8-ra javult, ami szintén országos csúcs.

Kovács Judit edzője Faragó Klára, Csapó Kataliné Kovács Csaba.

HÉT VÉGI SPORTMŰSOR

Június 25., szombat	Tenisz	Labdarúgás
Kézilabda DUSE-pálya, 16.30: D. Universtas—Létavértes (férfi megyei, Katkó, Sídó). — Spartacus-pálya, 15: D. Spartacus—Püspökplánya (férfi megyei, dr. Anderko, Taizs). — BHG-pálya, 16.30: BHG—D. Kinizsi II. (női II. o., Juhos, Tizs).	Berettyóújfalui pálya, 8.30: Az országos I. osztályú Dr. Makó István-emlékverseny döntői.	Labdarúgás Osztályozó a megyei bajnokságba jutásért (17): Tépe—Hajdúszoboszló (Fodor F., Vezendi, Meleg), Hajdúhadház—Miképercés (Juhász Gy., Erdős, Balogh).
Videkén Balmazújváros—D. Allami Gazdaság (17, férfi megyei, Nádasdy, Pestú). Nádasdy—Hajdúszoboszló 17.15, férfi megyei, Katona, Tibi K.). Berettyóújfalui MSE—Földes 17.15 női megyei, Kapusi, Nagy J.). Sarrétdűvari—Derecske II. (16.30, női II. o., Szabó). Kába—D. MEDICOR II. (16.30, női II. o., Mezőteleki).	Hajdúszoboszlói fűrdő, 11: Hajdúszoboszlói Gázláng—Ybi Miklós Főiskola (OB II. B., dr. Székely, Kovács).	Sakk Hajdúszoboszlói középiskolai kollégium, 7.30: A Gázláng '83 verseny kilencedik, befejező fordulója. Záróünnepség 13.30-kor.
Június 26., vasárnap	Atletika Egyetemi sporttelep (Dóczy J. u.), 10: A postások Gali Károly-emlékversenye.	Tömegsport DMVSC nagyerdői sportkom-binája, 8: A Hajdú-Bihar megyei Mezőgazdasági Szövetkezetek Szövetségének nyári megyei sportversenye atlétikában, kézilabdában, kispályás labdarúgásban és röplabdában.
Kézilabda Közúti pálya, 10.15: D. Közúti Építők II.—Hajdúszoboszlói Booskai (női megyei, Katona, Tibi K.).	Vízilabda Hajdúszoboszlói fűrdő, 11: Hajdúszoboszlói Gázláng—Ybi Miklós Főiskola (OB II. B., dr. Székely, Kovács).	Vízilabda Hajdúszoboszlói fűrdő, 11: Hajdúszoboszlói Gázláng—Kükker SC (OB II. B., Dobrossy, Pinter).
Sakk Hajdúszoboszlói középiskolai kollégium, 8: A Gázláng '83 verseny nyolcadik fordulója.	Súlyemelés Hajdúszoboszlói Gázláng pálya, 10: A úttörők és serdülők területi minősítő versenye.	

Forgalomkorlátozás

A debreceni városi és járási Rendőrkapitányság június 26-án, vasárnap 16 órától 22 óráig ideiglenes forgalomkorlátozást rendel el a városi sportcsarnok melletti parkolóra, valamint vasárnap 18 órától 23 óráig a Béke útja-Vörös Hadsereg útja

Sütemények gépen

Több mint harmadik éve működik a japán gyártmányú Rheon tesztápoló gép a Hajdú-Bihar megyei Vendéglátó Vállalatnál. Egy műszakban tizenötezer sütemény készülhet rajta, üzenőtízenhatféle választékban.

Népzenei alkotótábor

Országos népzenei alkotótábor nyílt csütörtökön a KISZ hajdúszoboszlói politikai képzési központjában. A 6. alkalommal megrendezett tábor mintegy 100 hazai zenészeket, valamint vasárnap 18 órától 23 óráig a Béke útja-Vörös Hadsereg útja sarkán levő parkolóra vonatkozóan. Ezeket a parkolóhelyeket csak a XIX. nyári utörölimpia résztvevőit szálított járművek vehetik igénybe. A tiltott helyen, szabálytalanul hagyott járműveket az üzemben tartók felelősségére és költségére elszállítják.

Békéstarhosi zenei napok

Békéstarhosi június 25. és július 4. között ismét megrendezik a zenei napokat. A megnyitót díszhangversenyen 25-én, szombaton a zenepavilonban és a szabadtéri színpadon, valamint 26-án, vasárnap a békési református műemlék templomban a Debreceni MÁV Filharmonikus Zenekar, a Debreceni Kodály Kórus és a Magyar Állami Operaház magánénekesei működnek közre. A hangversenyek műsora: Kodály: Psalmus Hungaricus, Budapesti Te Deum, Händel: Tűzjáték-szvit, Szokolay Sándor: Libellus Hungaricus-Archaiikus kantáta Bornemizsák Péter prédikációs írásaiból (ösbemutató). Vezényel Gyulács György és Szabó László.

VÁRHATÓ IDŐJÁRÁS szombat estig: Napos idő várható, legfeljebb északnyugaton fúto zápporral. A nyugati, délnyugati szél napközben megélénkül. A legmagasabb nappali hőmérséklet 25-30 fok között alakul.

1983. JÚNIUS 25., SZOMBAT. VILMOS NAPJA. A Nap kéli 4.47 - nyuszak 20.45 órakor (Debreceni adatok: 4.37 és 20.35 óra)

KÉTHETES UDÜLES KAMCSIJÁN. A Budapesti Turist július 16-tól 30-ig és július 30-tól augusztus 12-ig teljes ellátású kedvezményes üdülést szervez a bolgár tengerparttól Kamcsijára. Az érdeklődők a Hajdútourist Debrecen, Vörös Hadsereg útja 20. számú irodájában vagy a 10.820 telefonon jelentkezhetnek.

ÉVFORDULÓNAPTÁR. Hetvenöt évvel ezelőtt, 1908. június 25-én született, és 52 éves korában, 1960-ban halt meg Antal István közigazász, egyetemi professzor, pénzügyminiszter. Budapestben szerzett közgazdasági doktorátust. 1938-tól papirkereskedés, illetve nyomda- és kiadóvállalatok vezetője volt a fővárosban. 1945-ben belépett a Magyar Kommunista Pártba. A gazdasági élet megújításában lényeges szerepet játszott a Pénzügyi Központ. Ennek egyik szervezője, majd az Országos Gazdasági Tanács főtitkára volt. A Pénzügyminisztériumban 1945-től államtitkár, 1951-től 1954-ig miniszterhelyettes. 1953-tól országgyűlési képviselő, az országgyűlési és költségvetési bizottságának elnöke. A Közigazgatástudományi Egyetem tanáraként nevelte ki 1954-ben, s 1955. áprilistól 1956. októberéig ő vezette az MDP Központi Vezetőségének terv- és pénzügyi osztályát. A forradalmi munkás-paraszti kormányban a pénzügyminiszter első helyettese volt, majd 1957 májusától haláláig pénzügyminiszter. 1959-ben beválasztották az MSZMP Központi Bizottságába. Főbb munkái: A Magyar Nemzeti Bank kamatpolitikája, Közigazgatási politika, Infláció vagy jó pénz?

ELMARAD A HAGYOMÁNYORZÓ BÁL. A balmazújvárosi Rákóczy Kör e hétre tervezett hagyományörzót szórakoztatást este elmarad. A rendezvény július 2-án 20 órától tartják meg.

VIDÁM ZENES EST NAGYRÁBÉ. Június 26-án, vasárnap 18.30 órától "Kinépzés van" címmel Inke László, Tordai Teri, Keres Emil, Mikó István és mások közreműködésével a budapesti Zenés Kabarészin-pad műsorát láthatják a nagydám műfaj kedvelői a nagydám művelődési házban.

Intertotó

Június 25-től július 30-ig (a 26.-31.) játékhétek Intertotó Kupa mérkőzések szerepelnek a totószelvényeken. Mivel a mérkőzések minden héten szombaton játszódnak, megváltozik a totószelvények beérkezési határideje, valamint a totó-lottó kirendeltségek nyitva tartási ideje. A beérkezési határidő: szombat déli 12 óra.

recenben a Rózsakert étteremben (Oláh Gábor u.). Ez alkalommal a Debreceni Köztudományi Intézet dívtárgytervével rendezik. Jegyek elővételben kaphatók az étterem vezetőjénél.

ELMARAD A HAGYOMÁNYORZÓ BÁL. A balmazújvárosi Rákóczy Kör e hétre tervezett hagyományörzót szórakoztatást este elmarad. A rendezvény július 2-án 20 órától tartják meg.

A lottó nyerőszámai: 12, 20, 25, 47, 81

Rejtélyfejtők figyelmébe!

A Napló 1983. június 4-i számában megjelent keresztrejtvény helyes megfejtése: "Szélben libapile volnék, - Kasban puha csibe volnék, - Erdőn galagonya volnék, - Otthon apám fia volnék."

A június havi tárgynyermény-sorsolásán a 24. heti játékhét szelvényei vesznek részt.

50-50 forintos könyvtalányt nyertek: Ivánka Piroksa Debrecen, Mester u. 3-5.; Deák Balázs Debrecen, Pesti u. 49.; Takaró László Debrecen, Szászai Ferenc u. 18.; Dalmi István Debrecen, Arany János u. 14.; Csicsó Jánosné Debrecen, Rákóczi u. 19.; Lakatos Endre Debrecen, Dózsa György út 1.; Tóth Istvánné Bekesszentandrás, Felsőút u. 50.; Kiss Ilona Kab, Kun Béla u. 6.A.; Vágó Imre Hajdúszoboszló, Vörösmarty u. 33.; Timári Miklósné Hajdúnánás, Csokonai u. 8.

IRODALMI FELKESZÍTŐ. Június 27-én, hétfőn Arany János Toldi-trilógiájából és balladáiból tartanak irodalmi felkészítőt a Korunk valóssága vetélkedősorozatba benevezett szocialista brigádok tagjai. A rendezvény színhelye hétfőn 14 órától a Debreceni Konzervgyár.

50-50 forintos könyvtalányt nyertek: Kissné Török Éva Debrecen, Lefkóvilos Vilmos u. 78.; Ötvös Elvira Debrecen, Vinceltér u. 6.; Adam István Debrecen, Szabadság útja 103.; Özv. Kiss Károlyné Debrecen, Damjanich u. 25.; Veress Tímea Debrecen, Hamán Kató u. 49.; Szabó Mária Debrecen, Aran János u. 62.; Alföldi László Hajdúszoboszló, Petőfi u. 6.; Székely Gyula Berettyóújfalua, Bercsényi u. 10.; Nagy Gabriella Szolnok, Csevel u. 7.; Fulóp Istvánné Derecske, Ady Endre u. 12.

IFJÚSÁGI NAP DERECSKÉN. Ma, szombaton 8.30 órától ifjúsági napot rendeznek Derecskén a régi futballpályán. A fiatalok sportversenyek, sportvetélkedők keretében mérhetik össze tudásukat, s a változatos kultúrversenyek szórakoztatását is élvezhetik.

A katonazenekari fesztivál mai programja

Ma, szombaton a DMVSC Oláh Gábor utcai stadionjában folytatódik Debrecenben a IV. országos katonazenekari fesztivál. A közönség nyolc zenekar zenés alakítmútait tekintheti meg 17 órától 18.30-ig. A belépés ingyenes! Este 9 órakor a Kölcsey Művelődési Központ parkjában a Magyar Néphadsereg Központi Zenekara ad hangversenyt.

MA LESZNEK A KONCERTEK. Tegnap lapszámunkban olvashattuk a Kölcsey Ferenc Művelődési Központ hét végi programját. Az ebben közölt egyik rendezvény időpontja módosult. A Horváth Árpád Művelődési Házban ma, szombaton 18 órától tartják meg a négy együttes koncertjét.

RÁDIÓ

Hírek. 21.30 Heti körkép. 21.30 Tűzes utak. Tv-film. FUVOSZENEKARI hangverseny. 15.06 A rádió dalszínhaza. 16.30 Hírek. Utközben. 16.35 Irodalmi világljárás. 17.06 Olasz dalok. 17.30 Mozaik. 18.30 Hírek. Utközben. 18.35 Vizilabda. 19.30 Slagerek mindenkié. 19.50 Klasszikus operettek. 20.30 Hírek. Utközben. 20.35 Szivárvány. 21.00 Dzsessz. 22.30 Jó éjszakát, jó éjszakát, jó éjszakát, jó éjszakát, jó éjszakát, jó éjszakát. 23.00-23.15 Hírek. Időjárás. Sport. 24.00 Hírek. Időjárás. 0.10 Magyar és idegen nyelvű vízjelzőszolgálat. 3. MŰSOR: 7.00 Román nyelvű nemzetiségi műsor. 7.30 Szlovák nyelvű nemzetiségi műsor. 8.00 Hírek. Időjárás. 8.05 Műsorismertetés. 8.08 A kiállítók programjából. 8.11 Magyarországi orgona. 8.15 Hírek. Időjárás. 8.30 Szlovák nyelvű nemzetiségi műsor. 8.35 Műsorismertetés. 8.38 A kiállítók programjából. 8.45 Hírek. Időjárás. 9.00 Magyarországi orgona. 9.05 Hírek. Időjárás. 9.15 Hírek. Időjárás. 9.30 Magyarországi orgona. 9.35 Hírek. Időjárás. 9.45 Hírek. Időjárás. 10.00 Magyarországi orgona. 10.05 Hírek. Időjárás. 10.15 Hírek. Időjárás. 10.30 Magyarországi orgona. 10.35 Hírek. Időjárás. 10.45 Hírek. Időjárás. 11.00 Magyarországi orgona. 11.05 Hírek. Időjárás. 11.15 Hírek. Időjárás. 11.30 Magyarországi orgona. 11.35 Hírek. Időjárás. 11.45 Hírek. Időjárás. 12.00 Magyarországi orgona. 12.05 Hírek. Időjárás. 12.15 Hírek. Időjárás. 12.30 Magyarországi orgona. 12.35 Hírek. Időjárás. 12.45 Hírek. Időjárás. 13.00 Magyarországi orgona. 13.05 Hírek. Időjárás. 13.15 Hírek. Időjárás. 13.30 Magyarországi orgona. 13.35 Hírek. Időjárás. 13.45 Hírek. Időjárás. 14.00 Magyarországi orgona. 14.05 Hírek. Időjárás. 14.15 Hírek. Időjárás. 14.30 Magyarországi orgona. 14.35 Hírek. Időjárás. 14.45 Hírek. Időjárás. 15.00 Magyarországi orgona. 15.05 Hírek. Időjárás. 15.15 Hírek. Időjárás. 15.30 Magyarországi orgona. 15.35 Hírek. Időjárás. 15.45 Hírek. Időjárás. 16.00 Magyarországi orgona. 16.05 Hírek. Időjárás. 16.15 Hírek. Időjárás. 16.30 Magyarországi orgona. 16.35 Hírek. Időjárás. 16.45 Hírek. Időjárás. 17.00 Magyarországi orgona. 17.05 Hírek. Időjárás. 17.15 Hírek. Időjárás. 17.30 Magyarországi orgona. 17.35 Hírek. Időjárás. 17.45 Hírek. Időjárás. 18.00 Magyarországi orgona. 18.05 Hírek. Időjárás. 18.15 Hírek. Időjárás. 18.30 Magyarországi orgona. 18.35 Hírek. Időjárás. 18.45 Hírek. Időjárás. 19.00 Magyarországi orgona. 19.05 Hírek. Időjárás. 19.15 Hírek. Időjárás. 19.30 Magyarországi orgona. 19.35 Hírek. Időjárás. 19.45 Hírek. Időjárás. 20.00 Magyarországi orgona. 20.05 Hírek. Időjárás. 20.15 Hírek. Időjárás. 20.30 Magyarországi orgona. 20.35 Hírek. Időjárás. 20.45 Hírek. Időjárás. 21.00 Magyarországi orgona. 21.05 Hírek. Időjárás. 21.15 Hírek. Időjárás. 21.30 Magyarországi orgona. 21.35 Hírek. Időjárás. 21.45 Hírek. Időjárás. 22.00 Magyarországi orgona. 22.05 Hírek. Időjárás. 22.15 Hírek. Időjárás. 22.30 Magyarországi orgona. 22.35 Hírek. Időjárás. 22.45 Hírek. Időjárás. 23.00 Magyarországi orgona. 23.05 Hírek. Időjárás. 23.15 Hírek. Időjárás. 23.30 Magyarországi orgona. 23.35 Hírek. Időjárás. 23.45 Hírek. Időjárás. 24.00 Magyarországi orgona. 24.05 Hírek. Időjárás. 24.15 Hírek. Időjárás. 24.30 Magyarországi orgona. 24.35 Hírek. Időjárás. 24.45 Hírek. Időjárás. 25.00 Magyarországi orgona. 25.05 Hírek. Időjárás. 25.15 Hírek. Időjárás. 25.30 Magyarországi orgona. 25.35 Hírek. Időjárás. 25.45 Hírek. Időjárás. 26.00 Magyarországi orgona. 26.05 Hírek. Időjárás. 26.15 Hírek. Időjárás. 26.30 Magyarországi orgona. 26.35 Hírek. Időjárás. 26.45 Hírek. Időjárás. 27.00 Magyarországi orgona. 27.05 Hírek. Időjárás. 27.15 Hírek. Időjárás. 27.30 Magyarországi orgona. 27.35 Hírek. Időjárás. 27.45 Hírek. Időjárás. 28.00 Magyarországi orgona. 28.05 Hírek. Időjárás. 28.15 Hírek. Időjárás. 28.30 Magyarországi orgona. 28.35 Hírek. Időjárás. 28.45 Hírek. Időjárás. 29.00 Magyarországi orgona. 29.05 Hírek. Időjárás. 29.15 Hírek. Időjárás. 29.30 Magyarországi orgona. 29.35 Hírek. Időjárás. 29.45 Hírek. Időjárás. 30.00 Magyarországi orgona. 30.05 Hírek. Időjárás. 30.15 Hírek. Időjárás. 30.30 Magyarországi orgona. 30.35 Hírek. Időjárás. 30.45 Hírek. Időjárás. 31.00 Magyarországi orgona. 31.05 Hírek. Időjárás. 31.15 Hírek. Időjárás. 31.30 Magyarországi orgona. 31.35 Hírek. Időjárás. 31.45 Hírek. Időjárás. 32.00 Magyarországi orgona. 32.05 Hírek. Időjárás. 32.15 Hírek. Időjárás. 32.30 Magyarországi orgona. 32.35 Hírek. Időjárás. 32.45 Hírek. Időjárás. 33.00 Magyarországi orgona. 33.05 Hírek. Időjárás. 33.15 Hírek. Időjárás. 33.30 Magyarországi orgona. 33.35 Hírek. Időjárás. 33.45 Hírek. Időjárás. 34.00 Magyarországi orgona. 34.05 Hírek. Időjárás. 34.15 Hírek. Időjárás. 34.30 Magyarországi orgona. 34.35 Hírek. Időjárás. 34.45 Hírek. Időjárás. 35.00 Magyarországi orgona. 35.05 Hírek. Időjárás. 35.15 Hírek. Időjárás. 35.30 Magyarországi orgona. 35.35 Hírek. Időjárás. 35.45 Hírek. Időjárás. 36.00 Magyarországi orgona. 36.05 Hírek. Időjárás. 36.15 Hírek. Időjárás. 36.30 Magyarországi orgona. 36.35 Hírek. Időjárás. 36.45 Hírek. Időjárás. 37.00 Magyarországi orgona. 37.05 Hírek. Időjárás. 37.15 Hírek. Időjárás. 37.30 Magyarországi orgona. 37.35 Hírek. Időjárás. 37.45 Hírek. Időjárás. 38.00 Magyarországi orgona. 38.05 Hírek. Időjárás. 38.15 Hírek. Időjárás. 38.30 Magyarországi orgona. 38.35 Hírek. Időjárás. 38.45 Hírek. Időjárás. 39.00 Magyarországi orgona. 39.05 Hírek. Időjárás. 39.15 Hírek. Időjárás. 39.30 Magyarországi orgona. 39.35 Hírek. Időjárás. 39.45 Hírek. Időjárás. 40.00 Magyarországi orgona. 40.05 Hírek. Időjárás. 40.15 Hírek. Időjárás. 40.30 Magyarországi orgona. 40.35 Hírek. Időjárás. 40.45 Hírek. Időjárás. 41.00 Magyarországi orgona. 41.05 Hírek. Időjárás. 41.15 Hírek. Időjárás. 41.30 Magyarországi orgona. 41.35 Hírek. Időjárás. 41.45 Hírek. Időjárás. 42.00 Magyarországi orgona. 42.05 Hírek. Időjárás. 42.15 Hírek. Időjárás. 42.30 Magyarországi orgona. 42.35 Hírek. Időjárás. 42.45 Hírek. Időjárás. 43.00 Magyarországi orgona. 43.05 Hírek. Időjárás. 43.15 Hírek. Időjárás. 43.30 Magyarországi orgona. 43.35 Hírek. Időjárás. 43.45 Hírek. Időjárás. 44.00 Magyarországi orgona. 44.05 Hírek. Időjárás. 44.15 Hírek. Időjárás. 44.30 Magyarországi orgona. 44.35 Hírek. Időjárás. 44.45 Hírek. Időjárás. 45.00 Magyarországi orgona. 45.05 Hírek. Időjárás. 45.15 Hírek. Időjárás. 45.30 Magyarországi orgona. 45.35 Hírek. Időjárás. 45.45 Hírek. Időjárás. 46.00 Magyarországi orgona. 46.05 Hírek. Időjárás. 46.15 Hírek. Időjárás. 46.30 Magyarországi orgona. 46.35 Hírek. Időjárás. 46.45 Hírek. Időjárás. 47.00 Magyarországi orgona. 47.05 Hírek. Időjárás. 47.15 Hírek. Időjárás. 47.30 Magyarországi orgona. 47.35 Hírek. Időjárás. 47.45 Hírek. Időjárás. 48.00 Magyarországi orgona. 48.05 Hírek. Időjárás. 48.15 Hírek. Időjárás. 48.30 Magyarországi orgona. 48.35 Hírek. Időjárás. 48.45 Hírek. Időjárás. 49.00 Magyarországi orgona. 49.05 Hírek. Időjárás. 49.15 Hírek. Időjárás. 49.30 Magyarországi orgona. 49.35 Hírek. Időjárás. 49.45 Hírek. Időjárás. 50.00 Magyarországi orgona. 50.05 Hírek. Időjárás. 50.15 Hírek. Időjárás. 50.30 Magyarországi orgona. 50.35 Hírek. Időjárás. 50.45 Hírek. Időjárás. 51.00 Magyarországi orgona. 51.05 Hírek. Időjárás. 51.15 Hírek. Időjárás. 51.30 Magyarországi orgona. 51.35 Hírek. Időjárás. 51.45 Hírek. Időjárás. 52.00 Magyarországi orgona. 52.05 Hírek. Időjárás. 52.15 Hírek. Időjárás. 52.30 Magyarországi orgona. 52.35 Hírek. Időjárás. 52.45 Hírek. Időjárás. 53.00 Magyarországi orgona. 53.05 Hírek. Időjárás. 53.15 Hírek. Időjárás. 53.30 Magyarországi orgona. 53.35 Hírek. Időjárás. 53.45 Hírek. Időjárás. 54.00 Magyarországi orgona. 54.05 Hírek. Időjárás. 54.15 Hírek. Időjárás. 54.30 Magyarországi orgona. 54.35 Hírek. Időjárás. 54.45 Hírek. Időjárás. 55.00 Magyarországi orgona. 55.05 Hírek. Időjárás. 55.15 Hírek. Időjárás. 55.30 Magyarországi orgona. 55.35 Hírek. Időjárás. 55.45 Hírek. Időjárás. 56.00 Magyarországi orgona. 56.05 Hírek. Időjárás. 56.15 Hírek. Időjárás. 56.30 Magyarországi orgona. 56.35 Hírek. Időjárás. 56.45 Hírek. Időjárás. 57.00 Magyarországi orgona. 57.05 Hírek. Időjárás. 57.15 Hírek. Időjárás. 57.30 Magyarországi orgona. 57.35 Hírek. Időjárás. 57.45 Hírek. Időjárás. 58.00 Magyarországi orgona. 58.05 Hírek. Időjárás. 58.15 Hírek. Időjárás. 58.30 Magyarországi orgona. 58.35 Hírek. Időjárás. 58.45 Hírek. Időjárás. 59.00 Magyarországi orgona. 59.05 Hírek. Időjárás. 59.15 Hírek. Időjárás. 59.30 Magyarországi orgona. 59.35 Hírek. Időjárás. 59.45 Hírek. Időjárás. 60.00 Magyarországi orgona. 60.05 Hírek. Időjárás. 60.15 Hírek. Időjárás. 60.30 Magyarországi orgona. 60.35 Hírek. Időjárás. 60.45 Hírek. Időjárás. 61.00 Magyarországi orgona. 61.05 Hírek. Időjárás. 61.15 Hírek. Időjárás. 61.30 Magyarországi orgona. 61.35 Hírek. Időjárás. 61.45 Hírek. Időjárás. 62.00 Magyarországi orgona. 62.05 Hírek. Időjárás. 62.15 Hírek. Időjárás. 62.30 Magyarországi orgona. 62.35 Hírek. Időjárás. 62.45 Hírek. Időjárás. 63.00 Magyarországi orgona. 63.05 Hírek. Időjárás. 63.15 Hírek. Időjárás. 63.30 Magyarországi orgona. 63.35 Hírek. Időjárás. 63.45 Hírek. Időjárás. 64.00 Magyarországi orgona. 64.05 Hírek. Időjárás. 64.15 Hírek. Időjárás. 64.30 Magyarországi orgona. 64.35 Hírek. Időjárás. 64.45 Hírek. Időjárás. 65.00 Magyarországi orgona. 65.05 Hírek. Időjárás. 65.15 Hírek. Időjárás. 65.30 Magyarországi orgona. 65.35 Hírek. Időjárás. 65.45 Hírek. Időjárás. 66.00 Magyarországi orgona. 66.05 Hírek. Időjárás. 66.15 Hírek. Időjárás. 66.30 Magyarországi orgona. 66.35 Hírek. Időjárás. 66.45 Hírek. Időjárás. 67.00 Magyarországi orgona. 67.05 Hírek. Időjárás. 67.15 Hírek. Időjárás. 67.30 Magyarországi orgona. 67.35 Hírek. Időjárás. 67.45 Hírek. Időjárás. 68.00 Magyarországi orgona. 68.05 Hírek. Időjárás. 68.15 Hírek. Időjárás. 68.30 Magyarországi orgona. 68.35 Hírek. Időjárás. 68.45 Hírek. Időjárás. 69.00 Magyarországi orgona. 69.05 Hírek. Időjárás. 69.15 Hírek. Időjárás. 69.30 Magyarországi orgona. 69.35 Hírek. Időjárás. 69.45 Hírek. Időjárás. 70.00 Magyarországi orgona. 70.05 Hírek. Időjárás. 70.15 Hírek. Időjárás. 70.30 Magyarországi orgona. 70.35 Hírek. Időjárás. 70.45 Hírek. Időjárás. 71.00 Magyarországi orgona. 71.05 Hírek. Időjárás. 71.15 Hírek. Időjárás. 71.30 Magyarországi orgona. 71.35 Hírek. Időjárás. 71.45 Hírek. Időjárás. 72.00 Magyarországi orgona. 72.05 Hírek. Időjárás. 72.15 Hírek. Időjárás. 72.30 Magyarországi orgona. 72.35 Hírek. Időjárás. 72.45 Hírek. Időjárás. 73.00 Magyarországi orgona. 73.05 Hírek. Időjárás. 73.15 Hírek. Időjárás. 73.30 Magyarországi orgona. 73.35 Hírek. Időjárás. 73.45 Hírek. Időjárás. 74.00 Magyarországi orgona. 74.05 Hírek. Időjárás. 74.15 Hírek. Időjárás. 74.30 Magyarországi orgona. 74.35 Hírek. Időjárás. 74.45 Hírek. Időjárás. 75.00 Magyarországi orgona. 75.05 Hírek. Időjárás. 75.15 Hírek. Időjárás. 75.30 Magyarországi orgona. 75.35 Hírek. Időjárás. 75.45 Hírek. Időjárás. 76.00 Magyarországi orgona. 76.05 Hírek. Időjárás. 76.15 Hírek. Időjárás. 76.30 Magyarországi orgona. 76.35 Hírek. Időjárás. 76.45 Hírek. Időjárás. 77.00 Magyarországi orgona. 77.05 Hírek. Időjárás. 77.15 Hírek. Időjárás. 77.30 Magyarországi orgona. 77.35 Hírek. Időjárás. 77.45 Hírek. Időjárás. 78.00 Magyarországi orgona. 78.05 Hírek. Időjárás. 78.15 Hírek. Időjárás. 78.30 Magyarországi orgona. 78.35 Hírek. Időjárás. 78.45 Hírek. Időjárás. 79.00 Magyarországi orgona. 79.05 Hírek. Időjárás. 79.15 Hírek. Időjárás. 79.30 Magyarországi orgona. 79.35 Hírek. Időjárás. 79.45 Hírek. Időjárás. 80.00 Magyarországi orgona. 80.05 Hírek. Időjárás. 80.15 Hírek. Időjárás. 80.30 Magyarországi orgona. 80.35 Hírek. Időjárás. 80.45 Hírek. Időjárás. 81.00 Magyarországi orgona. 81.05 Hírek. Időjárás. 81.15 Hírek. Időjárás. 81.30 Magyarországi orgona. 81.35 Hírek. Időjárás. 81.45 Hírek. Időjárás. 82.00 Magyarországi orgona. 82.05 Hírek. Időjárás. 82.15 Hírek. Időjárás. 82.30 Magyarországi orgona. 82.35 Hírek. Időjárás. 82.45 Hírek. Időjárás. 83.00 Magyarországi orgona. 83.05 Hírek. Időjárás. 83.15 Hírek. Időjárás. 83.30 Magyarországi orgona. 83.35 Hírek. Időjárás. 83.45 Hírek. Időjárás. 84.00 Magyarországi orgona. 84.05 Hírek. Időjárás. 84.15 Hírek. Időjárás. 84.30 Magyarországi orgona. 84.35 Hírek. Időjárás. 84.45 Hírek. Időjárás. 85.00 Magyarországi orgona. 85.05 Hírek. Időjárás. 85.15 Hírek. Időjárás. 85.30 Magyarországi orgona. 85.35 Hírek. Időjárás. 85.45 Hírek. Időjárás. 86.00 Magyarországi orgona. 86.05 Hírek. Időjárás. 86.15 Hírek. Időjárás. 86.30 Magyarországi orgona. 86.35 Hírek. Időjárás. 86.45 Hírek. Időjárás. 87.00 Magyarországi orgona. 87.05 Hírek. Időjárás. 87.15 Hírek. Időjárás. 87.30 Magyarországi orgona. 87.35 Hírek. Időjárás. 87.45 Hírek. Időjárás. 88.00 Magyarországi orgona. 88.05 Hírek. Időjárás. 88.15 Hírek. Időjárás. 88.30 Magyarországi orgona. 88.35 Hírek. Időjárás. 88.45 Hírek. Időjárás. 89.00 Magyarországi orgona. 89.05 Hírek. Időjárás. 89.15 Hírek. Időjárás. 89.30 Magyarországi orgona. 89.35 Hírek. Időjárás. 89.45 Hírek. Időjárás. 90.00 Magyarországi orgona. 90.05 Hírek. Időjárás. 90.15 Hírek. Időjárás. 90.30 Magyarországi orgona. 90.35 Hírek. Időjárás. 90.45 Hírek. Időjárás. 91.00 Magyarországi orgona. 91.05 Hírek. Időjárás. 91.15 Hírek. Időjárás. 91.30 Magyarországi orgona. 91.35 Hírek. Időjárás. 91.45 Hírek. Időjárás. 92.00 Magyarországi orgona. 92.05 Hírek. Időjárás. 92.15 Hírek. Időjárás. 92.30 Magyarországi orgona. 92.35 Hírek. Időjárás. 92.45 Hírek. Időjárás. 93.00 Magyarországi orgona. 93.05 Hírek. Időjárás. 93.15 Hírek. Időjárás. 93.30 Magyarországi orgona. 93.35 Hírek. Időjárás. 93.45 Hírek. Időjárás. 94.00 Magyarországi orgona. 94.05 Hírek. Időjárás. 94.15 Hírek. Időjárás. 94.30 Magyarországi orgona. 94.35 Hírek. Időjárás. 94.45 Hírek. Időjárás. 95.00 Magyarországi orgona. 95.05 Hírek. Időjárás. 95.15 Hírek. Időjárás. 95.30 Magyarországi orgona. 95.35 Hírek. Időjárás. 95.45 Hírek. Időjárás. 96.00 Magyarországi orgona. 96.05 Hírek. Időjárás. 96.15 Hírek. Időjárás. 96.30 Magyarországi orgona. 96.35 Hírek. Időjárás. 96.45 Hírek. Időjárás. 97.00 Magyarországi orgona. 97.05 Hírek. Időjárás. 97.15 Hírek. Időjárás. 97.30 Magyarországi orgona. 97.35 Hírek. Időjárás. 97.45 Hírek. Időjárás. 98.00 Magyarországi orgona. 98.05 Hírek. Időjárás. 98.15 Hírek. Időjárás. 98.30 Magyarországi orgona. 98.35 Hírek. Időjárás. 98.45 Hírek. Időjárás. 99.00 Magyarországi orgona. 99.05 Hírek. Időjár